

M

M

X

X

I

M

M

X

X

V

2 0 2 1

VIJFJARENVERSLAG
THE PHOEBUS FOUNDATION
SON

2 0 2 5

V O O R A F

© ANTON CORBIJN

De voorbije vijf jaar waren voor The Phoebus Foundation een periode van groei, verdieping en internationale expansie. Wat zo'n tien jaar geleden begon als een klein maar ambitieus initiatief, is inmiddels uitgegroeid tot een volwassen organisatie die kunst en erfgoed levend maakt — letterlijk en figuurlijk.

Sinds 2023 doen we dat als The Phoebus Foundation SON, wat staat voor 'stichting van openbaar nut'. Die erkenning door de minister van Justitie klinkt misschien wat plechtig, maar het betekent gewoon dat we werken in dienst van het publieke belang. Zonder winst oogmerk, maar met volle overtuiging. Want kunst is er niet om te verdwijnen achter gesloten deuren. Kunst wil worden gezien, begrepen en beleefd. Dat is onze vaste overtuiging.

The Phoebus Foundation, dat zijn in feite twee organisaties voor de prijs van één. De foundation naar Angelsaksisch model is eigenaar van een indrukwekkende kunst- en erfgoedcollectie. De stichting van openbaar nut gaat met die collectie aan de slag. We zorgen ervoor dat elk werk in de best mogelijke omstandigheden wordt geconserveerd, gerestaureerd en onderzocht, materiaal-technisch én kunsthistorisch. En wat we weten en leren, delen we met de wereld.

Dat laatste doen we in boeken en podcasts, op websites voor jong en oud, door samenwerkingen en bruiklenen, maar vooral in tentoonstellingen die verhalen vertellen — in Vlaanderen en ver daarbuiten. De voorbije jaren reisden onze projecten van Tallinn tot Toronto, van Denver tot Dallas, van Salem tot Montréal. Zelfs onze dino trok op tournee, eerst naar Zwitserland, dan naar Denemarken.

Of het nu gaat om een zeventiende-eeuws altaarstuk, archeologisch textiel of een modern schilderij: elk object vertelt iets over wie wij zijn als mensen. Over macht en ambitie, angst en ijdelheid, vriendschap en liefde. Daarom doen we wat we doen. We beheren, bewaren, onderzoeken en tonen kunst, zodat ze blijft spreken — niet alleen over het verleden, maar ook over onszelf.

Als er in dit vijfjarenverslag sprake is van The Phoebus Foundation, bedoelen we elke keer de stichting van openbaar nut. Want dat is vandaag de dag het kloppend hart van onze werking: een jonge, dynamische organisatie die met kennis, passie en verbeelding bruggen slaat tussen erfgoed en samenleving.

Dr. Katharina Van Cauteren

EXECUTIVE DIRECTOR

W E G W I J S I N D I T V E R S L A G

Dit verslag belicht de verwezenlijkingen van The Phoebus Foundation in de periode 2021-2025. We overlopen de diverse domeinen en activiteiten:

- * **Beginnen** doen we met een blik op de **ORGANISATIE** en op de **DEELCOLLECTIES**.
- * **ONDERZOEK** focust op de onderzoeksprojecten. De gedrukte output daarvan vind je ook in het stuk **PUBLICATIES**.
- * **RESTAURATIE** en **CONSERVATIE** belichten de restauratieprojecten en conservatie-campagnes met het oog op het behoud van de collectie van The Phoebus Foundation.
- * **BEELDVORMING** en **COLLECTIEREGISTRATIE** beschrijven hoe we de collectie in beeld brengen en managen.
- * In **TENTOONSTELLINGEN** vind je een overzicht van alle tijdelijke en permanente expo's die The Phoebus Foundation organiseerde en organiseert.
- * In **SAMENWERKINGEN** en **BRUIKLENEN** overlopen we de binnen- en buitenlandse musea en instellingen waaraan The Phoebus Foundation kunstwerken in bruikleen gaf en waarmee ze duurzame relaties heeft opgebouwd.
- * In **INFRASTRUCTUUR & PERSONEEL** belichten we de uitbreiding en optimalisatie die The Phoebus Foundation op touw zette wat haar kantoren, depot en team betreft.
- * In **EDUCATIE & PUBLIEKSBEGELEIDING** en **MARKETING & COMMUNICATIE** ontdek je hoe The Phoebus Foundation haar publiek weet te boeien en bezoekers warm maakt voor haar projecten.

Het merendeel van het beeldmateriaal in dit verslag is gemaakt door het team van The Phoebus Foundation en werd gedeeld in de interne Whatsappgroep. Deze foto's brengen de dynamiek en gedrevenheid van onze stichting het best in beeld.

I N H O U D

8	I. INTRODUCTIE	
14	II. ORGANISATIE	
18	III. DEELCOLLECTIES	
46	IV. ONDERZOEK	
	1. Onderzoeksprojecten	47
	2. Samenwerkingen in het kader van onderzoek	104
	3. Onderzoek door externe specialisten	112
	4. Symposia en lezingen	120
126	V. RESTAURATIE	
	1. Restauratieatelier	127
	2. Highlights	128
	3. Phoebus Fellowship	150
154	VI. CONSERVATIE	
	1. Bewaring	155
	2. Voorbereiding bruiklenen	158
	3. Transport	159
162	VII. BEELDVORMING	
166	VIII. COLLECTIEREGISTRATIE	
170	IX. PUBLICATIES	
	1. Boeken(reeksen), tijdschriften en artikels	172
	2. Phoebus Focus-reeks	176
182	X. TENTOONSTELLINGEN	
	1. Tijdelijke tentoonstellingen	184
	2. Permanente tentoonstellingen	230
244	XI. SAMENWERKINGEN	
	1. Musea	245
	2. Hedendaagse kunstenaars	246
252	XII. BRUIKLENEN	
260	XIII. INFRASTRUCTUUR & PERSONEEL	
	1. Teamcultuur	268
	2. Samenwerking binnen de bedrijvengroep	272
274	XIV. EDUCATIE & PUBLIEKSBEGELEIDING	
	1. Gidsenwerking	276
	2. Lezingen en curator talks	277
	3. Kunsteducatie	278
	4. Nocturnes, familiedagen en themadagen	279
	5. Opleidingen	280
282	XV. MARKETING & COMMUNICATIE	
	1. Huisstijl	284
	2. Website	284
	3. Tentoonstellingsportfolio's	286
	4. Sociale media	288
	5. Nieuwsbrief	289
290	XVI. PHOEBUS KIJKT VOORUIT	
	1. De Boerentoren	291
	2. Burcht Singelberg	294

1. INTRODUCTIE

OORSPRONG VAN DE COLLECTIE

The Phoebus Foundation vindt haar oorsprong in de privéverzameling van Fernand Huts en Karine Van den Heuvel, aangevuld met de kunstobjecten van het familiebedrijf Katoen Natie. Door de jaren heen groeide dit geheel uit tot een indrukwekkende collectie met werken uit uiteenlopende kunsttakken en domeinen.

WAAROM EEN FOUNDATION?

Families en bedrijven veranderen met de tijd. De interesses van volgende generaties liggen misschien niet bij kunst, en ook economische omstandigheden kunnen variëren. Het risico bestond dan ook dat de verzameling ooit zou worden verkocht of versnipperd zou raken. Om dat te vermijden werd beslist om de volledige collectie onder te brengen in een onafhankelijke kunststichting: The Phoebus Foundation. Dat biedt de garantie dat de verzameling als geheel behouden blijft.

Een fundamenteel uitgangspunt is dat werken uit de collectie van The Phoebus Foundation nooit verkocht kunnen worden, behalve wanneer de opbrengst volledig ten goede komt van de Foundation zelf. Enkel in uitzonderlijke gevallen — bijvoorbeeld om een uniek topstuk te verwerven — kan overwogen worden om minder relevante objecten te verkopen.

VAN VZW TOT STICHTING VAN OPENBAAR NUT

Kunst is er niet alleen om bewaard te worden: kunst wil gezien, onderzocht en beleefd worden. Om dat mogelijk te maken werd aanvankelijk de vzw Kancelarij van The Phoebus Foundation opgericht. Dat was een eerste structuur om projecten te realiseren en de collectie van de Foundation publiek toegankelijk te maken.

Sinds 2023 is de werking verder geprofessionaliseerd dankzij de oprichting van een stichting van openbaar nut: The Phoebus Foundation son. Deze rechtsvorm, ingevoerd in 1921, is bedoeld voor organisaties die zonder winstoogmerk werken aan filantropische, wetenschappelijke, artistieke of culturele doelstellingen.

Voor The Phoebus Foundation betekent de erkenning een belangrijke mijlpaal: ze onderstreept onze structurele inzet voor het publieke belang en bevestigt het maatschappelijke karakter van onze werking.

De stichting mag vrij over de collectie van de Foundation beschikken om haar doelstellingen te realiseren. Die zijn samen te vatten in drie duidelijke missies:

1. het beheer van de collectie,
2. het bewaren en het wetenschappelijk bestuderen van de objecten,
3. het delen en laten beleven van de onderzoeksresultaten, met tentoonstellingen, bruiklenen, publicaties en digitale media.

PHOEBUS MET DE PH VAN 'PHILANTHROPY'

De statuten van The Phoebus Foundation son bepalen dat we — hier volgt de letterlijke tekst — zonder winstoogmerk en ten dienste van de gemeenschap, materieel en immaterieel kunst- en cultuurhistorisch erfgoed uit heden en verleden verwerven, beschermen, herstellen, beheren en ontsluiten, en dit in binnen- en buitenland. Dat is een gewichtige missie, waar we niet lichtzinnig mee omspringen.

Onze raad van bestuur bestaat uit kunstminnende professionals met diverse achtergronden: van de bedrijfswereld over de cultuursector tot het juridische en politieke domein. De bestuursleden zijn: Fernand Huts, dr. Katharina Van Cauteren, Karl Huts, Stefan Huts, Erwin Simons, Benoit Jacques, Jozef Dauwe, Luc Arnouts, prins Simon de Merode, Geert Bourgeois, dr. Leen Kelchtermans en Julie De Nul.

Onze werkmiddelen danken we aan sponsorcontracten. In ruil krijgen onze sponsors grote en kleine attenties. Ze worden uitgenodigd voor de VIP-opening van een tentoonstelling, krijgen een exclusieve rondleiding, mogen met trots ons logo tonen of worden met hun logo in onze marketing opgenomen. Voor wat, hoort wat.

WIE IS KATHARINA VAN CAUTEREN, EXECUTIVE DIRECTOR VAN THE PHOEBUS FOUNDATION SON?

Katharina Van Cauteren (Gent, 1981) studeerde kunstwetenschappen aan de KU Leuven. In 2010 verdedigde ze aan die universiteit haar proefschrift over de Brusselse schilder Hendrick De Clerck (1560-1630) en zijn rol als hofpropagandist van de aartshertogen Albrecht en Isabella. Van 2012 tot 2014 werkte ze als collectieonderzoeker en tentoonstellingscurator in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). Ze bracht Jan Van Eyck naar Nederland, reisde met Peter Paul Rubens naar India en vierde samen met modeontwerper Walter Van Beirendonck de 350ste verjaardag van de Antwerpse Academie.

In oktober 2014 kreeg ze een onverwacht telefoontje van Fernand Huts. Het gesprek leidde tot haar aanstelling als stafchef van de Kanselarij van The Phoebus Foundation, en later als executive director van The Phoebus Foundation SON. Ze bouwde deze jonge en dynamische speler binnen de cultuurwereld in korte tijd uit tot een internationale referentie in kunstonderzoek, restauratie en publiekswerking.

Als curator en inhoudelijk directeur realiseerde ze de voorbije jaren een reeks spraakmakende tentoonstellingen, waaronder *Voor God & Geld* (2016), *Oer* (2017), *Vossen* (2018), *PiKANT* (2019), *Blind Date* (2020) en *Zot van Dimpna* (2021). Ze cureerde ook de internationale reizende tentoonstellingen *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* (Tallinn, Denver, Dallas, Montréal, Salem, Toronto) en *Garden of Delights* (Tallinn), waarvoor ze opnieuw samenwerkte met Walter Van Beirendonck.

Ze is het creatieve brein achter de vele initiatieven van de stichting, waar restauratie en onderzoek hand in hand gaan met een vernieuwende publieksgerichte aanpak. Onder haar leiding produceert The Phoebus Foundation publicaties, podcasts en educatieve projecten zoals de kinderwebsite *Wat is Kunst?*. De succesvolle boekenreeks *Phoebus Focus* telt inmiddels meer dan veertig nummers, terwijl de grote thematische uitgaven — *Wij, Oer, Zot van Dimpna, Blind Date, De Boerentoren* en *Zeven anjers, zeven rozen* — de stichting stevig op de kaart hebben gezet.

Katharina is de auteur van talrijke essays en kunsthistorische studies, waaronder *Politiek & Schilderkunst. Hendrick De Clerck (1560-1630) en de keizerlijke ambities van de aartshertogen Albrecht en Isabella* (Lannoo, 2016). Daarnaast schreef ze diverse edities in de *Phoebus Focus*-reeks — van Lady Dering over de oudtestamentische Suzanna tot Diego Quispe Tito — waarin ze telkens onbekende verhalen uit de collectie tot leven wekt. Momenteel werkt ze samen met haar collega dr. Leen Kelchtermans aan het boek *Prinses. 50 adellijke dames met ballen*, over imago, macht en vrouwelijkheid.

Daarbovenop is Katharina een van de drijvende krachten achter de herbestemming van de Antwerpse Boerentoren, die onder leiding van architect Daniel Libeskind wordt omgevormd tot een cultuurtoren: een publieke plek voor tentoonstellingen, erfgoed, gastronomie en ontmoeting.

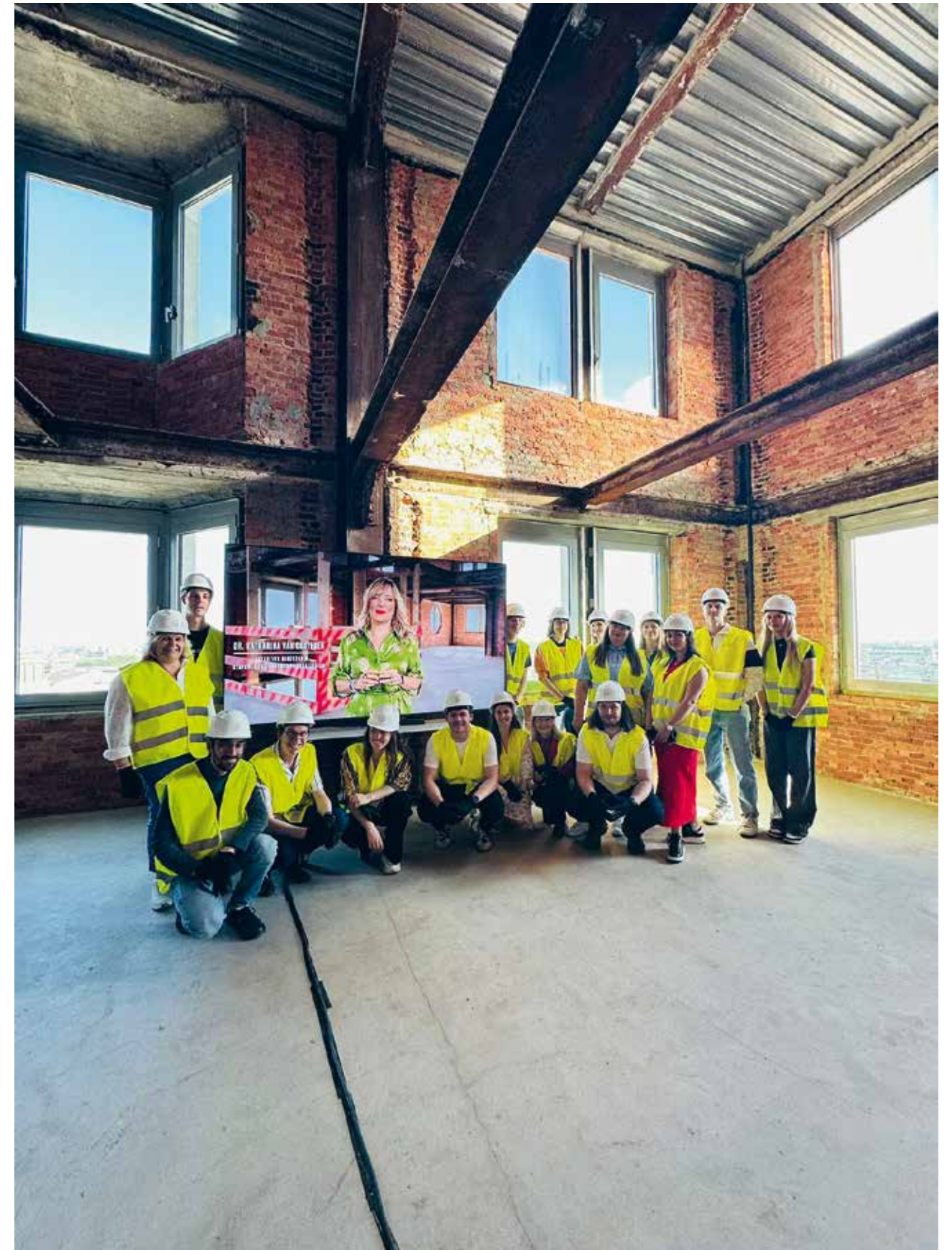
II. ORGANISATIE

Sinds 2021 kende The Phoebus Foundation onder leiding van dr. Katharina Van Cauteren een verdere professionalisering en werd de organisatie internationaal uitgebouwd. Na een dynamische doorstart als stichting van openbaar nut is ze intussen uitgegroeid tot een volwaardige culturele instelling met een helder profiel en een multidisciplinair team. Van collectiemanagement en restauratie over onderzoek tot publiekswerking en communicatie: al deze functies worden waargemaakt door gespecialiseerde medewerkers met uiteenlopende expertises. Samen zijn zij de drijvende kracht achter de nationale en internationale projecten van The Phoebus Foundation.

Binnen die professionele structuur werken verschillende expertenteams nauw samen. De collectie- en depotwerking inventariseert de collectie en beheert de databank, organiseert transporten en coördineert het art handling-team. Het restauratieatelier, onder leiding van een hoofdrestaurator, behandelt kunstwerken uit alle deelcollecties — van oude meesters tot moderne en Latijns-Amerikaanse kunst — en combineert die restauraties met materiaal-technisch onderzoek. Het onderzoeks- en publicatieteam verdiept zich in de kunst- en cultuurhistorische context van de collectie en staat in voor de realisatie van boeken, catalogi en andere publicaties. De projectafdeling coördineert de productie van nationale en internationale tentoonstellingen en bruiklenen, terwijl de dienst communicatie- en publiekswerking de relaties met pers en media onderhoudt, en de *socials*, website, gidsenwerking en educatieve initiatieven uitbouwt.

The Phoebus Foundation doet daarnaast structureel een beroep op externe vakspecialisten die op projectbasis worden betrokken: restauratoren, onderzoekers, tentoonstellingsbouwers, lichtontwerpers, lijstenmakers, regisseurs en filmmakers, podcastmakers en redacteurs. Zij brengen bijkomende expertise aan en versterken de kwaliteit en veelzijdigheid van de werking.

De kracht van The Phoebus Foundation schuilt in de gedrevenheid van een klein maar loyaal team dat professionaliteit koppelt aan betrokkenheid en nieuwsgierigheid. Met die gedeelde spirit bouwen alle medewerkers mee aan onze missies: kunst en erfgoed beheren, bewaren, bestuderen en delen met een zo breed mogelijk publiek.

III. DEELCOLLECTIES

De collectie van The Phoebus Foundation is de weerspiegeling van een wereld in beweging. Ze brengt culturen, tijdperken en disciplines samen en ze wordt bewaard in een hoog-technologisch depot waar zorg, onderzoek en efficiënt beheer samenkomen. Elk object, of het nu een Egyptisch textielfragment is of een schilderij van Rubens, wordt opgevolgd met dezelfde aandacht voor detail en duurzaamheid.

Wat begon als een verzameling met Vlaamse meesters, groeide uit tot een breed en gelaagd geheel. De kern wordt gevormd door kunst van de Zuidelijke Nederlanden tussen de vijftiende en zeventiende eeuw, met topwerken van onder meer Quinten Metsys, Pieter Bruegel de Oude, Peter Paul Rubens, Antoon Van Dyck en Jacob Jordaens. Daarnaast toont de collectie hoe deze artistieke traditie verder evolueerde: het gaat van de symbolisten en expressionisten rond James Ensor, Léon Spilliaert en Edgard Tytgat tot de verbeeldingskracht van René Magritte, Paul Delvaux, Panamarenko en Jan Fabre.

De blik van The Phoebus Foundation reikt verder dan Vlaanderen. Archeologische textielen uit Egypte, koloniale schilderijen uit Latijns-Amerika en twintigste-eeuws havenerfgoed getuigen van de wisselwerking tussen mens, handel, geloof en verbeelding. Ook gespecialiseerde deelverzamelingen rond thema's als Reynaert de vos, topografie, mode en kant tonen hoe kunst en erfgoed elkaars spiegel kunnen zijn.

De collectie is meer dan een optelsom van deze deelverzamelingen. Ze vormt een levend geheel dat vroeger en nu met elkaar verbindt – van een ver en mistig verleden tot de wereld van vandaag, waar zelfs onze T. rex *Trinity* een plaats krijgt naast Hans Memling en Gustave Van de Woestyne.

1. ARCHEOLOGISCH TEXTIEL

De collectie Archeologisch textiel van The Phoebus Foundation behoort tot de belangrijkste in Europa. Ze omvat ongeveer tweeduizend weefsels en archeologische objecten uit het oude Egypte, aangevuld met textiel uit regio's langs de Zijderoute in Centraal-Azië. Elk fragment getuigt van de verfijnde beeldtaal en technieken van beschavingen die duizenden jaren oud zijn. Een deel van de verzameling is permanent te zien in HeadquARTers in Antwerpen.

VIERDUIZEND JAAR OUD TOPSTUK

Het lijkt bedrieglijk eenvoudig: een linnen tunica, fijn geplisseerd en subtiel afgewerkt met franjes langs hals en zijnaden. Maar schijn bedriegt. Dit uitzonderlijke kledingstuk uit Egypte — zo'n vierduizend jaar oud — behoort tot de zeldzaamste en best bewaarde voorbeelden van antiek textiel in Europa. Het is ruim tweeduizend jaar ouder dan de vroegste tunica uit de collectie van The Phoebus Foundation en vertoont geen enkel spoor van latere restauraties.

De delicate plooitechniek en de precies afgewerkte franjes verraden dat de drager geen gewone burger was. Dit was een kostbaar kledingstuk dat status uitstraalde. Slechts een handvol vergelijkbare tunica's is wereldwijd bewaard, onder meer in het Louvre in Parijs en het Museo Egizio in Turijn.

De exacte herkomst blijft onzeker, al suggereren verschillende bronnen dat de tunica in 1912 mogelijk werd opgegraven in Meir, aan de westelijke oever van de Nijl. Wat wél vaststaat: deze tunica is een stille getuige van vakmanschap, ritueel en identiteit in het oude Egypte — en een pronkstuk binnen de deelcollectie Archeologisch textiel.

Egyptische geplooidde tunica, ca. 2300-1976 v.Chr.
Linnen, 124 × 52 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2. KUNST VAN DE MIDDELEEUWEN TOT DE BAROK

De kunst uit de vijftiende tot de zeventiende eeuw vormt het historische hart van de collectie. Ze omvat schilderijen, sculpturen, manuscripten, prenten, tekeningen, wandtapijten en sierobjecten van voornamelijk Zuid-Nederlandse oorsprong. Bij de topstukken zijn er werken van Hugo Van der Goes, Hans Memling, Gerard David, Pieter Bruegel de Oude en zijn zonen Jan I en Pieter II, Maerten De Vos, Peter Paul Rubens, Antoon Van Dyck en Jacob Jordaens.

Cornelis De Vos
Portret van een echtpaar, ca. 1620-1645
Olieverf op doek, 188 × 232,4 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Pieter I Claeissens
Heilige Agnes, ca. 1550
Olieverf op paneel, 91,5 × 76,6 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

3. TOPOGRAFIE & CARTOGRAFIE

De verzameling Topografie & cartografie telt meer dan vierhonderd kaarten, atlasen en stadsgezichten uit de zestiende tot de negentiende eeuw. Tot de hoogtepunten behoren zeldzame uitgaven van Gerard Mercator, Abraham Ortelius en Petrus Kaerius, en de volledig met de hand ingekleurde *Atlas Maior* van Willem Jansz. Blaeu, een elfdelige reeks met 592 kaarten, destijds de duurste publicatie uit de zeventiende eeuw.

Marcus Willemsz. Doornick
Kaart van Londen na de grote brand, 1666
 Ingekleurde gravure, 312 × 550 mm
 ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

4. PORTRETMINIATUREN

In deze collectie met intieme portretten ontmoeten we zowel historische persoonlijkheden als onbekende gezichten. De miniaturen werden gedragen, gekoesterd en soms letterlijk op het hart bewaard. Elke miniatuur vertelt een verhaal van liefde, herinnering of status en biedt een zeldzame blik op de persoonlijke kant van de geschiedenis.

Onbekende meester
Portret van een aristocratische dame met portretmedaillon, ca. 1750
 Waterverf op parelmoer, 5 × 3,8 cm
 ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

John Smart
Liefdeshanger met portret van een dame met roze gepoederd haar, ca. 1780
 Waterverf op ivoor, 6,6 × 4,6 cm
 ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

5. BELGISCHE KUNST UIT DE PERIODE 1880-1930

De collectie Belgische kunst belicht de artistieke bloei tussen 1880 en 1930, met bijzondere aandacht voor de kunstenaars van Sint-Martens-Latem. Ze omvat werken van Emile Claus, Gustave Van de Woestyne, Valerius De Saedeleer en George Minne, en van expressionisten als Gust. De Smet, Constant Permeke en Frits Van den Berghe. Daarnaast zijn er belangrijke werken van Rik Wouters, James Ensor, Jules Schmalzigaug, Edgard Tytgat, René Magritte en Paul Delvaux.

Rik Wouters
Zelfportret (zonder hoed), 1911
Olieverf op doek op paneel, 29,9 × 32,4 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Edgard Tytgat
Diana en de drie jaagsters, 1950
WATERVERF OP PAPIER, 522 × 697 mm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

6. REYNAERT DE VOS

Deze verzameling met meer dan vijfhonderd boeken en drukken documenteert vijf eeuwen (literatuur)geschiedenis van het middeleeuwse dierenepos *Van den vos Reynaerde*. De oudste exemplaren dateren uit de vroege zestiende eeuw en tonen hoe de sluwe vos generaties kunstenaars en schrijvers heeft geïnspireerd.

Felix Timmermans

'Nobels voorstel Reynaert naar Parijs te sturen', illustratie voor het rijmverhaal 'Boudewijn', 1918

Pen, gehoogd met waterverf op papier, 91 × 224 mm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

7. TIJL UILENSPIEGEL

De collectie rond Tijl Uilenspiegel omvat honderden boeken die het (voort)leven van deze legendarische volksfiguur door de eeuwen heen belichten. De verzameling biedt een unieke inkijk in de literaire en culturele receptie van een van de bekendste narren uit de Europese traditie.

8. MEMORABILIA & AANDENKENS

Deze collectie verenigt persoonlijke objecten en aandenkens van historische figuren die hun tijdperk een gezicht hebben gegeven. Van een kinderkleedje van keizerin Sisi tot een haarlok van Napoleon of een stukje jurk van Marie Antoinette: elk object onthult en vertelt iets over macht, roem, vergankelijkheid en herinnering.

Toegeschreven aan Jacob Frères

Kaptafel van keizerin Joséphine, ca. 1802

Diverse materialen, 140 × 120 × 61 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Onbekende Peruviaanse meester

Triomf van het geloof en de katholieke Kerk, zeventiende of achttiende eeuw

Olieverf op doek, 117,5 × 165 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

9. LATIJNS-AMERIKAANSE KUNST UIT DE KOLONIALE PERIODE

De koloniale kunst uit de Nieuwe Wereld vormt een scharnier tussen de Europese oude meesters en de moderne kunst uit Latijns-Amerika. Antwerpen speelde in de zestiende en zeventiende eeuw een cruciale rol als draaischijf voor prenten en schilderijen die overzee een nieuwe betekenis kregen. In de kolonies versmolten Europese beeldtradities met inheemse invloeden. Dat resulteerde in een unieke visuele taal die doordrenkt is van geloof, identiteit en interculturele verbeelding.

Onbekende meester

Portret van de familie Cornejo-Sancho, 1754

Olieverf op doek, 244,8 × 318,2 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

10. LATIJNS-AMERIKAANSE KUNST UIT DE TWINTIGSTE EEUW

The Phoebus Foundation bezit een van de rijkste collecties moderne Latijns-Amerikaanse kunst in Europa. Ze bevat topstukken uit Uruguay, Brazilië, Argentinië, Cuba en Mexico, en van kunstenaars als Joaquín Torres García, Diego Rivera, Wifredo Lam, Leonora Carrington, Antonio Berni, Marcia Schwartz en Fernando Botero. De werken getuigen van de creativiteit en vitaliteit van het continent, met stromingen als constructivisme, surrealisme en sociaal realisme als leidmotieven.

Een bijzonder onderdeel is de privécollectie van de Argentijnse kunstenaar Antonio Seguí, met etnografische en precolumbiaanse objecten uit Afrika en Latijns-Amerika die hijzelf verzamelde en als directe inspiratiebron gebruikte voor zijn sculpturen, schilderijen en grafisch werk. Ze tonen de nauwe wisselwerking tussen zijn artistieke praktijk en de culturen die hij bewonderde.

Leonora Carrington

She Walks, 1975

Olieverf op doek, 70,9 × 90,7 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

11. CoBrA

De CoBrA-collectie behoort tot de meest complete ter wereld en focust op de pioniersjaren van de beweging. Ze omvat werk van onder anderen Karel Appel, Pierre Alechinsky, Corneille, Asger Jorn en Christian Dotremont. Het gaat niet alleen om schilderijen en tekeningen maar ook om prenten, sculpturen, toegepaste kunst en zelfs een zeldzame beschilderde piano. De collectie is publiek toegankelijk in het CoBrA Depot in Antwerpen.

Karel Appel

Carnaval, 1951

Acryl- en plakkaatverf, grafiet, Oost-Indische inkt, vetkrijt, walnootvlek en papier op papier, 1425 × 924 mm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

12. MODE & KANT

De collectie Mode & kant weerspiegelt vijf eeuwen textielgeschiedenis en vakmanschap. Ze telt ongeveer vierhonderd objecten, van zestiende-eeuwse reticella-fragmenten en Van Dyck-passementen tot bruidssluiers, *war lace* en negentiende-eeuwse Valenciennes-kant. Daarnaast bezit The Phoebus Foundation een uitgebreide verzameling historische dames- en herenkleding, met japonnen, ensembles, mantels, korsetten en accessoires uit de achttiende tot de vroege twintigste eeuw. De stukken tonen niet alleen de evolutie van stijlen en silhouetten, ze laten ook de maatschappelijke en economische betekenis van mode in Europa zien.

Onbekende maker

Jurk gedragen door gravin Alexandrine Daru tijdens de kroning van Napoleon en Joséphine, ca. 1804

Wit zijdesatijn en tule met borduurwerk, 135 cm hoog

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

13. JAPAN

De collectie met Japanse textielen biedt een uitzonderlijke blik op de complexe cultuur en geschiedenis van het land van de rijzende zon. De (oorlogs)kimono's en bijbehorende stoffen zijn zelfs in Japan zeldzaam en illustreren hoe traditie, ambacht en identiteit in textiel samenkomen. Elk stuk getuigt van een minutieuze beheersing van techniek en symboliek.

Onbekende meester

Nagajuban, 1938

Kunstzijde, 124 x 133 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Fred Bervoets
De marchand. Popeye, ca. 1995-2021
Originele ets beschilderd met acrylverf op doek, 205 × 348 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

14. HEDENDAAGSE KUNST UIT DE TWINTIGSTE EN EENENTWINTIGSTE EEUW

De hedendaagse collectie verenigt internationale en Belgische kunstenaars die de grenzen van materialen en vormen verkennen. In het beeldenpark Singelberg aan de Schelde staan sculpturen van onder anderen Sophie Ryder, Pablo Atchugarry, Atelier Van Lieshout, Hubert Minnebo en Wim Delvoye. De bredere verzameling telt werken van Marcel Broodthaers, Jan Fabre, Anselm Kiefer en kunstenaars van de ZERO-beweging, onder wie Yves Klein, Otto Piene, Piero Manzoni en Lucio Fontana.

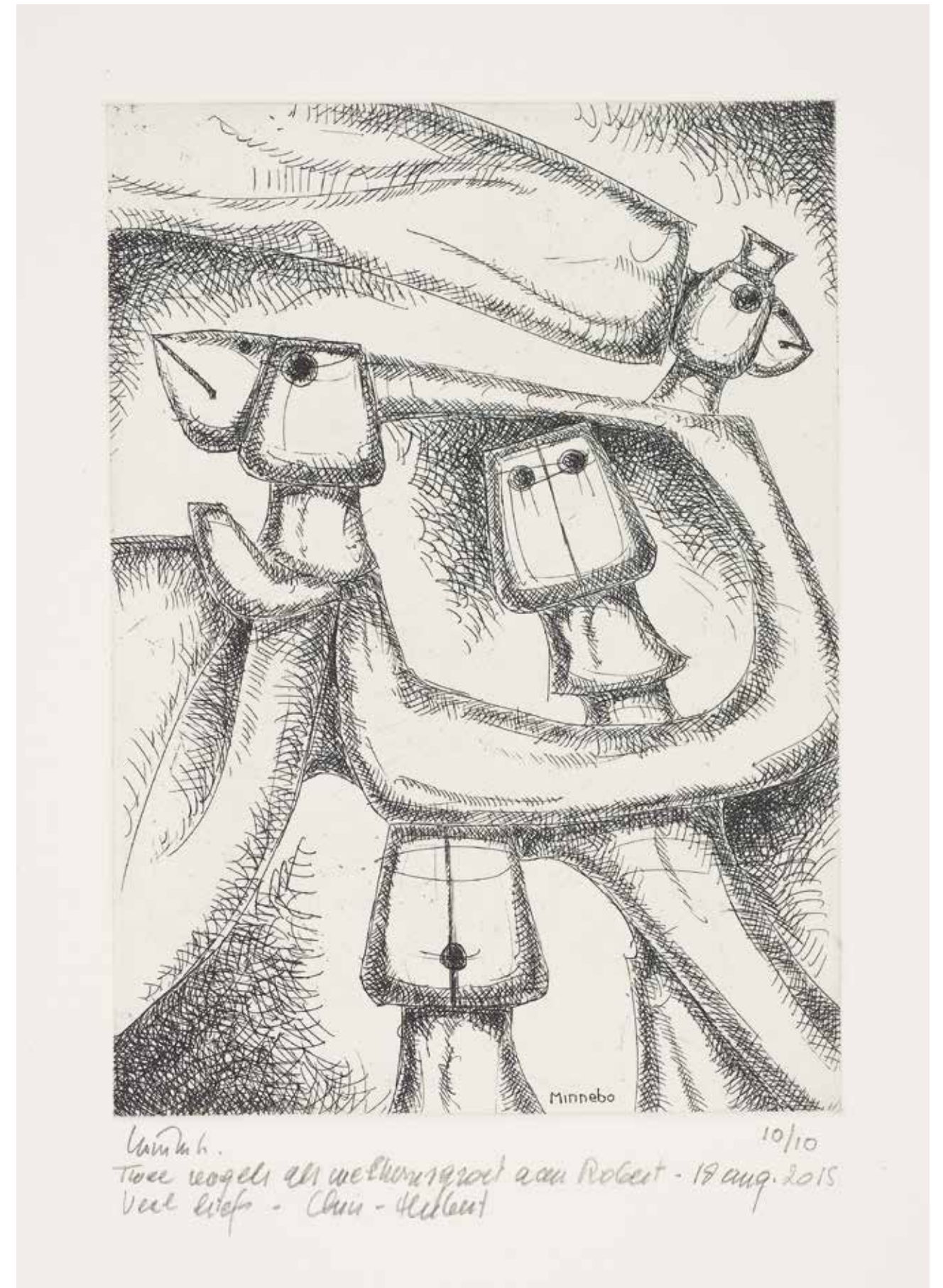
Tom Liekens
Vanitas, 2023
Collage van houtsnede en monotype op canvas, 180 × 90 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

HUBERT MINNEBO

De Brugse beeldend kunstenaar Hubert Minnebo schonk een ruime en representatieve selectie uit zijn oeuvre aan The Phoebus Foundation. De schenking omvat tekeningen, schilderijen, etsen, aluchromieën en sculpturen in koper en brons, aangevuld met foto's, ontwerpen, publicaties, filmfragmenten en een uitgebreid carrièrearchief. Met deze schenking verzekert Minnebo dat zijn werk toegankelijk blijft voor toekomstige generaties.

Hubert Minnebo
Gewichtloos zwevend, de toekomst tegemoet, 2000
Brons, 28,5 × 21,5 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Hubert Minnebo
Twee vogels en welkomsgroet aan Robert, ca. 1970
Ets, 400 × 300 mm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

15. MARITIEM & LOGISTIEK ERFGOED

De collectie Maritiem & logistiek erfgoed documenteert de geschiedenis van de Antwerpse haven en haar arbeiders. Ze omvat meer dan zevenhonderd objecten — van stootwagens en tractoren tot de monumentale Antigoonkraan — en wordt met zorg onderhouden door een team van vrijwilligers. Daarnaast bevat de verzameling circa 250 000 historische foto's die het dagelijkse leven in en rond de haven in beeld brengen.

Wolharige mammoet, ca. 10 000-40 000 jaar oud
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

16. NATURALIA & MIRABILIA

De deelcollectie Naturalia & mirabilia sluit aan bij de traditie van de vroegmoderne kunst- en rariteitenkabinetten. Ze verenigt natuurhistorische specimina en curiosa, van meteorieten tot vermeende zeemeerminnen. De absolute blikvanger is het monumentale, 293-delige skelet van *T. rex Trinity*.

pp. 42-43

Tyrannosaurus rex 'Trinity', ca. 67 miljoen jaar oud
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Onbekende meester
Zeemeermin, negentiende eeuw
Diverse materialen, 86 × 49,5 × 22,7 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

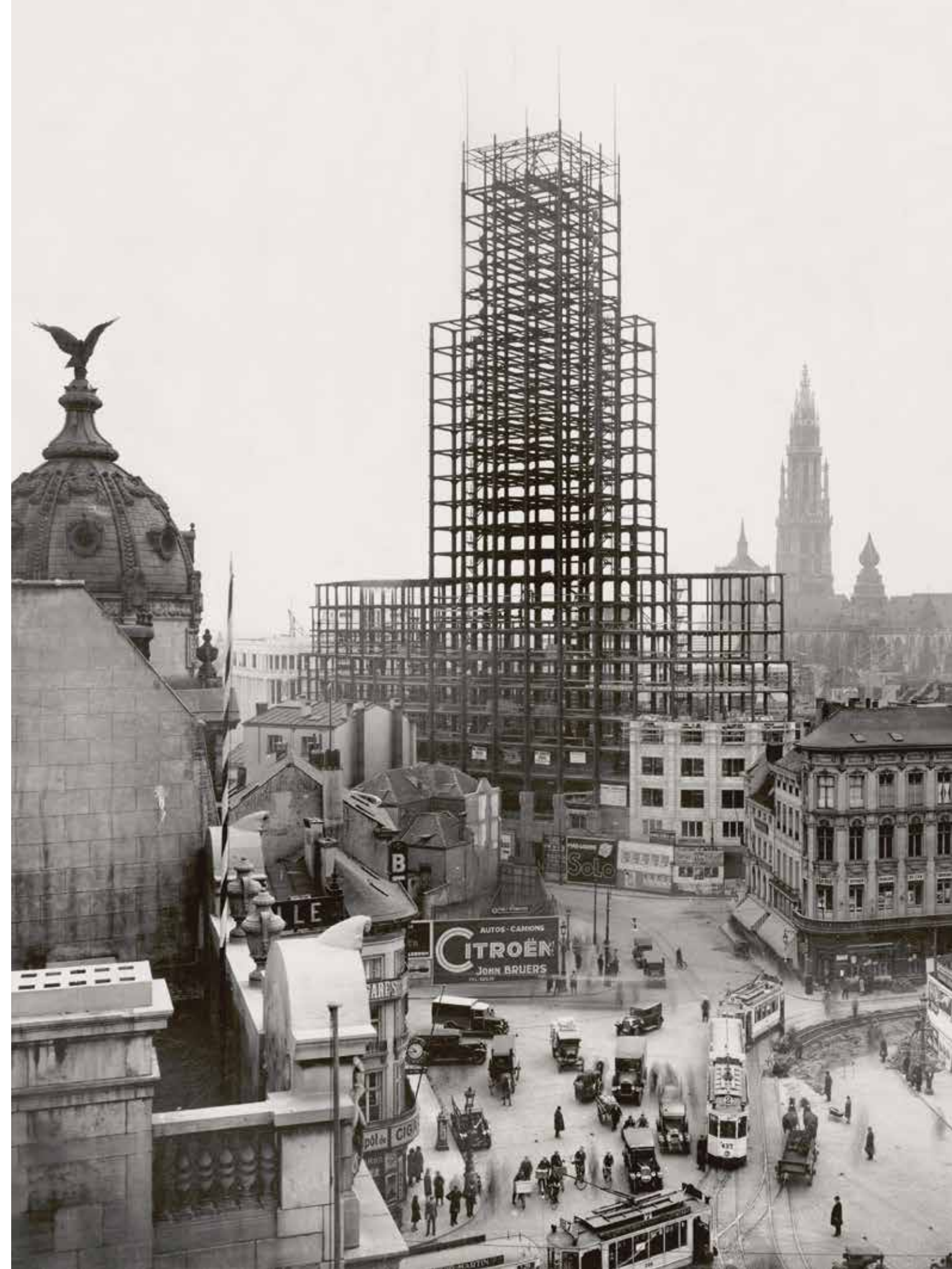
17. BOERENTOREN

De jongste deelcollectie is gewijd aan de Antwerpse Boerentoren, de toekomstige thuisbasis van The Phoebus Foundation. Ze illustreert de geschiedenis van het iconische gebouw aan de hand van objecten, interieurstukken en historische foto's, en documenteert tegelijk de ambitieuze herbestemming van de toren tot baken van cultuur die momenteel vorm krijgt.

Kredietbankservies gebruikt in de Panoramazaal van de Boerentoren, ca. 1950
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Het voltooide staalskelet van de Boerentoren, gezien vanop het gebouw van Eagle, Star & British Dominions Insurance Company Ltd., ca. 1930
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

IV. ONDERZOEK

1. ONDERZOEKSPROJECTEN

The Phoebus Foundation investeert stevig in onderzoek naar haar diverse collectie, die zowel topstukken bevat als zeldzame en onbekende werken die de verbeelding prikkelen. Zo levert zij een bijdrage aan de kennis van kunst en erfgoed, vroeger en nu. Sommige stukken zijn al uitgebreid bestudeerd, andere doken pas recent op uit privébezit en krijgen nu voor het eerst de aandacht die ze verdienen.

Elk object vertelt zijn eigen verhaal. Het weerspiegelt de tijd waarin het ontstond en demonstreert het samenspel tussen vakmanschap, geloof, macht, economie en menselijke ambitie. In al die betekenislagen vertellen de kunstwerken niet alleen meer over hun makers en opdrachtgevers, maar ook over onszelf — als mensen.

Om die verhalen te reconstrueren combineert The Phoebus Foundation kunsthistorisch, cultuurhistorisch en materiaal-technisch onderzoek. De verschillende benaderingen versterken elkaar: historische inzichten worden verdiept door technische analyses, en omgekeerd. Deze geïntegreerde aanpak leidde de voorbije jaren tot nieuwe ontdekkingen over kunstenaars, technieken en betekenissen.

De resultaten worden gedeeld met een breed publiek. Dat gebeurt in tentoonstellingen, allerhande publicaties, podcasts, diverse lezingen en posters op congressen. Zo bereikt de stichting zowel vakspecialisten als al wie nieuwsgierig is naar de verhalen achter de kunst- en erfgoedobjecten.

Het onderzoek gebeurt door het eigen team van kunsthistorici en restauratoren, vaak in samenwerking met universiteiten, musea en onderzoeksinstituten in binnen- en buitenland. Regelmatig ontvangen het depot en het restauratieatelier onderzoekers voor overleg, studie en technisch onderzoek.

2003 – HEDEN

Archeologisch textiel

O.L.V. PROF. DR. ANTOINE DE MOOR

De collectie Archeologisch textiel van The Phoebus Foundation behoort tot de grootste en meest toonaangevende ter wereld. Ze omvat ruim tweeduizend weefsels en fragmenten uit het oude Egypte en uit regio's langs de Zijderoute. De waaier gaat van mummie-kartonages en borduurwerk tot volledig bewaarde tunica's.

Het internationaal zeer gerespecteerde onderzoek gebeurt onder leiding van prof. dr. Antoine De Moor, in samenwerking met dr. Cäcilia Fluck (Staatliche Museen zu Berlin) en dr. Petra Linscheid (Universität Bonn). Hun teamwerk resulteerde in talrijke publicaties én in de permanente tentoonstelling *3500 jaar textielkunst* in HeadquARTers Antwerpen.

Sinds 2005 organiseren ze het internationale symposium *Textiles from the Nile Valley*, dat onderzoekers en conservatoren uit de hele wereld samenbrengt. De bijbehorende publicatiereeks geldt inmiddels als een standaardwerk binnen het veld.

Het voortschrijdende onderzoek naar de collectie leverde tussen 2021 en 2025 opnieuw belangrijke resultaten op. In de afgelopen jaren lag de focus op de datering en technische analyse van de antieke weefsels. Door radiokoolstofonderzoek konden meer dan 260 stoffen nauwkeurig worden gedateerd, wat leidde tot een verfijnde chronologie van Egyptisch textiel. Kleuranalyses onthulden bovendien het gebruik van zeldzame pigmenten, waaronder slakkenpurper, kermes en cochenille. Deze vondst reikt nieuwe inzichten aan over de productie, de handel en de waarde van deze luxegoederen. De onderzoeksresultaten werden gebundeld in de recente publicaties uit de reeks *Textiles from the Nile Valley*.

Onbekende meester

Amazonen, 420-560 v.Chr.

Wol en linnen, 111 x 132 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

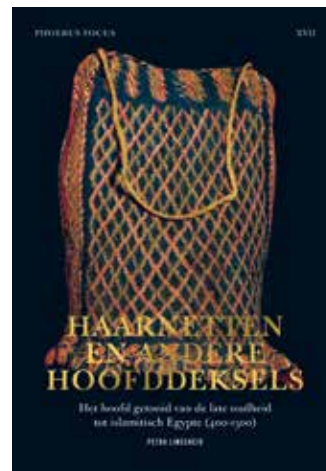
DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2020-2025:

* 2020: *Phoebus Focus XVII*: Petra Linscheid, *Haarnetten en andere hoofddeksels. Het hoofd getooid van de late oudheid tot islamitisch Egypte (400-1500)*.

* 2021: de congresbundel *Explorers, First Collectors and Traders of Textiles from Egypt of the 1st Millennium AD*.

* 2023: de congresbundel *Dress. Continuity and Change in Egypt in the 1st Millennium AD*.

* 2025: de congresbundel *Silk Textiles from Egypt and Neighbouring Countries from Roman to Mamluk Times*.

2016 – HEDEN

Thuis bij Jordaens

O.L.V. DR. LEEN KELCHTERMANS & DR. KATHARINA VAN CAUTEREN

Het onderzoeksproject *Thuis bij Jordaens* startte in 2016 en focuste op de monumentale serie plafondschilderijen die Jacob Jordaens (1593-1678) vervaardigde voor de pronkkamer van zijn woning in Antwerpen. De negen taferelen verbeelden het antieke liefdesverhaal van Cupido en Psyche en werden voor het eerst in hun geheel onderzocht, met een combinatie van kunsthistorische en materiaal-technische methodes. Hierdoor kon zowel de oorspronkelijke volgorde van de plafondstukken als de architecturale context van de kamer worden gereconstrueerd.

De onderzoeksresultaten werpen niet alleen nieuw licht op dit uitzonderlijke ensemble, maar ook op Jordaens' artistieke werkwijze en zijn zelfbeeld als schilder-verzamelaar. In het verlengde van dit project werden alle schilderijen van Jordaens in de collectie van The Phoebus Foundation materiaal-technisch onderzocht. Deze systematische aanpak leverde verrassende inzichten op over Jordaens' atelierpraktijken.

De bevindingen werden geïntegreerd in de tentoonstellingen *Thuis bij Jordaens* in het Frans Hals Museum (Haarlem, 2021), waar de reconstructie van het oorspronkelijke plafondensemble voor het eerst aan het publiek werd getoond, en *Rubens a Palazzo Te. Pittura, trasformazione e libertà* in Palazzo del Te (Mantua, 2023).

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2021-2023:

* 2021: de tentoonstelling *Thuis bij Jordaens* in het Frans Hals Museum (Haarlem). Curatoren waren Katharina Van Cauteren en MARRIGJE RIKKEN (Frans Hals Museum).

* 2021: *Phoebus Focus XXV: Leen Kelchtermans, Heilige Begga. Over Jacob Jordaens (1593-1678), de begijnen en hun fictieve stichteres*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2021: een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift: Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'Jacques Jordaens as family man: new information about the painter and his family in The Hague', *Oud Holland*, 1 (2021): 25-48.

* 2021: een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift: Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'New information about Jacques Jordaens's portraits of Johannes I Wierts and his wife', *The Burlington Magazine*, 163 (2021): 155-157.

* 2021: een themanummer van het tijdschrift *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)* met bijdragen van Leen Kelchtermans, Katharina Van Cauteren, Sven Van Dorst, Katrijn Van Bragt, MARRIGJE RIKKEN, Giovanna Tamá en David Lainé.

* 2021: een televisie-interview van Leen Kelchtermans met Tom De Cock over de tentoonstelling en het bijbehorende OKV-themanummer tijdens de Boekathon in Antwerp Expo.

* 2022: een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift: Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'From drawings to comprehensive work of art: a reconstruction of Jacob Jordaens's Psyche Gallery in his Antwerp house', *Simiolus*, 44, 1-2 (2022): 28-59.

* 2022: een *Phoebus Finding* op de website van The Phoebus Foundation: Leen Kelchtermans, 'Nieuw Haags document over de verkoop van het Jordaenshuis in 1708'. Verscheen ook in het Engels.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Leen Kelchtermans in gesprek met Koen Fillet over Jacob Jordaens' *Portret van Elisabeth Jordaens*.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Leen Kelchtermans in gesprek met Koen Fillet over Jacob Jordaens' *Heilige Begga*.

* 2023: de plafondstukken werden getoond in de expo *Rubens a Palazzo Te. Pittura, trasformazione e libertà* in Palazzo del Te (Mantua).

* 2023: Leen Kelchtermans gaf de lezing 'Jacques Jordaens' ceiling paintings about Cupid and Psyche (1652): influences and inventions' tijdens het online-congres *Lo sguardo di Rubens su Palazzo Te. Costruendo l'Europa della pittura*, georganiseerd door dr. Raffaella Morselli i.s.m. Palazzo del Te (Mantua).

* 2023: een bijdrage in de publicatie n.a.v. de expo in Palazzo del Te: Leen Kelchtermans, 'Amore e Psiche a casa di Jordaens. Il soffitto della sala tra suggestioni e invenzioni', in: Raffaella Morselli & Cecilia Paolini (red.), *Rubens a Palazzo Te. Pittura, trasformazione e libertà*, Venetië, 2023: 181-205.

2017 – 2025

Zot van Dimpna

O.L.V. SVEN VAN DORST

Zot van Dimpna was een grootschalige onderzoeks- en restauratiecampagne over het monumentale Dimpna-altaarstuk van Goossen Van der Weyden, een kleinzoon van de vermaarde Rogier. Het werk, dat afkomstig is uit de norbertijnenabdij van Tongerlo bij Geel (waar Dimpna sinds eeuwen ‘thuis’ is), behoort sinds 2010 tot de collectie van The Phoebus Foundation en geldt als een sleutelstuk binnen de Vlaamse schilderkunst van de vroege zestiende eeuw.

De acht panelen werden na meer dan vijf eeuwen bewaring én beschadiging tussen 2017 en 2020 onderworpen aan een grondige restauratie. Een team van gespecialiseerde restauratoren en conservatiewetenschappers werkte meer dan drie jaar samen aan de behandeling en documentatie van het altaarstuk.

Parallel liep een diepgaand kunsthistorisch en materiaal-technisch onderzoek. Met behulp van geavanceerde beeldvorming en analysetechnieken – waaronder infraroodreflectografie en MA-XRF-onderzoek – werden nieuwe inzichten verworven in de werkwijze van Goossen Van der Weyden, het ontstaansproces van het altaarstuk en de verwachtingen van de oorspronkelijke opdrachtgevers.

Het project vormde de basis voor het boek *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* (2020) en de gelijknamige reizende tentoonstelling, die werd gecureerd door Katharina Van Cauteren. De ambitie om het wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar een breed publiek bracht de expo na Tallinn (2021) ook naar Geel (2022), Dublin (2023) en Bourg-en-Bresse (2025). Het boek werd in 2025 vertaald in het Frans, na eerdere uitgaven in het Nederlands en Engels.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2020-2025:

* 2020: de bevindingen van het onderzoek werden gebundeld in de lijvige publicatie *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* door Sven Van Dorst, met een voorwoord van Katharina Van Cauteren en met bijdragen van o.a. Stephan Kemperdick (Staatliche Museen zu Berlin), Till-Holgert Borchert (Musea Brugge), Catheline Périer-D'leteren (Université Libre de Bruxelles), Sandrine Vézilier-Dussart (Musée de Flandre), Matthijs Ilsink (Radboud Universiteit), Anneke B. Mulder-Bakker (Rijksuniversiteit Groningen), Paul Huvenne (eredirecteur KMSKA), Patrick Allegaert & Bart Marius (Museum Dr. Guislain), Lucinda Timmermans (Rijksmuseum Amsterdam), Hilde Weissenborn en Niels Schalley. Het boek is uitgegeven door Hannibal Books en werd vertaald in het Engels en het Frans.

* 2021: de tentoonstelling *Crazy about Dymphna* in het Niguliste Museum (Estland), gecureerd door Katharina Van Cauteren.

* 2022: de tentoonstelling *Zot van Dimpna* in de Sint-Dimpnakerk te Geel, gecureerd door Katharina Van Cauteren.

* 2022: een *Zot van Dimpna*-themanummer van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, met bijdragen van Niels Schalley, Jolien Hoekx, Hannah Thijs, Frie Van Ravensteyn, Bert Boeckx en Merike Kurisoo.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Sven Van Dorst en Niels Schalley praten met Koen Fillet over het leven van de heilige Dimpna en het veelluik van Goossen Van der Weyden.

* 2023: de tentoonstelling *St Dymphna. The tragedy of an Irish Princess*, National Gallery, Dublin (Ierland), gecureerd door Katharina Van Cauteren.

* 2025: de tentoonstelling *Fous de Dymphne. Étonnantes histoires d'une peinture flamande* in Bourg-en-Bresse, Monastère Royal de Brou (Frankrijk), gecureerd door Katharina Van Cauteren.

2019 – HEDEN

Schilderkunst uit de Zuidelijke Nederlanden in context

O.L.V. DR. KATHARINA VAN CAUTEREN

In 2019 startte The Phoebus Foundation een grootschalig onderzoeksproject met als doel de schilderkunst uit de Zuidelijke Nederlanden te bestuderen in haar historische samenhang. De ambitie was tweeledig: enerzijds de individuele kunstwerken uit de collectie grondig analyseren, en anderzijds de bredere artistieke, technologische, economische, politieke en religieuze context waarin ze zijn ontstaan opnieuw in kaart brengen.

Deze geïntegreerde aanpak — waarin kunsthistorisch en materiaal-technisch onderzoek hand in hand gaan — biedt niet alleen nieuwe inzichten in de werkwijzen van kunstenaars, maar ook in de manier waarop kunst functioneerde als spiegel van macht, geloof, ambitie en identiteit. Door van micro-analyses naar de macro-context te gaan brengen we een gelaagd beeld van de culturele rijkdom van de Zuidelijke Nederlanden, een regio die tussen de vijftiende en zeventiende eeuw uitgroeide tot een van de voornaamste artistieke centra van de wereld.

De onderzoeksresultaten werden in 2021 voor het eerst voor een groot publiek ‘vertaald’ in de tentoonstelling *From Memling to Rubens. The Golden Age of Flanders* in het Kadriorg Art Museum in Tallinn, gecureerd door Katharina Van Cauteren. Die bood een nieuw perspectief op de Vlaamse kunstproductie en koppelde de meest recente onderzoeksresultaten aan een meeslepende scenografie en een publieksgerichte interpretatie.

Na Tallinn reisde het project onder de titel *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* naar Noord-Amerika, met haltes in het Denver Art Museum, het Dallas Museum of Art, het Montréal Museum of Fine Arts, het Peabody Essex Museum (Salem) en het Royal Ontario Museum (Toronto). Samen bereikten deze tentoonstellingen bijna een half miljoen bezoekers. Ze positioneerden The Phoebus Foundation internationaal als een referentiepunt voor het onderzoek en de presentatie van Vlaamse kunst. Tegelijk zetten ze Vlaanderen opnieuw op de wereldkaart als regio van cultuur, vakmanschap, creativiteit en innovatie — een plek waar het verleden voortdurend nieuwe inspiratie biedt voor de toekomst.

De opgebouwde kennis wordt verder verdiept in publicaties, lezingen en de *Phoebus Focus*-reeks, waarin nieuwe bevindingen rond individuele werken stelselmatig worden ontsloten. *Schilderkunst uit de Zuidelijke Nederlanden in context* blijft zo een dynamisch onderzoeksplatform dat wetenschap en publiekswerking met elkaar verbindt.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2020-2025:

TENTOONSTELLINGEN

- * 2021: *From Memling to Rubens. The Golden Age of Flanders*. Kadriorg Art Museum (Tallinn, Estland). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Greta Koppel (Kadriorg Art Museum).
- * 2022: *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterworks*. Denver Art Museum (Colorado, VS). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Angelica Daneo (Denver Art Museum).
- * 2023: *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterworks*. Dallas Museum of Art (Texas, VS). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Nicole R. Myers (Dallas Museum of Art).
- * 2024: *Vice, vertu, désir, folie. Trois siècles de chefs-d'œuvre flamands*. Montréal Musée des Beaux-Arts (Montréal, Quebec, CA). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Chloé Pelletier (Montréal Musée des Beaux-Arts).
- * 2025: *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterworks*. Peabody Essex Museum (Salem, Massachusetts, VS). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Karina Corrigan.
- * 2025: *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterworks*. Royal Ontario Museum (Toronto, Ontario, CA). Geconfigureerd door Katharina Van Cauteren i.s.m. co-curator Chloé Pelletier (Montréal Musée des Beaux-Arts).

BOEKEN

- Het bijbehorende boek door Katharina Van Cauteren verscheen in het Nederlands, het Engels en het Frans:
- * *Wij. Van zalig tot zot*, Veurne, 2020.
- * *From Memling to Rubens. The Golden Age of Flanders*, Veurne, 2020, met een herziene herdruk in 2024.
- * *De Memling à Rubens. L'âge d'or de la Flandre*, Veurne, 2024.

PUBLICATIES OVER DIVERSE COLLECTIESTUKKEN

* 2021: Katharina Van Cauteren, 'Jeffen in de kunst: een bloemlezing van Jozef tot Jozef', in: Frank Judo & Jan Pauwels, *Liber amicorum amicarumque Jozef Dauwe*, Dendermonde, 2021: 13-27.

* 2021: *Phoebus Focus XX*: Lieke Wijnia, *De stervende Maria Magdalena. Melchior de la Mars (ca. 1580-1650) en de kracht van emotie in de Contrareformatie*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2021: *Phoebus Focus XXI*: Lara Yeager-Crasselt, *Portret van een man. Michael Sweerts (1618-1664) en de elegante, Brusselse portretkunst*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2021: *Phoebus Focus XXII*: Madeleine Manderyck, Jan Van Damme & Zsuzsanna Van Ruyven-Zeman, *Paulus gesterigd en Paulus gegeseld. Abraham Van Diepenbeecks (1596-1675) ontwerpen voor een glasramencyclus in de Antwerpse Sint-Pauluskerk*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2021: *Phoebus Focus XXIV*: Nils Büttner, *Portret van keizer Servius Sulpicius Galba. Peter Paul Rubens (1577-1640) en de Romeinse-keizerreeksen*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: *Phoebus Focus XXVI*: Matthew Reeves, *Pleurants. Albasten treurfiguren voor het grafmonument van Jan van Berry (1340-1416)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: *Phoebus Focus XXVII*: Timothy De Paepe, *Portret van Henricus Liberti. Een muzikaal schilderij van Antoon Van Dyck (1599-1641)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: *Phoebus Focus XXX*: Katharina Van Cauteren, *Suzanna en de ouderlingen. #MeToo in de tijd van Hendrick De Clerck (ca. 1560-1630)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: Sven Van Dorst & Katrijn Van Bragt, 'Van kunstwerk naar klavier: Frans Franckens muzikale meesterwerk', in: Timothy De Paepe & Hildegard Van de Velde (red.), *Klavier. Virginalen, klavecimbels en orgels verbeeld in de 16de en de 17de eeuw*, Antwerpen, 2022: 113-132.

* 2023: Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'A third self-portrait by Gillis Van Tilborgh', *The Burlington Magazine*, 165 (2023): 584-589.

* 2023: Leen Kelchtermans, 'Van bittere ernst tot bijtende satire: 17de-eeuwse strijdaferelen belicht', in: Kevin Gony & Natasja Peeters (red.), *Filips II en de strijd om Europa. Oorlog en opstand in de zestiende eeuw*, Tielt, 2023: 240-250. Deze publicatie verscheen ook in het Frans.

* 2023: hoofdstukken en bijdragen door Katharina Van Cauteren, Sven Van Dorst en Leen Kelchtermans in: Micha Leeflang & Koenraad Jonckheere (red.), *Van Antwerpen naar Amsterdam. Schilderkunst uit de zestiende en zeventiende eeuw*, Veurne, 2023. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2023: *Phoebus Focus XXXI*: Wendy Wauters, *Hoofdenbakker. Dromen van menselijke maakbaarheid in de vijftiende tot zeventiende eeuw*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2023: *Phoebus Focus XXXIII*: Leen Kelchtermans, *Portret van Johannes I Gansacker. Adellijke ambities van een diamantslijper en de jonge Antoon Van Dyck (1599-1641)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2023: *Phoebus Focus XXXV*: Katharina Van Cauteren, *Heilige Familie in Nazareth. Over Diego Quispe Tito (ca. 1611-1681), de kunst van Cuzco, en Antwerpen als Hollywood aan de Schelde*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2025: Leen Kelchtermans, 'Keine Karriere ohne Verbindungen: Das Netzwerk des flämischen Schlachtenmalers Peter Snayers', in: Guido von Büren et al. (red.), *Weltreich und Provinz: die Spanier am Niederrhein 1560-1660*, Fulda, 2025: 184-195.

* 2025: *Phoebus Focus XXXVIII*: Larry Silver, *Mercurius draagt Psyche naar de Olympus. Bartholomeus Spranger (1546-1611) en een allegorie van lust en macht voor keizer Rudolf II*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2025: *Phoebus Focus XLI*: Lotte Kokkedee & Anna Tummers, *Twee vissersjongens. Over authenticiteit en vernieuwing bij Frans Hals (1582/83-1666)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

PHOEBUS FINDINGS

Ook lanceerden we op onze website de *Phoebus Findings*. Hier delen we nieuwe wetenschappelijke vondsten over onze collectie met een breed publiek. Deze online-artikels verschijnen zowel in het Nederlands als in het Engels:

* Leen Kelchtermans, 'Nieuw Haags document over de verkoop van het Jordaenshuis in 1708'.

* Leen Kelchtermans, 'Nieuwe biografische gegevens over Peter Snayers (1592-1667) en de Sodaliteit der Bejaarde Jongmans'.

* Leen Kelchtermans, 'Militaire triomf en minnaressen'.

* Leen Kelchtermans, 'Nieuwe gegevens over de barokke componist Henricus Liberti'.

* Leen Kelchtermans, 'Bijzonder doodsportret door Dirck van Delen'.

* Leen Kelchtermans, 'Europa met ballen: de ontvoering van Elisabeth Catharina Schut'.

* Carlos González Juste, 'Van Maria Magdalena tot Maagd Maria. Kijken onder de verflagen van een achttiende-eeuwse *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar*'.

* Sven Van Dorst & Leen Kelchtermans, 'Meester & manager: Peter Paul Rubens' *modello* van de heilige Margaretha'.

* Sven Van Dorst & Leen Kelchtermans, 'Signatuur en inscriptie van Jan Miel ontdekt'.

* Carlos González Juste, '*Dans van de Volador*. Het verhaal achter een opmerkelijk schilderij'.

* Leen Kelchtermans, 'Het botanisch manuscript van een Antwerpse chirurgijn ontleed'.

PODCAST

Omdat The Phoebus Foundation sterk inzet op onderzoek en op het delen van de resultaten daarvan met een breed en divers publiek introduceerden we de podcastreeks *Phoebus Focus*. Radiomaker (en schilder) Koen Fillet interviewt specialisten over de fascinerende verhalen achter een kunstwerk.

De afleveringen in het kader van het onderzoeksproject *Schilderkunst uit de Zuidelijke Nederlanden in context* zijn:

2022

1. Katrijn Van Bragt & Sven Van Dorst over Michaelina Wautiers *Studie van een jonge vrouw*.
2. Hildegard Van de Velde over Maerten De Vos' *Allegorie van de zeven vrije kunsten*
3. Leen Kelchtermans over Peter Snayers' *Overval op reizigers*.
4. Timothy De Paepe over Joris Hoefnagels *Elegant gezelschap in een tuin*.
5. Katharina Van Cauteren over Hendrick De Clercks *Aards Paradijs*.

2023

1. Leen Kelchtermans over het *Portret van een jonge vrouw* door een onbekende meester.
2. Timothy De Paepe over Antoon Van Dycks *Portret van Henricus Liberti*.
3. Marjan Debaene over Jan II Bormans *Madonna met Kind*.
4. Dirk Imhof over de *Biblia Regia* op perkament, uitgegeven door Christoffel Plantijn.
5. Prisca Valkeneers over Frans Ykens' *Keukenstilleven*.
6. Katharina Van Cauteren over Hendrick De Clercks *Suzanna en de ouderlingen*.
7. Katrijn Van Bragt over kinderportretten in de collectie van The Phoebus Foundation.
8. Leen Kelchtermans over Adam Frans Van der Meulens *Intrede van Lodewijk XIV in Douai*.
9. Niels Schalley & Sven Van Dorst over *Sint-Lukas schildert de Madonna* door een onbekende meester.
10. Leen Kelchtermans over diverse barokke kunstenaarsportretten in de collectie van The Phoebus Foundation.
11. Katharina Van Cauteren over het *Meermonster van Tagua Tagua* door een onbekende meester.

2024

1. Leen Kelchtermans over nieuwe ontdekkingen in verband met de zeventiende-eeuwse componist Henricus Liberti.
2. Katharina Van Cauteren over Diego Quispe Tito's *Heilige Familie in Nazareth*.
3. Paul Huvenne over het zestiende-eeuwse portret in de Lage Landen.
4. Wendy Wauters over de fascinerende iconografie van de hoofdenbakker.
5. Leen Kelchtermans over Cornelis Schuts *Roof van Europa* en zijn dochter Elisabeth Catharina.

2025

1. Leen Kelchtermans over Antoon Van Dycks *Portret van Johannes I Gansacker*.
2. Rick de Leeuw over zijn album en het tentoonstellingsproject *Het komt allemaal goed*.
3. Anna Tummers & Lotte Kokkedee over Frans Hals' *Twee vissersjongens*.

**MICHAELINA WAUTIER:
DE HERONTDEKKING VAN EEN BAROKKUNSTENARES**

In het kader van de reizende tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* kreeg The Phoebus Foundation, mede dankzij de steun van het Dallas Museum of Art, de kans om een schilderij van Michaelina Wautier te restaureren. Deze kunstenares uit de zeventiende eeuw werkte als een van de weinige vrouwen in haar tijd op grote schaal, maar raakte na haar dood in de vergetelheid. De samenwerking maakte het niet alleen mogelijk het werk opnieuw tot zijn recht te laten komen, maar ook het grondig technisch en kunsthistorisch te onderzoeken.

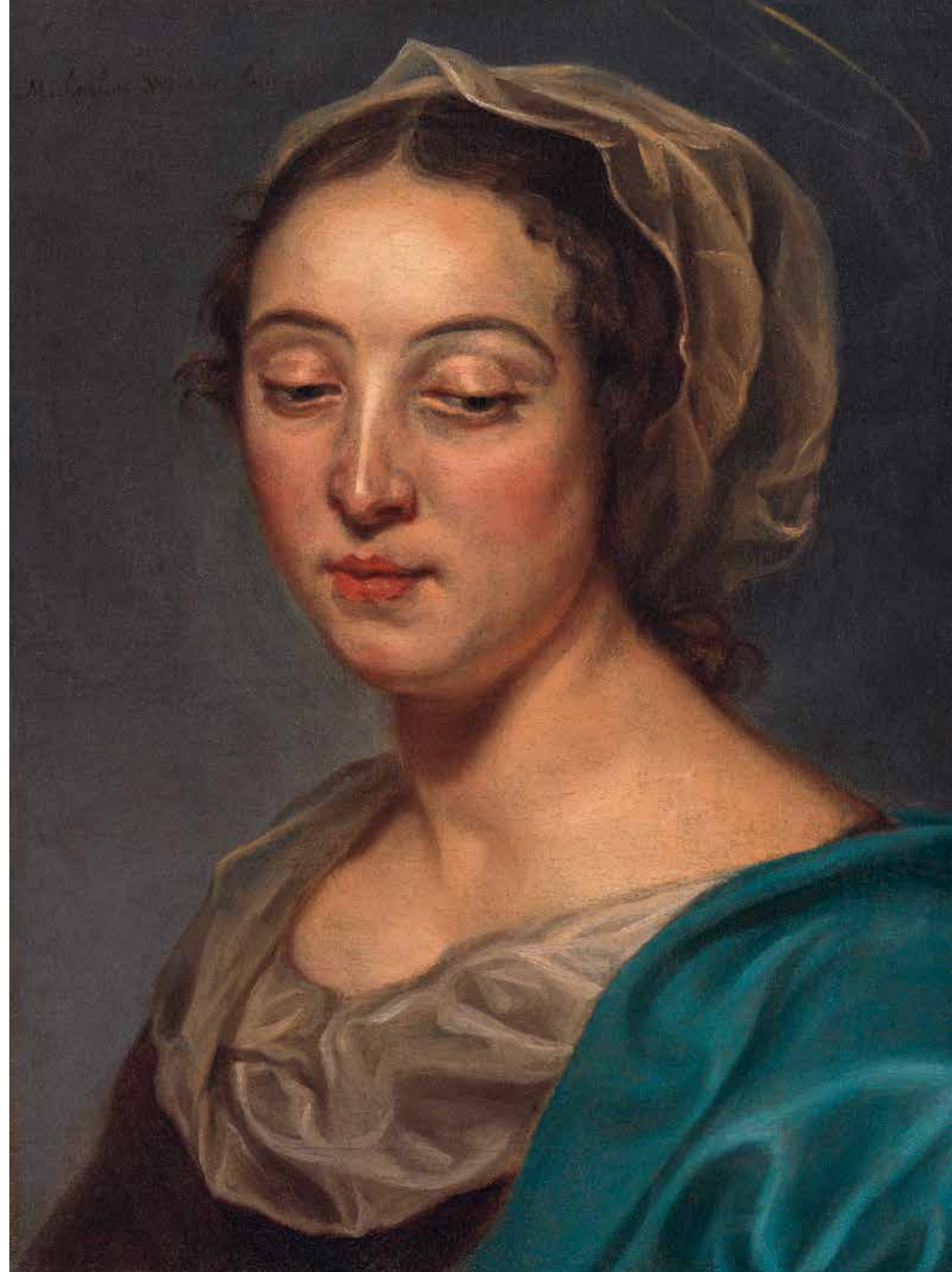
In het restauratieatelier van The Phoebus Foundation werden oude vernislagen en overschilderingen zorgvuldig verwijderd, waardoor Wautiers levendige penseelvoering opnieuw zichtbaar werd. Het project leverde waardevolle inzichten op over haar techniek en kleurgebruik en droeg bij tot de herwaardering van haar oeuvre. Dankzij de steun van het Dallas Museum of Art schittert dit werk nu opnieuw, als een bewijs van Wautiers uitzonderlijke talent én van de internationale samenwerking die kunst tot leven brengt.

Michaelina Wautier

Studiekop van een vrouw, ca. 1655

Olieverf op doek, 44,8 × 37,2 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2020 – HEDEN

Bloemen in context Onderzoek naar zeventiende-eeuwse bloemschilderkunst

O.L.V. SVEN VAN DORST

Sinds 2020 loopt bij The Phoebus Foundation een onderzoeksproject over de rijke deelverzameling bloemenschilderijen uit de zeventiende eeuw. Het project combineert grondig kunsthistorisch onderzoek met materiaal-technische analyses en focust op de manier waarop deze werken werden opgebouwd, gebruikt en gewaardeerd in hun historische context.

Met behulp van geavanceerde beeldvorming en onderzoeksmethoden — waaronder infraroodreflectografie en MA-XRF-analyse — werden verschillende schilderijen tot in de kleinste details bestudeerd. Zo werd duidelijk hoe kunstenaars hun panelen voorbereidden, pigmenten mengden, glacia aanbrachten en symboliek integreerden. Het onderzoek biedt niet alleen nieuwe inzichten over de techniek en atelierpraktijk, maar ook over de wetenschappelijke en economische wereld waarin deze bloemstillevens ontstonden, en over de mensen en de ideeën achter deze werken.

De onderzoeksresultaten vormden de basis voor de tentoonstelling *Garden of Delights*, gecureerd door Katharina Van Cauteren en in een scenografie van Walter Van Beirendonck. De tentoonstelling vertaalt het wetenschappelijk onderzoek naar een ervaring voor het brede publiek. Ze opende in 2025 in het Kadriorg Art Museum in Tallinn. Ze reist in 2026 naar Museum De Lakenhal in Leiden.

**DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT
IN 2022-2025:**

* 2022: *Phoebus Focus XXVII*: Sven Van Dorst, *Bloemenvaas met varkensbrood en edelstenen. Een geschilderd juweel van Jan I Brueghel (1568-1625)*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Sven Van Dorst geïnterviewd door Koen Fillet over Daniël Seghers' *Bloemenvaas met rozen, narcissen en tulpen*.

* 2023: *Phoebus Focus XXXIV*: Sven Van Dorst, *Bloemenvaas met vanitassymbolen. Jan Davidsz. De Heem (1606-1684) op de grens tussen traditie en vernieuwing*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2023: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Sven Van Dorst in gesprek met Koen Fillet over Jan I Brueghels *Bloemenvaas met varkensbrood en edelstenen*.

* 2024: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Sven Van Dorst in gesprek met Koen Fillet over Jan Davidsz. De Heems *Bloemenvaas met vanitassymbolen*.

* 2025: een boek: Sven Van Dorst, *Zeven anjers, zeven rozen. De kunst van bloemschilderen in de Lage Landen (1600-1700)*, Veurne, 2025. Met ook een bijdrage van Katharina Van Cauteren: 'Van lusthof tot laboratorium'. Dit boek verscheen ook in het Engels, met de titel *Forever Flowers. Mastery and Meaning of Flower Paintings in the Low Countries (1600-1700)*.

* 2025: de tentoonstelling *Garden of Delights*, Kadriorg Art Museum, Tallinn, gecureerd door Katharina Van Cauteren.

2021 – 2023

CoBrA-kunst Onderzoek naar materiaal, context en relevantie

O.L.V. EM. PROF. DR. PAUL HUVENNE

De CoBrA-collectie van The Phoebus Foundation biedt een representatief overzicht van de beweging, vanaf haar ontstaan in 1948 tot op vandaag. Het onderzoek focust op de historische ontwikkeling, de materiële aspecten en de blijvende invloed van CoBrA op de hedendaagse kunstpraktijk.

Hoewel de beweging in de afgelopen decennia minder prominent aanwezig lijkt in het museale discours, toont het onderzoek aan hoe actueel haar ideeën zijn: vrijheid van expressie, experiment en collectiviteit blijven fundamentele waarden in de kunst van nu.

De onderzoeksresultaten worden zowel met specialisten als met een breder publiek gedeeld in publicaties, lezingen en tentoonstellingen. Ze tonen aan dat CoBrA geen afgesloten hoofdstuk is in de kunstgeschiedenis, maar een levende erfenis die kunstenaars en toeschouwers blijft inspireren.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2022-2023:

* 2022: het boek *COBRA. Een picturale en poëtische revolutie*, Veurne, 2022, in een redactie van Paul Huvenne. Dit boek verscheen ook in het Engels, met de titel *COBRA. A Pictorial and Poetic Revolution*.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Naomi Meulemans praat met Koen Fillet over Karel Appels *Vogel*.

* 2023: de opening van het CoBrA-depot, waar de unieke CoBrA-collectie van The Phoebus Foundation op afspraak te bezoeken is.

2021 – 2023

Zotheid in de Vlaamse schilderkunst

O.L.V. EM. PROF. DR. LARRY SILVER

Humor en zotheid waren geliefde motieven in de kunst van de vijftiende tot en met de zeventiende eeuw, vooral in de Lage Landen. Larry Silver, gerenommeerd kunsthistoricus en emeritus professor aan de University of Pennsylvania, vertrok van die fascinatie en onderzocht hoe kunstenaars aan de hand van boeren en narren de menselijke dwaasheid en maatschappelijke orde aan de kaak stelden.

Op basis van werken uit de collectie van The Phoebus Foundation analyseerde Larry Silver hoe spot, ironie en zelfrelativering niet enkel als vermaak dienden, maar ook fundamentele inzichten boden (en nog altijd bieden) in de cultuur van hun tijd. Zijn onderzoek resulteerde in nieuwe perspectieven op de rol van humor in de Vlaamse kunst en op de manier waarop de lach — al dan niet dwaas — de waarheid kan onthullen.

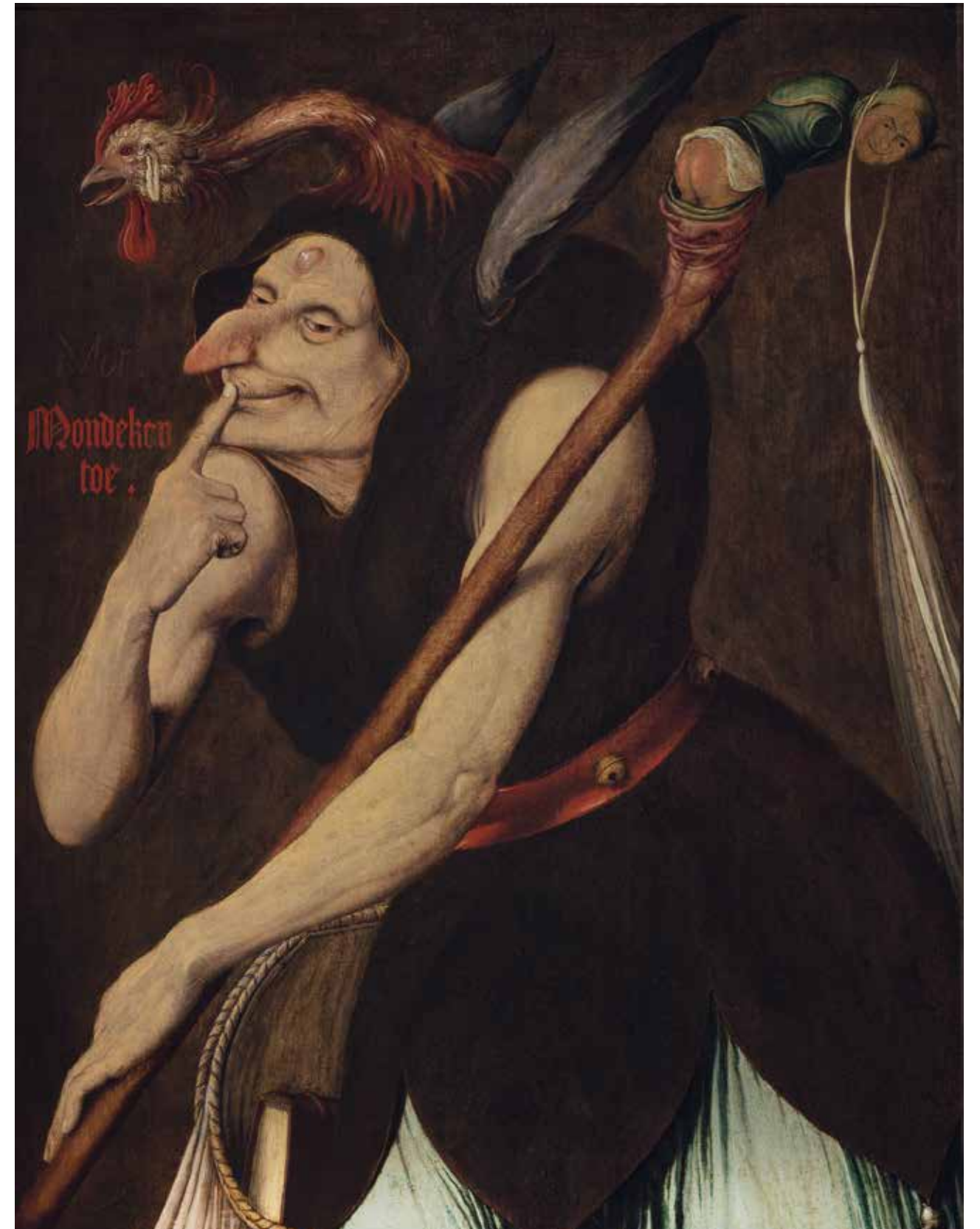
DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2021-2023:

* 2021: *Phoebus Focus XI: Larry Silver, Keep your mouth shut. Quinten Metsys (c.1465-1530) and the Fool in the Sixteenth Century*. Deze publicatie verscheen ook in het Nederlands.

* 2022: een boek: Larry Silver, *Zot & zotter in de Vlaamse schilderkunst*, Veurne, 2022, met een inleiding door Katharina Van Cauteren. Dit boek verscheen ook in het Engels, met de titel *Fools & Folly in Flemish Art*.

* 2022: een lezing: Larry Silver, *Saints, Sinners, Lovers, and Fools Lecture: Fools and Folly in Flemish Art* in het Denver Art Museum in november 2022.

* 2023: een lezing: Larry Silver, *Saints, Sinners, Lovers, and Fools Lecture: Fools and Folly in Flemish Art* in het Dallas Museum of Art in maart 2023.

Quinten Metsys
Mondeken toe, ca. 1528
Olieverf op paneel, 60 × 47,5 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2021 – 2025

Grensverleggers

O.L.V. DRA. ANNE-RIEKE VAN SCHAIK

Het onderzoeksproject *Grensverleggers* focuste op de rijke verzameling kaarten, atlanten, stadsgezichten en instrumenten in de topografische en cartografische collectie van The Phoebus Foundation. Deze objecten getuigen van zowel glorieuze als turbulente momenten uit de geschiedenis van de Lage Landen: de strijd tegen het water, de Tachtigjarige Oorlog, de koloniale expansie en de Belgische onafhankelijkheid.

Dra. Anne-Rieke van Schaik, die verbonden is aan de Universiteit van Amsterdam, leidde het project. Zij was van november 2021 tot en met februari 2022 de eerste *research fellow* van The Phoebus Foundation. Niet alleen inventariseerde ze de deelcollectie Topografie & cartografie secuur, ze zocht ook naar de verhalen achter de objecten.

Dat resulteerde in een boek waarin Anne-Rieke dit onderdeel van de Phoebus-collectie voor het eerst écht op de kaart zette. Ze onderzocht de kaarten niet enkel als geografische documenten, maar ook als vensters op de mentaliteit en de kennis van hun tijd. De studie bracht nieuwe inzichten over de artistieke, wetenschappelijke en politieke context waarin ze ontstonden en legde de rol bloot van de Zuidelijke Nederlanden als bakermat van de cartografie in de zestiende eeuw.

Bijzondere aandacht ging naar pioniers als Gerard Mercator, Abraham Ortelius en Petrus Kaerius. Hun werk opende letterlijk en figuurlijk nieuwe wegen. Hun kaarten combineerden wetenschappelijke precisie met esthetische verbeeldingskracht en bepaalden eeuwenlang hoe Europa naar zichzelf en de wereld keek.

Dit project bevestigde de uitzonderlijke betekenis van deze deelcollectie en onderstreepte het belang van de Lage Landen als historisch centrum van innovatie, kennis en visuele communicatie.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2023-2025:

* 2023: een themanummer van het tijdschrift *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)* over de cartografiecollectie van The Phoebus Foundation: Jozef Dauwe et al., *Vlaanderen op de kaart gezet, Openbaar Kunstbezit Vlaanderen, 2023.*

* 2024: een boek: Anne-Rieke van Schaik, *Grensverleggers. Baanbrekende kaarten uit de Lage Landen, 1500-1900*, Veurne, 2024, met een voorwoord van Katharina Van Cauteren. Het boek verscheen ook in het Engels, met de titel *Groundbreakers. Remarkable Maps from the Low Countries, 1500-1900.*

* 2024: de tentoonstelling *Grensverleggers: Michel Coignet*, die liep van 1 augustus 2024 tot 30 april 2025 in de Antwerpse Keizerskapel.

* 2024: de Mercatorlezing door Anne-Rieke van Schaik: *Kaarten die grenzen verleggen*, in het Mercatormuseum in Sint-Niklaas op 30 mei 2024.

* 2024: een artikel: Anne-Rieke van Schaik, 'The Phoebus Foundation', *Caert-thresoor*, 43, 1 (2024): 30-31.

* 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Anne-Rieke van Schaik in gesprek met Koen Fillet over de *Leo Belgicus*.

* 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Anne-Rieke van Schaik in gesprek met Koen Fillet over de *Caerte van't Scheldt ende Sandvliet*.

2017 – 2025

De wortels van Vlaanderen Het Vlaamse impressionisme, symbolisme en expressionisme in context

O.L.V. DR. KATHARINA VAN CAUTEREN

Tussen 1880 en 1930 kwam de kunst in Vlaanderen langzaam maar zeker los van de academische idealen van de vorige generaties. Invloeden van de internationale kunstscène gingen samen met een zoektocht naar wortels en een eigen identiteit. Aan de hand van casestudies bood dit project nieuwe inzichten in de invloeden op — en de ambities van — kunstenaars als Emile Claus, Gustave Van de Woestyne, Valerius De Saedeleer, George Minne, James Ensor, Rik Wouters, Constant Permeke, Gust. De Smet, Frits Van den Berghe en Edgard Tytgat.

Painting Flanders

Flemish Art 1880—1914

**DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT
IN 2021-2025:**

* 2021: *Phoebus Focus* XXIII: Inge Misschaert, *Patershol te Gent. Jules De Bruycker (1870-1945) en de verbeelding van de stad*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2022: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Inge Misschaert over Jules De Bruyckers *Patershol te Gent*.

* 2023: *Phoebus Focus* XXXII: Anne Adriaens-Pannier, *Kursaal en zeedijk. Léon Spilliaert (1881-1946) en atmosferische eenzaamheid bij de zee*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2023: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Peter Pauwels over het werk van Frits Van den Berghe.

* 2024: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Paul Huvenne over het werk van Constant Permeke.

* 2024: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Anne Adriaens-Pannier over Léon Spilliaerts *Kursaal en zeedijk*.

* 2025: uitgebreide en herziene uitgave van het boek uit 2017: Katharina Van Cauteren, *Oer. De wortels van Vlaanderen. 1880-1930*, Veurne, 2025.

* 2025: een bijdrage in de catalogus van de tentoonstelling *Landscapes of the Soul. James Ensor – Claude Monet – Léon Spilliaert* in het Arp Museum Bahnhof Rolandseck in Remagen: Katharina Van Cauteren, 'Auf festem Grund. The Phoebus Foundation und die Kunst des Bewahrens', in: Julia Wallner & Susanne Blöcker (red.), *Seelenlandschaften 1874-1914*, Remagen, 2025: 7-9.

2022 – HEDEN

Mama Zwangerschap en moederschap in de vroegmoderne tijd

O.L.V. DR. LEEN KELCHTERMANS

Wat betekende het om zwanger te zijn in de zestiende en zeventiende eeuw? Waarom zien we zo weinig zwangere vrouwen op schilderijen uit die periode, en hoe werden ze voorgesteld als ze wél in beeld kwamen? Dit onderzoeksproject verkent de kunst- en cultuurhistorische context van zwangerschap en moederschap in de vroegmoderne tijd. Van maatschappelijke opvattingen over het vrouwelijk lichaam tot de rolverdeling tussen man, vrouw en kind: stap voor stap wordt zichtbaar hoe de realiteit van het moederschap en de manier waarop dat werd verbeeld soms opvallend dicht bij elkaar lagen — en soms ook mijlenver uiteen.

Met een frisse, toegankelijke blik onderzoekt het project hoe kunstenaars, opdrachtgevers en toeschouwers betekenis gaven aan een thema dat tegelijk intiem en universeel is: het ontstaan van nieuw leven.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2022-2024:

* 2022: een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift: Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'Pregnancy Portraits by Jacob Jordaens and Anthony van Dyck', *Simiolus*, 44/3-4 (2022): 201-224.

* 2023: een lezing op het congres van de Werkgroep Zeventiende Eeuw: Leen Kelchtermans sprak er over 'Lief en leed van de Antwerpse rentmeestersvrouw Marie Nutius'. Het congres vond plaats op 25 augustus aan de Universiteit van Amsterdam.

* 2024: een artikel in een wetenschappelijk tijdschrift: Leen Kelchtermans, 'Days of her life. Rentmeestersvrouw Marie Nutius en haar portret door Antoon Van Dyck', *Jaarboek De Zeventiende Eeuw* (2024): 71-86.

* 2024: een artikel in een tentoonstellingscatalogus: Leen Kelchtermans, "'In desen staet": vroegmoderne *mothers-to-be* in woord en beeld', in: Eve Demoen & Karen Van Godtsenhoven, *M&Others. Mode en moederschap*, Tiel, 2024: 14-23. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2024: een bijdrage aan de *Phoebus Findings* op de website van The Phoebus Foundation: Leen Kelchtermans, 'Bijzonder doodsportret door Dirck van Delen'. Verscheen ook in het Engels.

Antoon Van Dyck
Portret van Marie Nutius, ca. 1628-1629
Olieverf op doek, 95,5 × 75,2 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2023 – HEDEN

T. rex Trinity Prehistorie in beweging

O.L.V. PROF. DR. NIZAR IBRAHIM

Sinds 2023 maakt de Tyrannosaurus rex *Trinity* deel uit van de collectie van The Phoebus Foundation. Dit uitzonderlijke fossiel versterkt de missie van de stichting om geschiedenis en erfgoed tot leven te brengen voor een breed publiek. Door het samenbrengen van kunst en wetenschap, van menselijke verbeelding en prehistorische werkelijkheid, prikkelt *Trinity* de nieuwsgierigheid van jong en oud.

Het onderzoek naar *Trinity* wordt geleid door prof. dr. Nizar Ibrahim van de University of Portsmouth, een van 's werelds toonaangevende paleontologen, bekend van onder meer de reeks *Walking with Dinosaurs* (BBC). Zijn team onderzoekt de groei, verwondingen en fossilisatie van *Trinity*'s skelet, dat samengesteld is uit drie specimen, en combineert deze gegevens met vergelijkend onderzoek naar andere vondsten uit dezelfde aardlagen. Zo ontstaat stap voor stap een beter begrip van de biologie, ecologie en evolutie van de Tyrannosaurus rex.

De onderzoeksresultaten zullen uitmonden in wetenschappelijke publicaties en in een publieksboek waarin de nieuwste inzichten op een toegankelijke manier worden gedeeld. Nu al vertelt professor Ibrahim over zijn onderzoek in korte filmpjes die we verspreiden op onze sociale-mediakanalen en in onze nieuwsbrief. Dankzij het werk van hem en zijn team is *Trinity* veel meer dan een indrukwekkend tentoonstellingsobject: het fossiel vormt een belangrijke bron van kennis in de internationale paleontologie.

Parallel met het onderzoek reist *Trinity* als publiekstrekker langs verschillende musea. De tentoonstelling ging van start in het Sauriermuseum in Aathal (Zwitserland) en verhuisde nadien naar het Museum of Evolution in Maribo (Denemarken). Daarna reist ze naar de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland. Zo vormt *Trinity* een schakel tussen wetenschappelijk onderzoek en publiekswerking, en brengt zij de paleontologische kennis uit het laboratorium rechtstreeks naar een eigentijds museumbezoek.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2024-2025:

Het onderzoek ging van start in samenhang met de wereldwijde rondreizende tentoonstelling *Trinity*:

- * 2024-2025: Sauriermuseum, Aathal, Zwitserland.
- * 2025-2026: Museum of Evolution, Maribo, Denemarken.

2023 – HEDEN

Prinsessen Macht, beeldvorming en identiteit

O.L.V. DR. KATHARINA VAN CAUTEREN & DR. LEEN KELCHTERMANS

Het onderzoeksproject *Prinsessen* vertrekt van de rijke portrettencollectie van The Phoebus Foundation en onderzoekt hoe adellijke vrouwen zich tussen de vijftiende en negentiende eeuw presenteerden, lieten verbeelden en herinnerd wilden worden. Achter elk portret schuilt een politiek instrument, een machtsmiddel of een poging tot zelfbehoud. Wie gezien wordt, bestaat...

Het project combineert kunsthistorisch en cultuurhistorisch onderzoek en focust op de wisselwerking tussen macht, vrouwelijkheid en representatie. Schilderijen, brieven, mode en vorstelijke memorabilia maken zichtbaar hoe dynastieke belangen, religie en persoonlijke ambitie elkaar beïnvloedden.

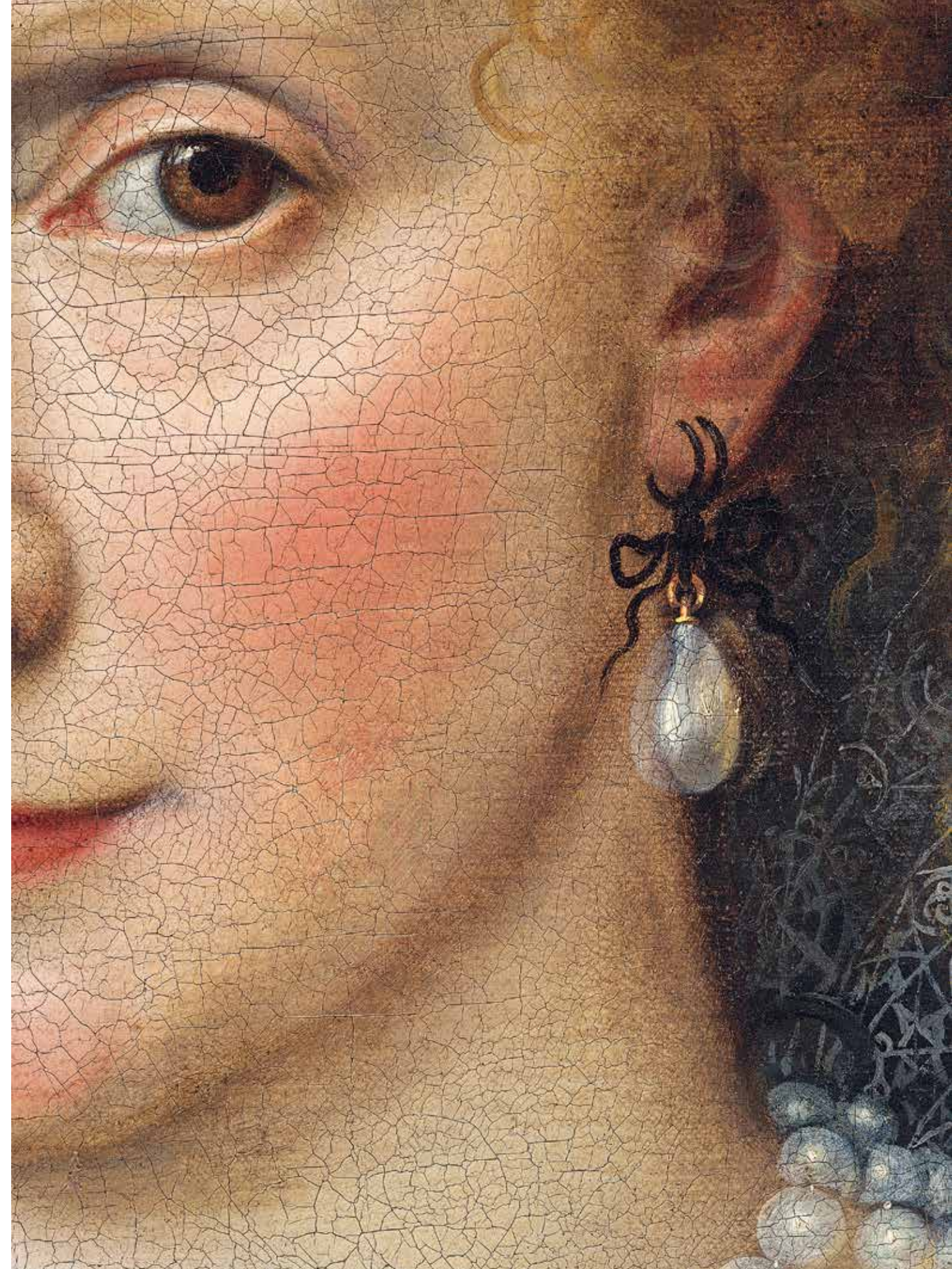
De onderzoeksresultaten vormen de basis voor het boek *Prinses. 50 adellijke dames met ballen* en voor de geplande gelijknamige tentoonstelling waarin wetenschap en beleving elkaar ontmoeten. Onder leiding van Katharina Van Cauteren en Leen Kelchtermans groeit *Prinsessen* uit tot een multidisciplinair project dat portretkunst, gendergeschiedenis en politiek cultuuronderzoek samenbrengt — en tegelijk een nieuw licht werpt op hoe gezag eruitziet wanneer het een gezicht krijgt.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2025:

- * 2025: *Phoebus Focus XXXVII*: Katharina Van Cauteren, *Portret van Lady Dering*. Marcus II Gheeraerts en het gezicht van het vroeg-zeventiende-eeuwse Engeland. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.
- * 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Katharina Van Cauteren in gesprek met Koen Fillet over het portret van Lady Dering door Marcus II Gheeraerts.
- * 2025: *Phoebus Focus XL*: Leen Kelchtermans, *Portret van Mary Sidney Herbert*. De kunst van het sterven, en het mooi oud worden, in de vroege zeventiende eeuw. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.
- * 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Leen Kelchtermans in gesprek met Koen Fillet over het portret van Mary Sidney Herbert door een onbekende meester.

Onbekende meester
Portret van Mary Sidney Herbert (detail), ca. 1614-1616
Olieverf op doek, 198,5 × 107,5 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2023 – HEDEN

Kunst van de Nieuwe Wereld

O.L.V. DR. KATHARINA VAN CAUTEREN, CARLOS GONZÁLEZ JUSTE
EN PROF. DR. BARBARA VON BARGHAHN

Kunsthistorica prof. dr. Barbara von Barghahn (George Washington University, Washington D.C.) geldt als een vooraanstaand specialist in de kunst van de koloniale periode in Latijns-Amerika. Met talrijke publicaties over de visuele cultuur van het Spaanse rijk en haar aandacht voor de trans-Atlantische uitwisseling tussen Europa en de Nieuwe Wereld behoort ze tot de meest gezaghebbende stemmen in dit onderzoeksveld.

In samenwerking met The Phoebus Foundation werkt professor Von Barghahn aan een uitgebreide publicatie over de Latijns-Amerikaanse kunstcollectie, met als werktitel *Mountains of Silver, Gardens of Gold. Art of Viceregal Peru & Bolivia in The Phoebus Foundation*. Ze onderzoekt de manier waarop kunstenaars in de koloniale centra Europese iconografieën, stijlen en materialen herinterpreteerden in hun lokale contexten.

Met haar grondige kennis van de koloniale beeldtaal en interculturele symboliek reikt Von Barghahn een nieuw kader aan om deze deelcollectie te begrijpen. Zo brengt het project niet alleen de Latijns-Amerikaanse kunst in de collectie van The Phoebus Foundation in kaart, maar ook de complexe wisselwerking tussen de Oude en Nieuwe Wereld die eraan ten grondslag ligt.

Mede ter ondersteuning van haar onderzoek wordt de collectie Latijns-Amerikaanse kunst uit de koloniale periode grondig kunsthistorisch en materiaal-technisch bestudeerd, wat al tal van nieuwe inzichten en resultaten opleverde.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2023-2025:

* 2023: *Phoebus Focus XXXV*: Katharina Van Cauteren, *Heilige Familie in Nazareth. Over Diego Quispe Tito (ca. 1611-1681), de kunst van Cuzco, en Antwerpen als Hollywood aan de Schelde*. Deze publicatie verscheen ook in het Engels.

* 2024: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Katharina Van Cauteren in gesprek met Koen Fillet over Diego Quispe Tito's *Heilige Familie in Nazareth*.

* 2024: een *Phoebus Finding*: Carlos González Juste, 'Van Maria Magdalena tot Maagd Maria. Kijken onder de verflagen van een achttiende-eeuwse *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar*'. Verscheen ook in het Engels.

* 2024: een online-lezing: Carlos González Juste gaf een lezing tijdens een sessie van de ICOM Paintings Group over de restauratie en het onderzoek van de *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar*.

* 2025: een *Phoebus Finding*: Carlos González Juste, 'Dans van de Volador: het verhaal achter een opmerkelijk schilderij'. Verscheen ook in het Engels.

Onbekende meester
Indiaan van de Zápara-stam, achttiende eeuw
Olieverf op doek, 58,4 × 46,3 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Diego de Aliaga
Onze-Lieve-Vrouw van Genade met de Heilige Drievuldigheid, ca. 1773
Olieverf op doek, 80,7 × 58,7 cm (met lijst)
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2024 – 2025

Boerentoren

O.L.V. GEHEUGEN COLLECTIEF

De Antwerpse Boerentoren, een van Europa's oudste wolkenkrabbers, spreekt al sinds zijn ontstaan tot de verbeelding. Sinds de bouw in 1931 groeide de toren uit tot een symbool van vooruitgang, ondernemerschap en stedelijke trots. Binnen de werking van The Phoebus Foundation vormt de toren het onderwerp van een breed onderzoeksproject naar zijn geschiedenis, betekenis en toekomst.

Het onderzoek richt zich zowel op de architecturale en technische aspecten van het gebouw als op de maatschappelijke en culturele waarden die eraan verbonden zijn. De resultaten zijn samengebracht in het boek *De Boerentoren. Verhaal van een icoon* (2024), dat nieuwe inzichten biedt in de bouw, functie en symboliek van dit markante monument. Het boek werd voorgesteld tijdens een spetterend art-decofeest met lezingen in de Antwerpse Handelsbeurs.

Parallel met het onderzoek en de publicatie werd de torenwerf opengesteld voor bezoekers. Tijdens deze bijzondere erfgoedbeleving kregen duizenden bezoekers de kans om van dichtbij te ervaren hoe de Boerentoren aan het transformeren is van een bank-, kantoor- en appartementsgebouw tot een open cultuurhuis met tentoonstellingszalen, ateliers, *curated shops* en horeca.

Het project versterkt de positie van de Boerentoren niet enkel als architecturaal baken, maar ook als voorbeeld van hoe historisch erfgoed een nieuwe toekomst kan krijgen in een hedendaagse culturele context.

DE RESULTATEN VAN DIT ONDERZOEKSPROJECT IN 2024-2025:

* 2024: een boek: Veronique Van Humskerke et al., *De Boerentoren. Verhaal van een icoon*, Veurne, met bijdragen van onder anderen Katharina Van Cauteren, Fernand Huts, Johan Op de Beeck, Bas De Roo en Jonas Raats. Dit boek verscheen ook in het Engels, het Frans en het Duits.

* 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Veronique Van Humskerke praat met Koen Fillet over de geschiedenis van de Boerentoren.

* 2025: een aflevering in de podcastreeks *Phoebus Focus*: Inez Van de Leest in gesprek met Koen Fillet over de architectuur van de Boerentoren.

2024 – HEDEN

Michael Sweerts Restauratie van en onderzoek naar *Allegorie van de schilderkunst*

O.L.V. SVEN VAN DORST (RESTAURATIE & MATERIAAL-TECHNISCH ONDERZOEK),
DR. KATHARINA VAN CAUTEREN & DR. LEEN KELCHTERMANS (KUNSTHISTORISCH ONDERZOEK)

In 2024 gingen de restauratie en het onderzoek van Michael Sweerts' *Allegorie van de schilderkunst* van start, een van de meest intrigerende werken uit de collectie van The Phoebus Foundation. Sweerts, de 'Vlaamse Vermeer', blijft een van de grote raadsels van de zeventiende eeuw: hij was een stille observator met een feilloos oog voor licht, verf en menselijke aanwezigheid.

De behandeling, onder leiding van Sven Van Dorst, gebeurt met de wetenschappelijke ondersteuning van het Kunsthistorisches Museum (Wenen) en in samenwerking met internationale partners, zoals het Getty Museum (Los Angeles) en de National Gallery (Londen). Er wordt volop ingezet op vernieuwende restauratiemethoden die ook buiten dit project hun nut zullen bewijzen.

Het project combineert technologisch innovatieve restauratie met kunsthistorisch onderzoek. Die aanpak levert niet alleen nieuwe inzichten op over Sweerts' schilderpraktijk, maar ook over zijn uitzonderlijke plaats binnen de Europese kunstgeschiedenis. De resultaten worden samengebracht in een internationale publicatie en de behandeling wordt in 2026 afgerond. Daarna zal dit verbluffende werk onder meer getoond worden in het Kunsthistorisches Museum en het Getty Museum.

Michael Sweerts
Allegorie van de schilderkunst, ca. 1650
Olieverf op doek, 79,8 × 108,3 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2024 – HEDEN

The Antwerp Connection

O.L.V. TOM DIEUSAERT

Onder leiding van schrijver en journalist Tom Dieusaert werd in 2024 het onderzoeksproject *The Antwerp Connection* opgestart, een historische studie naar de migratie van Zuid-Nederlandse kunstenaars, drukkers, wetenschappers en denkers na de Val van Antwerpen (1585). Hun uittocht naar steden als Leiden, Haarlem, Utrecht en Amsterdam lag mee aan de basis van de Hollandse Gouden eeuw. Ook trokken ze naar de Nieuwe Wereld, waar ze zorgden voor een ongeziene uitwisseling van kennis en kunst.

Het project reconstrueert het uitzonderlijke netwerk van figuren als Christoffel Plantijn, Abraham Ortelius, Justus Lipsius, Carolus Clusius en Daniël Van der Meulen. Het laat zien hoe hun 'Antwerpse connectie' de brug vormde tussen Noord en Zuid, door handel, wetenschap en kunst.

The Antwerp Connection ontrafelt hoe Zuid-Nederlandse migranten de fundamenten legden voor een wereldwijde culturele bloei. De resultaten zullen gebundeld worden in een boek dat rijkelijk is geïllustreerd met werken uit de collectie van The Phoebus Foundation.

2025 – HEDEN

Eetcultuur in beeld

O.L.V. PROF. DR. YVES SEGERS

Onder leiding van prof. dr. Yves Segers (Centrum Agrarische Geschiedenis, KU Leuven) werd medio 2025 een nieuw onderzoeksproject opgestart over kunst en voedselcultuur in de Lage Landen. Het onderzoek verkent hoe eten en drinken tussen ca. 1350 en 1850 getoond werden in de beeldende kunst en wat die voorstellingen onthullen over smaak, status en identiteit.

De collectie van The Phoebus Foundation vormt het uitgangspunt voor dit interdisciplinair project, waarin kunst- en cultuurgeschiedenis elkaar aanvullen. De resultaten zullen uitmonden in een rijk geïllustreerde publicatie met de werktitel *Smaakmeesters. Eten en drinken in de kunst van de Lage Landen (1350-1850)*.

2025 – HEDEN

Napoleon De keizer en zijn wereld

O.L.V. JOHAN OP DE BEECK

Onder leiding van schrijver en historicus Johan Op de Beeck onderzoekt The Phoebus Foundation hoe het tijdperk van Napoleon Bonaparte vorm kreeg. Het project vertrekt van de opmerkelijk brede napoleontische collectie van de stichting. Die omvat niet alleen schilderijen en prenten, maar ook persoonlijke objecten: haarlokken, kledingstukken, meubilair en documenten, waaronder het eerste codicil bij het testament van de keizer.

Deze voorwerpen vertellen meer dan het verhaal van één man. Ze bieden een unieke inkijk in de politieke, sociale en culturele context van het begin van de negentiende eeuw. Het onderzoek focust op hoe macht, representatie en persoonlijkheid in deze periode gestalte kregen in kunst, gebruiksvoorwerpen en rituelen van herinnering. Daarbij wordt de grens tussen geschiedenis en verbeelding voortdurend bevraagd: wat is reliek, wat is propaganda, wie was de mens achter de mythe?

Johan Op de Beeck, bekend om zijn toonaangevende publicaties over Napoleon en de Franse Revolutie, leidt dit project met oog voor zowel historische nuance als verbeeldingskracht. De resultaten zullen worden samengebracht in een rijk geïllustreerde publicatie waarin objecten, verhalen en inzichten samen een nieuw licht werpen op de wereld van de Franse keizer.

Andrea Appiani en atelier
Portret van Napoleon Bonaparte, ca. 1805-1814
Olieverf op doek, 117 × 98 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

2. SAMENWERKINGEN IN HET KADER VAN ONDERZOEK

Voor verschillende onderzoeksprojecten werkte en werkt The Phoebus Foundation nauw samen met diverse toonaangevende onderzoeksinstituten.

National Gallery of Ireland (Dublin) — Museum Boijmans Van Beuningen (Rotterdam)

Dr. Lizzie Marx werkt als curator Europese Kunst (1300-1800) in het Curatorial Department van de National Gallery of Ireland. Haar werk richt zich op de Nederlandse en Vlaamse schilderkunst en werken op papier. In samenwerking met The Phoebus Foundation onderzocht zij de herkomst van het *Portret van een man met zijn patroonheilige*, dat wordt toegeschreven aan de omgeving van Rogier Van der Weyden. Het schilderij maakte in de negentiende eeuw deel uit van de collectie van Sir Henry Doyle (1827-1893), destijds directeur van de National Gallery of Ireland.

Dr. Ruben Suykerbuyk, conservator Oude Kunst in Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam, is gespecialiseerd in vijftiende- en zestiende-eeuwse Vlaamse en Nederlandse schilderkunst. Hij onderzocht de relatie tussen dit werk en het Mariapaneel uit de collectie van Museum Boijmans Van Beuningen. Het onderzoek toonde voor het eerst aan dat beide panelen oorspronkelijk deel uitmaakten van een kleine devotietriптиek. Zo werd ook het auteurschap van de werken opnieuw geëvalueerd: ze blijken te zijn ontstaan in de omgeving van Rogier Van der Weyden, waarschijnlijk in de kring van de zogenoemde Meester van de Legende van de Heilige Barbara. De resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt in het artikel 'The reunion of a donor and his icons', dat in 2025 werd ingediend bij *The Burlington Magazine*, waar het momenteel in *peer review* is.

Omgeving van Rogier Van der Weyden
Portret van een man met zijn patroonheilige, ca. 1450
Olieverf op paneel, 26,4 × 19,3 cm (met lijst)
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Hamilton Kerr Institute (Cambridge)

Sinds 2016 werkt The Phoebus Foundation samen met het gerenommeerde Hamilton Kerr Institute, een afdeling van de universiteit van Cambridge, voor de behandeling en het onderzoek van enkele van haar topstukken. Zo heeft Christien Kimbriel (Department of The Fitzwilliam Museum en University of Cambridge) de techniek en het auteurschap van het *Portret van de Engelse koning Hendrik VIII* onderzocht. Het portret zou volgens de onderzoeker geschilderd kunnen zijn door Meynnart Wewyck, een meester uit de Lage Landen die zich vestigde in Engeland en daar aan het hof actief was. Zijn leven en werk wordt momenteel onderzocht met het oog op een monografische tentoonstelling in The Fitzwilliam Museum.

Meynnart Wewyck

Portret van de Engelse koning Hendrik VIII, ca. 1519
Olieverf op paneel, 60 × 46 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Museum Vleeshuis (Antwerpen)

De *Doortocht door de Rode Zee* van Frans II Francken werd in 2022 gerestaureerd, wat leidde tot verrassende nieuwe inzichten. Zo bleek het werk in de negentiende eeuw bovenaan te zijn vergroot door de toevoeging van twee mahoniehouten planken. Verder is het origineel geschilderd op populierenhout, wat zeer uitzonderlijk is voor een paneel uit de Lage Landen. Dit leidde tot de conclusie dat het schilderij oorspronkelijk het deksel vormde van een dubbel klavierinstrument (een spinet en een klavecimbel) uit de werkplaats van de zeventiende-eeuwse instrumentenbouwer Ruckers in Antwerpen. Het onderzoek gebeurde in samenwerking met dr. Timothy De Paepe, conservator en wetenschappelijk coördinator van Museum Vleeshuis, die een digitale reconstructie maakte van hoe het deksel er moet hebben uitgezien toen het nog deel uitmaakte van het instrument. Voor zover bekend is dit het enige beschilderde deksel van dit type instrument dat is overgeleverd.

De onderzoeksresultaten werden in 2022 getoond tijdens een tentoonstelling in het Snijders&Rockoxhuis en Museum Vleeshuis, en verwerkt in een essay van Sven Van Dorst en Katrijn Van Bragt: 'Van kunstwerk naar klavier: Frans Franckens muzikale meesterwerk'. Dat verscheen in de catalogus *Klavier. Virginalen, klavecimbels en orgels verbeeld in de 16de en de 17de eeuw*.

KIK-IRPA (Brussel)

Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IRPA) in Brussel beschikt over de grootste en meest gespecialiseerde laboratoria in België voor kunsttechnologisch onderzoek. Senior wetenschappelijk medewerker Steven Saverwyns heeft dankzij een MA-XRF-analyse kunnen aantonen dat onder sommige insecten op *Schelpen, vlinders, insecten, amfibieën, slangen, vogels en andere dieren* van Jan I Van Kessel (1626-1679) uit de collectie van The Phoebus Foundation bladgoud werd gebruikt om de iriserende kleuren van vlinders en kevers te kunnen weergeven. De resultaten van dit onderzoek werden verwerkt in het boek *Zeven anjers, zeven rozen* van Sven Van Dorst.

Jan I Van Kessel

Schelpen, vlinders, insecten, amfibieën, slangen, vogels en andere dieren, 1673

Olieverf op paneel, 33 × 44,5 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

IPARC (Brussel)

IPARC (International Platform for Art Research and Conservation) is een belangrijke partner op het gebied van restauratie en conservatie. Het platform staat onder meer in voor de bestrijding van actieve aantasting door insecten en het monitoren van de klimaatomstandigheden op tentoonstellingslocaties. IPARC deed voor The Phoebus Foundation onderzoek met röntgengrafie (X-ray), infraroodstraling (IR)- en infraroodreflectografie (IRR)-opnames en MA-XRF-scans.

IPARC analyseerde ook verfstalen in het kader van lopende restauratie- en onderzoeksprojecten. Een voorbeeld is de technische beeldvorming met de genoemde technieken, uitgevoerd door David Lainé, die aantoonde dat er echte vlindervleugels zijn gebruikt op het schilderij *Bloemenvaas in een nis* van Nicolaes Van Verendael (1640-1691). De onderzoeksresultaten werden verwerkt in het boek *Zeven anjers, zeven rozen* van Sven Van Dorst.

Nicolaes Van Verendael

Bloemenvaas in een nis, ca. 1680

Olieverf op doek, 40,7 × 32,4 cm

ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

**Institute of Forest Sciences,
Albert-Ludwigs-Universität-Freiburg**

Naar aanleiding van de monografische tentoonstelling *Roelant Savery's wonderlijke wereld* in het Mauritshuis in Den Haag (2024) werd het paneel *De veemarkt* van Savery gerestaureerd en dendrochronologisch onderzocht, in samenwerking met dr. Andrea Seim, dendrochronoloog en onderzoeker aan het Institute of Forest Sciences van de Albert-Ludwigs-Universität-Freiburg. De studie toonde aan dat het hout afkomstig is uit Zuid-Duitsland, wat aansluit bij de datering en situering van het werk in Savery's periode aan het hof van keizer Rudolf II. De schilder was toen vooral actief in Praag en Tirol. De onderzoeksresultaten werden opgenomen in de tentoonstellingscatalogus van het Mauritshuis.

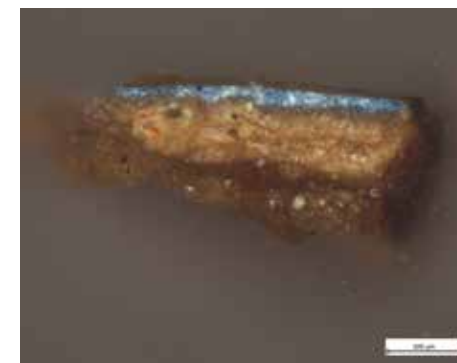
Dr. Andrea Seim heeft ook dendrochronologisch onderzoek uitgevoerd op de panelen met de aanbidding van de koningen, die worden toegeschreven aan Simon Pereyngs. Dat onderzoek wees uit dat het gaat om *Pinus nigra* uit het zuidoosten van Spanje en dat het hout werd gebruikt na 1568. Dit onderzoek maakt deel uit van een groter project dat focust op de mogelijke herkomst en datering van diverse kunstwerken uit de collectie Latijns-Amerikaanse kunst van de koloniale periode.

Roelant Savery
Veemarkt, ca. 1600-1620
Olieverf op paneel, 50,6 × 76,3 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Michael Sweerts
Allegorie van de schilderkunst, ca. 1650
Olieverf op doek, 79,8 × 108,3 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Kunsthistorisches Museum (Wenen)

In het kader van de restauratie en het onderzoek van Michael Sweerts' *Allegorie van de schilderkunst* werkt The Phoebus Foundation momenteel samen met het laboratorium van het Kunsthistorisches Museum in Wenen. Het labo voerde met *energy-dispersive X-ray spectroscopy* (SEM-EDX) een analyse uit van dwarsdoorsneden die zijn genomen van het schilderij, om zo de pigment-samenstelling van de verflagen te bepalen en de laagopbouw beter te begrijpen. Ook voerde het labo een bindmiddelanalyse uit op de stalen. Om de samenstelling van het oude vernis te determineren werden twee scrapings van het vernis genomen en onderzocht met gaschromatografie-massaspectrometrie (GC-MS).

ICONO/IPCE (Madrid)

Sinds 2022 werkt The Phoebus Foundation nauw samen met het Instituto del Patrimonio Cultural de España (IPCE, voorheen ICONO) in Madrid. De samenwerking focust op de conservatie en restauratie, en op de studie van de materiaalopbouw, de technieken en de historische context van een bijzonder fascinerende deelcollectie: kunst uit de Spaanse onderkoninkrijken. Onder toezicht van een restaurator van The Phoebus Foundation worden zowel schilderijen als sculpturen behandeld. Ze worden op diverse manieren technisch onderzocht: denk aan verflagstratigrafie, IRR-, X-ray- en UV-opnames en vezelanalyse. De conservatie van lijsten en, indien nodig, het vervaardigen van nieuwe exemplaren naar historische modellen maken eveneens deel uit van het project.

Kunstwerken die al succesvol behandeld werden, zijn onder meer Juan Rodríguez Juárez' *Heilige Efraïm*, een anonieme *Virgen de Guadalupe*, het indrukwekkende beeld van de aartsengel Michaël en de *Dans van de Voladores*, beide door onbekende meesters. Bij dit laatste werk bracht het restauratieonderzoek aan het licht dat het opgebouwd is uit twee doeken die ooit deel uitmaakten van een klein vouw scherm (*biombo de estrado*). Deze ontdekking vormde de basis voor verder onderzoek, dat werd gepubliceerd in een *Phoebus Finding*.

De samenwerking werd nog versterkt doordat een conservator van het IPCE kon deelnemen aan het *Phoebus Fellowship*-programma, en nadien als freelancer in het atelier van The Phoebus Foundation aan verschillende restauratiebehandelingen meewerkte.

Dankzij ons partnerschap met het IPCE evolueert zowel het inzicht in als de zorg voor deze unieke Latijns-Amerikaanse deelcollectie grondig, terwijl tegelijk haar internationale uitstraling steeds verder toeneemt.

Onbekende meester
Dans van de Volador, achttiende eeuw
Olieverf op doek, 80,3 × 58,8 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Juan Rodríguez Juárez
Heilige Efraïm richt zijn lofzang tot Maria, 1675-1725
Olieverf op doek, 126 × 99 cm
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

3. ONDERZOEK DOOR EXTERNE SPECIALISTEN

De aangroeiende collectie van The Phoebus Foundation krijgt hoe langer hoe meer interesse van nationale en internationale instellingen en onderzoekers. The Phoebus Foundation opent voor hen graag de deuren van haar depot en restauratieatelier en ontving de voorbije jaren onderzoekers en vertegenwoordigers van diverse musea en universiteiten, onder wie experts uit de volgende collega-instellingen: Musée du Louvre (Parijs), Rijksmuseum Amsterdam, Radboud Universiteit (Nijmegen), Ashmolean Museum (Oxford), KIK-IRPA (Brussel), Eesti Kunstimuseum (Tallinn) en Museum of Old and New Art (Hobart, Australië).

The Phoebus Foundation ondersteunt ook onderzoekers door gratis beeldmateriaal ter beschikking te stellen voor studiedoeleinden. Wanneer dat materiaal in publicaties wordt opgenomen, vraagt ze enkele exemplaren voor de bibliotheek en het archief. De voorbije vijf jaar ontving The Phoebus Foundation talrijke beeldaanvragen en werden haar kunstwerken opgenomen in uiteenlopende monografieën, tentoonstellingscatalogi en doctoraatsverhandelingen. Zo draagt de stichting bij aan voornamelijk kunsthistorische studies en kan ze haar collectie tegelijk wetenschappelijk ontsluiten én delen met een zo breed mogelijk publiek.

2021

- * Studiebezoek van kunsthistorica Inge Misschaert naar aanleiding van haar onderzoek naar Jules De Bruycker (1870-1945). Dat werd gepubliceerd als *Phoebus Focus XXII: Inge Misschaert, Patershol te Gent. Jules De Bruycker en de verbeelding van de stad*.
- * Onderzoek naar het astrolabium uit 1579 van Gualterus Arsenius (1530-1580) door prof. dr. Koenraad Van Cleempoel (Universiteit Hasselt) in het kader van een publicatie.
- * Studiebezoek door dr. Herwig Todts (curator KMSKA), Adriaan Gonnissen (co-curator KMSKA) en wetenschappelijk medewerker Annelies Rios-Casier in het kader van het Ensorproject in het KMSKA. De tentoonstelling *Ensors stoutste dromen. Het impressionisme voorbij* liep van 28 september 2024 tot 19 januari 2025.
- * Studiebezoeken aan de collectie in het kader van de samenwerking voor het expoproject *Ode aan Antwerpen. Het geheim van de Hollandse meesters*, door een team van Museum Catharijneconvent in Utrecht, onder wie conservator Middeleeuwse Kunst Micha Leeflang, hoofd Onderzoek en Bibliotheek Frank van der Velden en tentoonstellingsprojectleider Marieke Meijers.

2022

- * Studiebezoek aan de collectie en het restauratieatelier door architect Daniel Libeskind. Het tweedaagse bezoek kaderde in het Boerentorenproject.
- * Studiebezoek aan de collectie en het restauratieatelier door Nadia Groeneveld-Baadje, conservator Oude Kunst van het Noordbrabants Museum, en Jaco Rutgers ter voorbereiding van de expo *De Brueghel dynastie. Vijf generaties van succesvolle schilders* (30 september 2023 – 7 januari 2024).
- * Studiebezoek aan het restauratieatelier door 19 masterstudenten in de kunstwetenschappen (KU Leuven) onder leiding van prof. dr. Katlijne Van der Stighelen. Doel: een masterclass over toeschrijvingsproblematiek, met als casus de schilder Cornelis De Vos. Centraal stond onder andere De Vos' gerestaureerde *Roeping van Mattheüs*. Sven Van Dorst gaf toelichting bij het restauratieproces.
- * Bezoek aan het depot door regisseur Raf Reyntjes, in het kader van de opnames van de episodes *The Judgement of Paris* en *Girl at the River* voor het filmproject *The Phoebus Files*. De betrokken werken werden in situ bekeken met het oog op de opnames.
- * Onderzoek naar zestiende-eeuwse gebrandschilderde medaillons in de collectie van The Phoebus Foundation door prof. dr. Joost Caen (UAntwerpen) en Kees Berserik.
- * Bezoek aan de collectie en onderzoek door Dorien Tamis, conservator van het Maastrichtse Bonnefanten Museum, met het oog op de tentoonstelling *Goed Fout. De zeven hoofdzonden in beeld (1450-1650)* (19 oktober 2022 – 12 januari 2025).
- * Onderzoek door dr. Brecht Dewilde, curator van het STAM, naar werken van Jan Wildens en Karel Breydel, met het oog op de tentoonstelling *Skyline. Hoogbouw in de Lage Landen* (25 november 2022 – 10 september 2023).
- * Studiebezoek aan de collectie door dr. Christopher Atkins, directeur van het Center for Netherlandish Art (CNA; Museum of Fine Arts Boston) met het oog op de eerste tentoonstelling van Michaelina Wautier in Amerika: *Michaelina Wautier and The Five Senses. Innovation in 17th-Century Flemish Painting* (12 november 2022 – 12 november 2023).
- * Tweedaags studiebezoek aan de collectie en het restauratieatelier door directeur dr. Sirje Helme, in kader van de samenwerking met het Eesti Kunstimuuseum (Estland).
- * Studiebezoeken aan de collectie door dr. Micha Leeflang en Pim Arts, curatoren van Museum Catharijneconvent, ter voorbereiding van de samenwerking met dat Utrechtse museum. Die resulteerde in de tentoonstelling *Ode aan Antwerpen. Het geheim van de Hollandse meesters* (14 mei 2023 – 17 september 2023). Het onderzoek werd gepubliceerd in de tentoonstellingscatalogus *Van Antwerpen naar Amsterdam. Schilderkunst uit de zestiende en zeventiende eeuw*, met bijdragen van onder meer Micha Leeflang, Sven Van Dorst, Katharina Van Cauteren en Leen Kelchtermans.
- * Studiebezoek aan de collectie door dr. Ariane van Suchtelen (Mauritshuis, Den Haag) met het oog op de tentoonstelling *Roelant Savery's wonderlijke wereld* (8 februari – 20 mei 2024).
- * Onderzoek naar werken van Léon Spilliaert in de collectie van The Phoebus Foundation, waaronder *Vissersmeisje in de sneeuw*, door dr. Anne Adriaens-Pannier, met het oog op haar editie in de reeks *Phoebus Focus*.
- * Meerdere studiebezoeken aan de collectie door mogelijke partners, in het kader van het Boerentorenproject.
- * Tweedaags studiebezoek aan de collectie en het restauratieatelier door Geheugen Collectief. Het bezoek kaderde in het boekproject over de Boerentoren.

2023

- * Studiebezoek aan de collectie en het restauratie-atelier door dr. An Van Camp, curator Noord-Europese Kunst (Ashmolean Museum, Oxford). Dat kaderde in de tentoonstelling *Van crabbellinge tot carton. Tekeningen van Bruegel tot Rubens* in het Antwerpse Museum Plantin-Moretus (17 november 2023 – 18 februari 2024) en het Ashmolean Museum in Oxford (*Bruegel to Rubens. Great Flemish Drawings*, 23 maart 2024 – 23 juni 2024). Het onderzoek werd gepubliceerd in de tentoonstellingscatalogi: Matthias Depoorter, *Van crabbellinge tot carton. Tekeningen van Bruegel tot Rubens*, Gent, 2024, en Virginie D'haene et al., *From Scribble to Cartoon. Drawings from Bruegel to Rubens in Flemish Collections*, Gent, 2023.
- * Onderzoek door dr. Anna-Claire Stinebring (Fellow Frick Collection, New-York) naar Jan Sanders van Hemessen, *Christus en de overspelige vrouw*.
- * Onderzoek door dra. Malika Mrani Alaoui (UGent en KU Leuven) naar Gustave Wappers' *Zelfportret en Melkmeisje in gebed*, in het kader van haar doctoraatsonderzoek over de negentiende-eeuwse driejaarlijkse kunstsalons in Brussel, Antwerpen en Gent.
- * Bezoek aan de collectie in het kader van de persdag die werd georganiseerd door Museum Catharijneconvent naar aanleiding van de tentoonstelling die plaatsvond in samenwerking met The Phoebus Foundation: *Ode aan Antwerpen. Het geheim van de Hollandse meesters* (14 mei 2023 – 17 september 2023). Zie ook al 2022 voor de catalogus.
- * Onderzoek door dra. Hannah Rose Blakeley (Princeton University, New Jersey) over James Ensor en Léon Spilliaert in het kader haar doctoraatsonderzoek *The Carnavalesque and Belgian Modernism*.

- * Studiebezoek aan de collectie en onderzoek door de conservatoren Elisabeth Antoine-König en Pierre-Yves Le Pogam (Musée du Louvre, Parijs) met het oog op een tentoonstelling in het Louvre: *Figures du fou. Du Moyen Âge aux romantiques* (16 oktober 2024 – 3 februari 2025). Het onderzoek werd gepubliceerd in de tentoonstellingscatalogus: Elisabeth Antoine-König & Pierre-Yves Le Pogam, *Figures du fou. Du Moyen Âge aux romantiques*, Parijs, 2024.
- * Studiebezoek aan de collectie en het restauratie-atelier door Jane Clark, Senior Research Curator in het Mona (Museum of Old and New Art, Australië).
- * Studiebezoek aan het restauratieatelier en het depot door een delegatie deelnemers van het Codart 24-congres. Codart is het internationale netwerk van curatoren en aanverwante professionals, gespecialiseerd in vroegmoderne kunst van de Lage Landen in musea wereldwijd.
- * Onderzoek door dr. Ruben Suykerbuyk, curator in Museum Boijmans Van Beuningen, naar Maarten Van Heemskerck, *Portret van een magistraat*, ca. 1530-1532.
- * Bezoek aan het restauratieatelier door 20 Vrienden van M HKA, met een toelichting bij de lopende restauratieprojecten en aansluitend een bezoek aan Beeldenpark Singelberg.
- * Studiebezoek aan de collectie en het restauratieatelier door dr. Micha Leeflang (Museum Catharijneconvent) in het kader van een onderzoek naar Spaanse, Duitse en Italiaanse kunst (veertiende tot zestiende eeuw).
- * Studiebezoek aan de collectie door een team van UC Louvain in het kader van lopend onderzoek: dr. Matthieu Somon onderzocht de processie-ezel en gezichten op Jeruzalem. Werken uit de collectie in verband met mystiek en de Nieuwe Wereld werden onderzocht door studente Elise Poot.
- * Studiebezoek door prof. dr. Theodor Dunkelgrün (Universiteit Antwerpen) in het kader van zijn onderzoek naar Antwerpse polyglotbijbels. Hij onderzocht onder meer Christoffel Plantijns *Biblia Regia*.

2024

- * Bezoek aan het atelier door prof. dr. Catherine Powell-Warren (KU Leuven) in het kader van een onderzoek naar bloemenschilderijen.
- * Bespreking met dr. Ruben Suykerbuyk (Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam) in het kader van het onderzoek naar de provenance van het *Portret van een man met zijn patroonheilige*.
- * Onderzoek door drie curatoren van Rijksmuseum Amsterdam naar Artus Quellinus' *Virgo Lactans*, met het oog op de tentoonstelling *Quellinus at work. Een integraal onderzoek naar de werkpraktijk in een van Europa's grootste zeventiende-eeuwse beeldhouwateliers* (18 juni 2025 – 27 oktober 2025). Het onderzoek werd gepubliceerd in de tentoonstellingscatalogus: Bieke van der Mark et al., *Artus Quellinus. Beeldhouwer van Amsterdam*, Rotterdam, 2025.
- * Onderzoek door curator dr. Gerlinde Gruber en dr. Peter Kerber (Kunsthistorisches Museum, Wenen) naar de werken van Michaelina Wautier en Michael Sweerts in de collectie van The Phoebus Foundation, met het oog op de tentoonstelling *Michaelina Wautier, Malerin* (30 september 2025 – 22 februari 2026).
- * Onderzoek door Marjan van Heteren, curator in het Stedelijk Museum Alkmaar, en gastcurator Kees van der Geer naar de innige vriendschap tussen Leo Gestel en Gustave De Smet, met het oog op de tentoonstelling *Gestel & De Smet* (24 april 2024 – 13 september 2026).
- * Onderzoek door het KIK-IRPA: gebruik van de fotostudio voor IRR-opnames van 15 werken uit de collectie.

- * Bezoek door restaurator Britta New (National Gallery, Londen) aan het restauratieatelier voor een toelichting over de behandeling van *Toren van Babel* van Pieter II Brueghel.
- * Bezoek door curatoren van het Arp Museum Bahnhof Rolandseck aan het atelier van The Phoebus Foundation, met het oog op de tentoonstelling *Landscapes of the Soul. James Ensor – Claude Monet – Léon Spilliaert* (23 november 2025 – 8 maart 2026).
- * Studiebezoek door prof. dr. Jan Dirk Baetens (Radboud Universiteit, Nijmegen) in het kader van zijn onderzoek naar Henri Leys. Hij publiceerde de resultaten daarvan in een editie van *Phoebus Focus*.
- * Onderzoek door dr. Pierre-Yves Kairis (Université de Liège) en Anne Delvingt naar de werken van Michaelina en Charles Wautier in de collectie van The Phoebus Foundation, in het kader van hun bijdrage aan de catalogus van de tentoonstelling *Michaelina Wautier, Malerin* in het Kunsthistorisches Museum te Wenen (30 september 2025 – 22 februari 2026).

2025

- * Bezoek door medewerkers van het Noordbrabants Museum aan het depot van The Phoebus Foundation.
- * Bezoek aan het CoBrA-depot door prof. dr. Sacha Bru (KU Leuven) in het kader van zijn onderzoek.
- * Materiaal-technisch onderzoek naar de (her)datering van textielen uit de archeologische collectie door dr. Mathieu Boudin (Radiocarbon Dating Laboratory) en Gaia Gilovich (KIK-IRPA, Brussel). Het onderzoek kadert in het lopende onderzoek o.l.v. prof. dr. Antoine De Moor.
- * Verschillende bezoeken aan het restauratie-atelier van The Phoebus Foundation: restaurator Kristina Mandy en curator dr. Christine Seidel (beiden National Gallery, Londen) en de curatoren Hildegard Van de Velde en dr. Maarten Bassens (beiden Snijders&Rockoxhuis, Antwerpen) met het oog op geplande tentoonstellingen over het werk van Jan Van Hemessen.
- * Bezoek aan het atelier van The Phoebus Foundation door studenten en professoren van het Hamilton Kerr Institute, Cambridge, in het kader van een studiereis.
- * Bezoek aan het atelier door trustees en directie van Teylers Museum (Haarlem) tijdens hun Antwerpse studietrip.
- * Bezoek van medewerkers van het Dordrechts Museum in verband met toekomstige bruiklenen.
- * Bezoek aan het atelier van The Phoebus Foundation door de curatoren Laurel Garber (Philadelphia Museum of Art) en Kirsten Marples (Menil Collection, Houston).
- * Bezoek aan het atelier van The Phoebus Foundation door Mihhail Stashko en dr. Greta Koppel (Eesti Kunstimuseum) en Claudia de Brün (Finnish National Gallery, Sinebrychoff Art Museum), met het oog op een tentoonstelling over Maerten De Vos en zijn invloed in het Noorden.
- * Studiebezoek door prof. dr. Yves Segers (Centrum Agrarische Geschiedenis, KU Leuven) in het kader van zijn onderzoeks- en boekproject over kunst en de eetcultuur in de Lage Landen.
- * Meerdere studiebezoeken door Johan Op de Beeck in het kader van zijn onderzoeks- en boekproject over Napoleon.
- * Studiebezoek aan het atelier van The Phoebus Foundation door dr. Ehab Al-Emam (Universiteit Antwerpen, Sohag University) en dr. Kirsten Derks (Universiteit Antwerpen) in het kader van het onderzoeksproject over Michael Sweerts' *Allegorie van de schilderkunst*.

4. SYMPOSIA EN LEZINGEN

Symposia over archeologisch textiel

Sinds 2017 organiseert The Phoebus Foundation tweejaarlijks het driedaagse textiel-symposium *Textiles from the Nile Valley*. Dit internationale congres staat in het teken van zeldzame textielen uit de Egyptische oudheid. Onderzoekers en vakexperts presenteren er hun studieprojecten en de bijbehorende publicaties over allerlei aspecten van de historische textielkunst.

De voorbije vijf jaar werden er lezingen gegeven door onder anderen dr. Căcilia Fluck (Staatliche Museen zu Berlin), prof. dr. Petra Linscheid (Universität Bonn), dr. Nicoletta di Gaetano en Gaziella Guidotti (Siena Art Institute), prof. dr. Włodzimierz Godlewki (University of Warsaw), Benjamin Hinson (Victoria & Albert Museum, Londen), Kosuke Goto (onafhankelijk onderzoeker), Darya Klyuchnikova en Olga V. Orfinskaya (Russian Academy of Sciences, Moskou), prof. dr. Maria Mossakowska (University of Copenhagen) en Elizabeth Dospel-Williams (Museum of Fine Arts, Boston). De lezingen werden in boekvorm uitgegeven in de wetenschappelijke publicatiereeks *Textiles from the Nile Valley*.

2021

Dress. Continuity and Change in the 1st Millennium AD

Het hoofdthema van de conferentie van 2021 was kleding, continuïteit en verandering. Afzonderlijke kledingstukken kwamen in eerdere conferenties al aan bod. Dit jaar werden ze in een breder perspectief geplaatst, met de focus op typologie, ontwikkelingen, technologie, manieren van dragen en representaties van kleding.

Vanwege de coronapandemie werd het symposium in een hybride vorm aangeboden, met 47 wetenschappers die fysiek aanwezig waren en 49 deelnemers die online deelnamen. 14 presentaties werden ter plaatse gehouden en 8 werden online gepresenteerd. In totaal namen 96 deelnemers uit 17 landen deel.

2023

Silk Textiles from Egypt and Neighbouring Countries from Roman to Mamluk Times

Op het symposium van 2023 werden 22 lezingen gegeven door onder andere de organisatoren Petra Linscheid (Universität Bonn) en Căcilia Fluck (Staatliche Museen zu Berlin), en door Glenda Marsh-Letts (University of Sydney, Australia), Maria Mossakowska-Gaubert (National Museum of Denmark, Kopenhagen), Christian Brunel-Laurent (Musée de Picardie, Amiens) en John-Peter Wild (University of Manchester).

Het volume *Silk Textiles from Egypt and Neighbouring Countries (2023)* bundelt recent onderzoek naar archeologisch textiel in zijde. De bijdragen introduceren nieuwe zijde-vondsten uit opgravingen, presenteren wetenschappelijke methoden om de verschillende soorten te identificeren en minder bekende zijdetextielen uit musea te evalueren. Daar hoort ook de zijde uit de collectie van The Phoebus Foundation bij.

2025 Pile Textile

Het congres van 2025 richt zich op de technologie van pile textile — textiel met ingeweven lussen en knopen —, het gebruik daarvan in kleding en interieurbekleding en de functies van pile met betrekking tot thermische eigenschappen, stoffering en decoratieve doeleinden. Doel is om voor het eerst een omvattende kijk op dit textiel aan te reiken. De collectie van The Phoebus Foundation bevat belangrijke voorbeelden van pile textile.

Deelname aan congressen en lezingen

2021

ANTWERPEN,
Museum Snijders&Rockoxhuis
Online-lezing *Forever Young* in het kader van de tentoonstelling *Blind Date*.
Katrijn Van Bragt

ANTWERPEN,
Antwerp Expo
Televisie-interview met Tom De Cock over de tentoonstelling *Thuis bij Jordaens*, en het bijbehorende OKV-themanummer, tijdens de Boekathon.
Dr. Leen Kelchtermans

TALLINN,
Kadriorg Art Museum
Lezing *Restoration at The Phoebus Foundation* in het kader van de tentoonstelling *Crazy about Dymphna*.
Sven Van Dorst

TALLINN,
Niguliste Museum
Lezing *The Dymphna Altarpiece by Goossen Van der Weyden. Restoration and Research* in het kader van de tentoonstelling *Crazy about Dymphna*.
Sven Van Dorst

HAARLEM,
Frans Hals Museum
Openingspeech bij de tentoonstelling *Thuis bij Jordaens*.
Dr. Katharina Van Cauteren

Rondleiding en lezing in het kader van de tentoonstelling *Thuis bij Jordaens* voor masterstudenten kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht.
Dr. Leen Kelchtermans & Sven Van Dorst

2022

GEEL,
Dimpnakerk
Openingspeech bij de tentoonstelling *Zot van Dimpna*.
Dr. Katharina Van Cauteren

Lezingen *Zot van Dimpna. Facelift van de Ierse prinses in Geel* in het kader van de tentoonstelling *Zot van Dimpna*, en *Zot van Dimpna*, naar aanleiding van Erfgoeddag.
Sven Van Dorst

DENVER,
Denver Art Museum
Openingstoelpraken van en twee lezingen bij de tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools*.
Dr. Katharina Van Cauteren

Saints, Sinners, Lovers, and Fools Lecture: Fools and Folly in Flemish Art.
Em. prof. dr. Larry Silver

SUDBURY,
Gainsborough's House
Openingstoelpraken in het kader van de tentoonstelling *Painting Flanders*.
Dr. Katharina Van Cauteren

LONDEN,
The Institute of Conservation
Gastlezing voor The British Association of Paintings Conservator-Restorers: *Transforming a painting into an instrument. A newly discovered harpsichord lid by Frans II Francken*.
Sven Van Dorst

2023

PRAAG,
Online-conferentie voor ICOM
Tijdens een sessie van de ICOM Paintings Group werden de restauratie en het onderzoek van de *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar* gepresenteerd.
Carlos González Juste

MANTUA,
Palazzo del Te
Lezing *Jacques Jordaens' ceiling paintings about Cupid and Psyche (1652): influences and inventions* tijdens het online-congres *Lo sguardo di Rubens su Palazzo Te. Costruendo l'Europa della pittura*, georganiseerd door dr. Raffaella Morselli in samenwerking met Palazzo del Te.
Dr. Leen Kelchtermans

AMSTERDAM,
Universiteit van Amsterdam
Lezing *Lief en leed van de Antwerpse rentmeestersvrouw Marie Nutius* tijdens het congres van de Werkgroep Zeventiende Eeuw.
Dr. Leen Kelchtermans

DUBLIN,
National Gallery Ireland
Openingspeech en (online-)lezing bij de tentoonstelling *St. Dymphna, The Tragedy of an Irish Princess*.
Sven Van Dorst

DALLAS,
Dallas Museum of Art
Openingstoelpraken in het kader van de tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools*.
Dr. Katharina Van Cauteren

Saints, Sinners, Lovers, and Fools Lecture: Fools and Folly in Flemish Art.
Em. prof. dr. Larry Silver

UTRECHT,

Museum Catharijneconvent

Openingspeech in het kader van de tentoonstelling *Ode aan Antwerpen. Het geheim van de Hollandse meesters.*

Dr. Katharina Van Cauteren

Lezing *De kunst van het restaureren* in het kader van die tentoonstelling Sven Van Dorst

BERLIJN,

Staatliche Museen, Gemäldegalerie

Lezing *Scanning The Descent from the Cross, a Tüchlein Masterpiece from the Collection of The Phoebus Foundation. New Scientific Insights on Hugo Van der Goes' Distemper Painting Technique* op het internationale colloquium naar aanleiding van de tentoonstelling *Hugo Van der Goes. Between Pain and Bliss.*

Sven Van Dorst & Niels Schalley

2024

LEUVEN, KULeuven,

Posterpresentatie *The earliest example of a squaring up in a painting from the Low Countries? Hugo Van der Goes's Small Descent from the Cross*, gepresenteerd tijdens het *XXIII Symposium for the Study of Underdrawing and Technology in Painting. Cross-Media Perspectives. Technical Studies of Art on Panel, Paper and Parchment (1400-1600).*

Sven Dorst & Niels Schalley

TALLINN, Kumu Art Museum

Openingstoespraken naar aanleiding van de tentoonstelling *History and Mystery. Latin American Art and Europe.*

Dr. Katharina Van Cauteren

Rondleiding voor de museumgidsen van die tentoonstelling. Carlos González Juste

MONTRÉAL,

Musée des Beaux-Arts

Curator talk in het kader van de tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterpieces.*

Dr. Katharina Van Cauteren

Openingsconferentie met dr. Katharina Van Cauteren als curator van de tentoonstelling, en met Chloé Pelletier, curator in het Musée des Beaux-Arts de Montréal.

SALEM,

Peabody Essex

Openingspeech in het kader van de tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterpieces.*

Dr. Katharina Van Cauteren

SINT-NIKLAAS, Stedelijk museum

Mercatorlezing: *Kaarten die grenzen verleggen.*

Dra. Anne-Rieke van Schaik

ANTWERPEN, De Singel

Lezing over *Wat is Kunst?* op de Cultuurdagen voor studenten van de lerarenopleiding.

Jasper Joris & Sanne Van de Werf

2025

TALLINN,

Kadriorg Art Museum

Openingstoespraak in het kader van de tentoonstelling *Garden of Delights. The Seventeenth Century in Bloom.*

Dr. Katharina Van Cauteren

Rondleiding voor de museum-medewerkers in het kader van die tentoonstelling. Sven Van Dorst

TORONTO,

Royal Ontario Museum

Diverse lezingen in het kader van de tentoonstelling *Saints, Sinners, Lovers, and Fools. 300 Years of Flemish Masterpieces.*

Dr. Katharina Van Cauteren

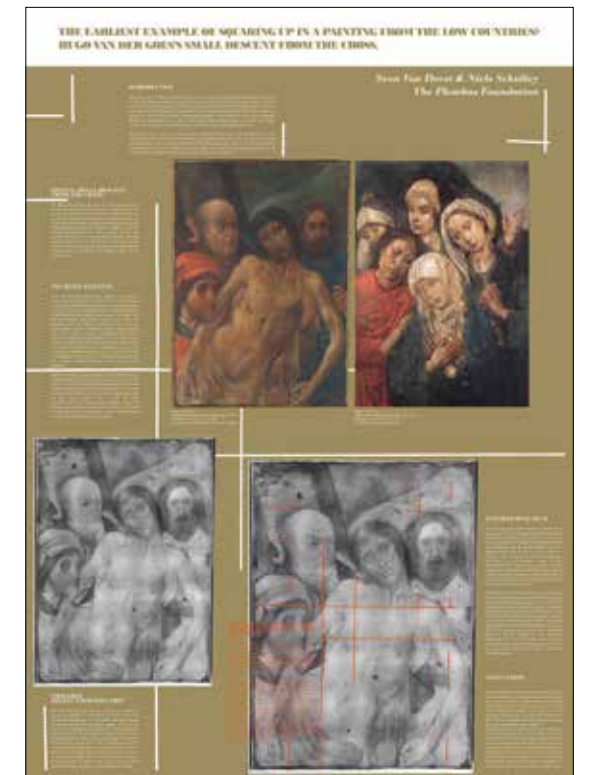
BRUSSEL,

Auditorium Hadewych

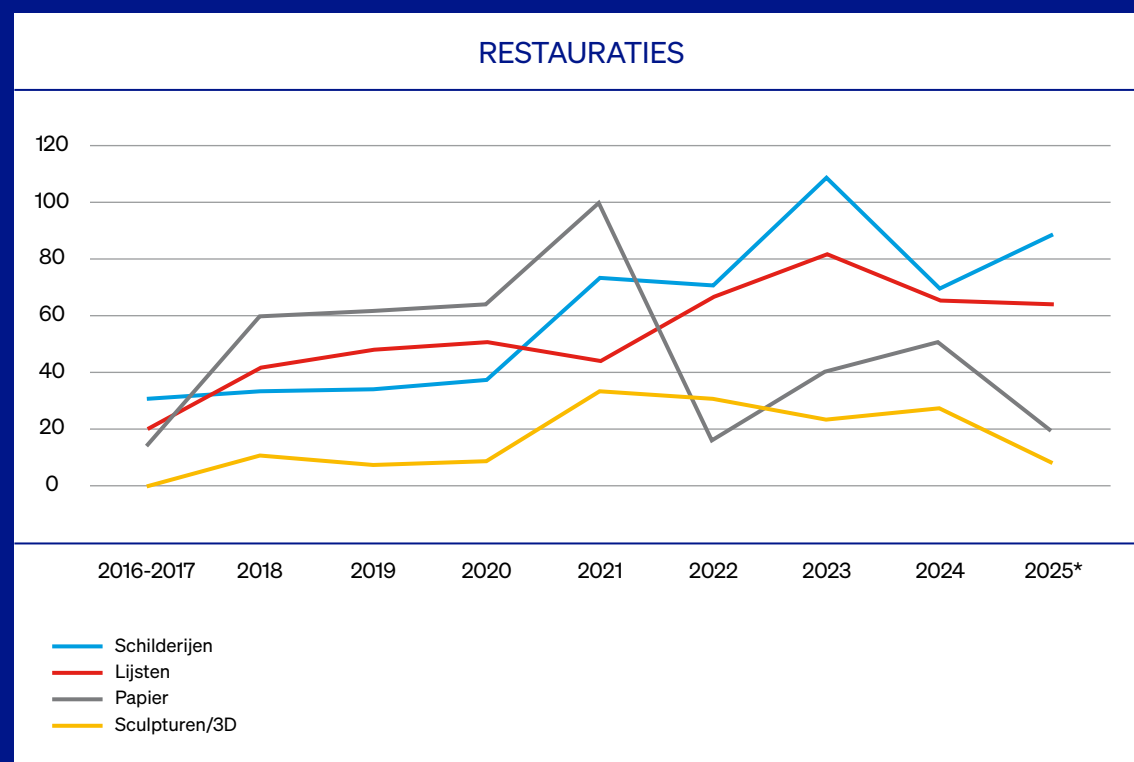
Lezing *Vingerafdruk: het gebruik van vlindervleugels in een bloemstilleven van Nicolaes Van Verendael* tijdens het colloquium *Verrassend veelsoortig.*

Conservatie-restauratie van objecten samengesteld uit verschillende materialen, georganiseerd door de Beroepsvereniging voor Conservators-Restaurateurs van kunstvoorwerpen vzw.

Sven Van Dorst

V. RESTAURATIE

* Voor 2025 worden de cijfers weergegeven voor de periode januari tot en met oktober.

1. RESTAURATIEATELIER

Sinds 2016 waakt het restauratieatelier van The Phoebus Foundation over de zorg en het materiaal-technische onderzoek van de collectie. De sterke aangroei en de diversiteit van die collectie noopten tot voortdurende aanpassingen, uitbreidingen en innovatie. Dat leidde in 2020 tot een belangrijke mijlpaal: de ingebruikname van de huidige atelierlocatie, een state-of-the-art-infrastructuur die tegemoetkomt aan de complexe noden van een veelzijdige kunstverzameling.

De nieuwe infrastructuur omvat een ruime werkplaats voor de voorbereiding van tentoonstellingen en de restauratie van schilderijen en sculpturen, een gespecialiseerd papieratelier, een brandveilige spraycabine met solvent-opslag en — sinds 2024 — een aparte ruimte voor de warme lagedruktafel, die wordt gebruikt bij de behandeling van schilderijen op doek. Dankzij deze professionele omgeving kunnen we op hoog niveau en in optimale omstandigheden aan uiteenlopende restauratieprojecten werken.

Het atelier fungeert vandaag als een dynamisch platform onder leiding van de restauratoren van The Phoebus Foundation, die elk instaan voor specifieke deelcollecties en domeinen. Afhankelijk van de noden worden externe specialisten en freelancerrestauratoren ingeschakeld, waardoor elk project kan rekenen op een team van deskundigen met complementaire expertises. Daarnaast werkt het atelier samen met gerenommeerde externe instellingen in België, Nederland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Zo behouden we een grote flexibiliteit om te kunnen inspelen op de groeiende bruiklevensvragen en de materiële diversiteit van de collectie.

Dankzij zijn efficiënte werking is het atelier van The Phoebus Foundation sinds 2020 uitgegroeid tot een toonaangevende speler in het Belgische restauratielandschap. Het is een van de grootste investeerders van het land inzake restauratie en materiaal-technisch onderzoek, én het atelier is ook een verbindende factor tussen restauratoren, wetenschappers en onderzoekers. Via het *Phoebus Fellowship* investeert het bovendien actief in de opleiding van jonge internationale restauratoren, die ervaring opdoen in het atelier en later vaak als freelancers het team versterken.

Het atelier speelt een cruciale rol in de presentatie, conservatie en kennisuitbreiding van en over de kunstwerken van The Phoebus Foundation. Of het nu om onderzoeksprojecten of om de voorbereiding van tentoonstellingen gaat, de zorg voor de collectie blijft de rode draad.

2. HIGHLIGHTS

Toegeschreven aan Bernardo Bitti

Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis, ca. 1600

Olieverf op paneel, 119 × 73 cm

In 2021 vond de grondige restauratie plaats van dit paneel, dat leed aan ernstige verfafschildering en bedekt was met een sterk vergeelde en verdonkerde vernislaag. De loszittende verflaag werd zorgvuldig geconsolideerd om verder verlies te voorkomen. Vervolgens werd het verouderde vernis verwijderd, waardoor de originele kleuren, details en dieptewerking opnieuw zichtbaar werden. De voor- en na-foto's tonen het indrukwekkende resultaat: de compositie kreeg haar oorspronkelijke helderheid terug en de rijkdom van het kleurenpalet komt opnieuw tot zijn recht.

Jan Massijs

Suzanna en de ouderlingen, ca. 1540-1560

Olieverf op paneel, 131 × 111 cm

De restauratie van dit paneel was noodzakelijk om de oude vernislaag en overschilderingen te verwijderen, waardoor de oorspronkelijke kleuren én de hoge kwaliteit van het schilderij opnieuw zichtbaar werden.

Jan Miel

Feestvierders op een markt in Prati, ca. 1650-1660

Olieverf op doek, 88 × 174 cm

De restauratie van dit werk was nodig omdat het vernis lokaal 'blindgeslagen' was en daardoor zijn transparantie verloren had. Verder komen door de vernisafname de kleuren veel beter tot hun recht. Het doek werd ook structureel behandeld, waarbij de oude dublering werd verwijderd en vervangen door een nieuwe. Tijdens deze behandeling kwam op de achterzijde een inscriptie aan het licht: 'Gio. Miele fecit et invent./ Roma 1650' ('Giovanni Miele heeft dit gemaakt en bedacht./ Rome 1650'). De resultaten van deze restauratie werden nader toegelicht in een *Phoebus Finding*.

Dirck van Delen

Doodsportret van Pieter van Delen, zoon van de schilder, 1626

Olieverf op paneel, 29 × 36 cm

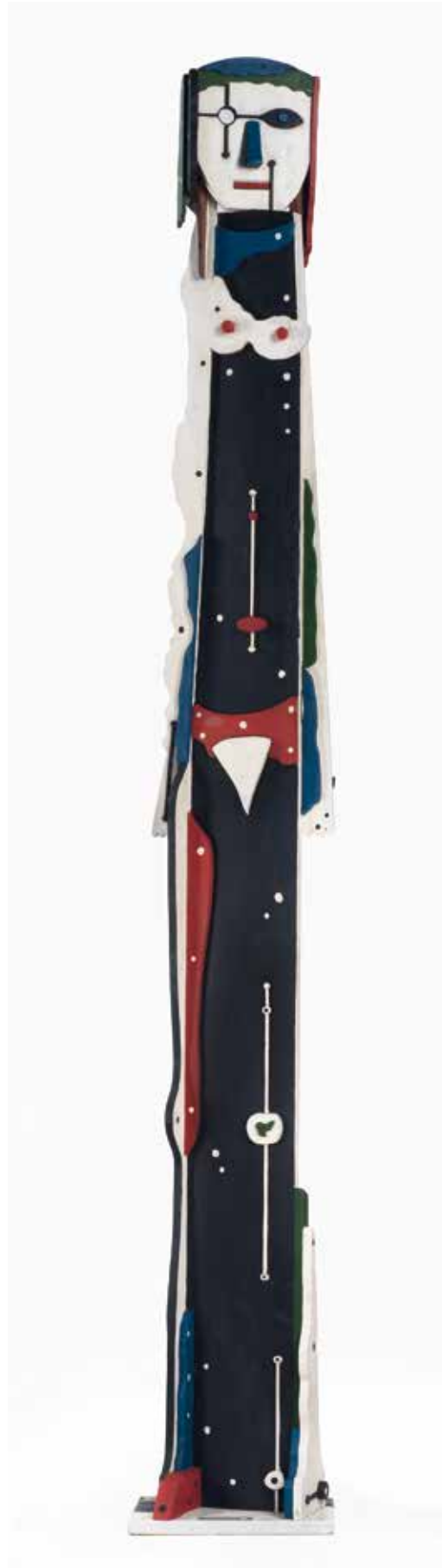
Tijdens de restauratie van dit paneeltje werden onder de vernislaag en latere overschilderingen opmerkelijke details zichtbaar. Geavanceerde beeldanalysetechnieken brachten aan het licht dat het oorspronkelijke opschrift op het trompe-l'oeil-papiertje rechtsboven in de loop van de tijd was aangepast: Pieter was geen drie dagen, maar acht weken oud bij zijn overlijden. Ook de signatuur van de Zeeuwse schilder Dirck van Delen werd ontdekt. Hij was de vader van het jongetje. De restauratie gaf het kleine portret zijn authenticiteit en stille zeggingskracht terug. De resultaten van deze restauratie werden nader toegelicht in een *Phoebus Finding*.

Libero Badii

Conocimiento siniestro N.1 Los Muñecos,
1960-1968

Hout, veertien totems

Deze monumentale houten 'poppen' werden gerestaureerd in de aanloop naar de expo *History and Mystery. Latin American Art and Europe* in het Kumu Art Museum te Tallinn. Er werd onderzoek uitgevoerd naar het bindmiddel van de verflagen om de problematiek van verfafschildering beter te begrijpen en te behandelen. Dit project werd in teamverband gerealiseerd in de periode 2022-2023.

Onbekende meester

Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar, achttiende eeuw

Olieverf op doek, 159 × 106 cm

De restauratie van dit schilderij vond plaats in het kader van de *History and Mystery*-tentoonstelling in het Kumu Art Museum in Tallinn. Ze leidde tot de ontdekking van een onderliggend schilderij. Deze vondst was het vertrekpunt voor een diepgaander onderzoek naar de opbouw en geschiedenis van het werk. De resultaten van deze restauratie werden nader toegelicht in een *Phoebus Finding*.

Onbekende meester

Portretten van Inca-keizers, ca. 1790-1810

Olieverf op doek, 55,5 × 41 cm

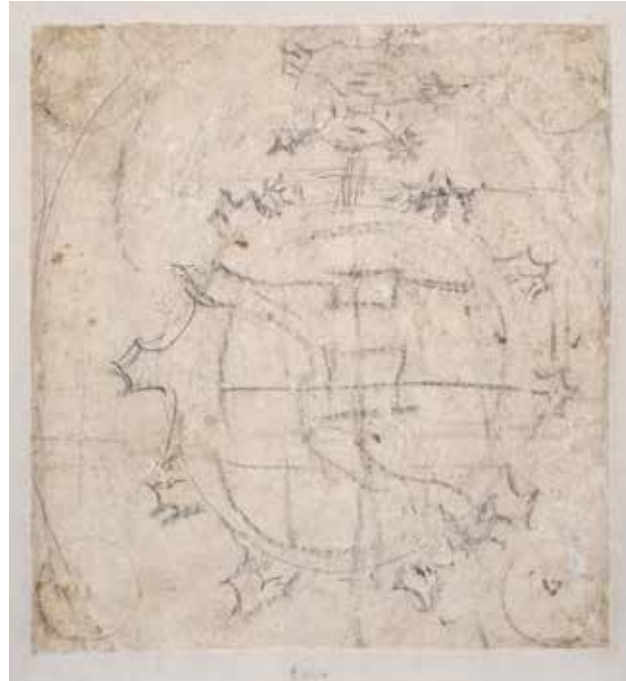
Tijdens de restauratie van twaalf Inca-portretten in het kader van de *History and Mystery*-tentoonstelling in Tallinn werd een van de schilderijen geanalyseerd met behulp van de analytische beeldvormingstechniek macro-röntgenfluorescentiespectrometrie (MA-XRF). Deze methode werd toegepast om de samenstelling van de gebruikte pigmenten te bestuderen.

De analyse van de resultaten toonde aan dat de pigmenten dateren van de laatste decennia van de achttiende eeuw en het begin van de negentiende eeuw, wat de vermoedelijke datering van het werk bevestigt. De foto in normaal licht (rechts) en de MA-XRF-beelden (beide links) tonen respectievelijk de verdeling van kwik en arseen.

MA-XRF-beelden maken het mogelijk om de verspreiding van chemische elementen binnen een schilderij te visualiseren en zo de gebruikte pigmenten te identificeren. De aanwezigheid van kwik (boven links) wijst op het gebruik van vermiljoen voor de rode tinten, terwijl het arseen (boven rechts) duidt op het gebruik van orpiment in de 'gouden' zones.

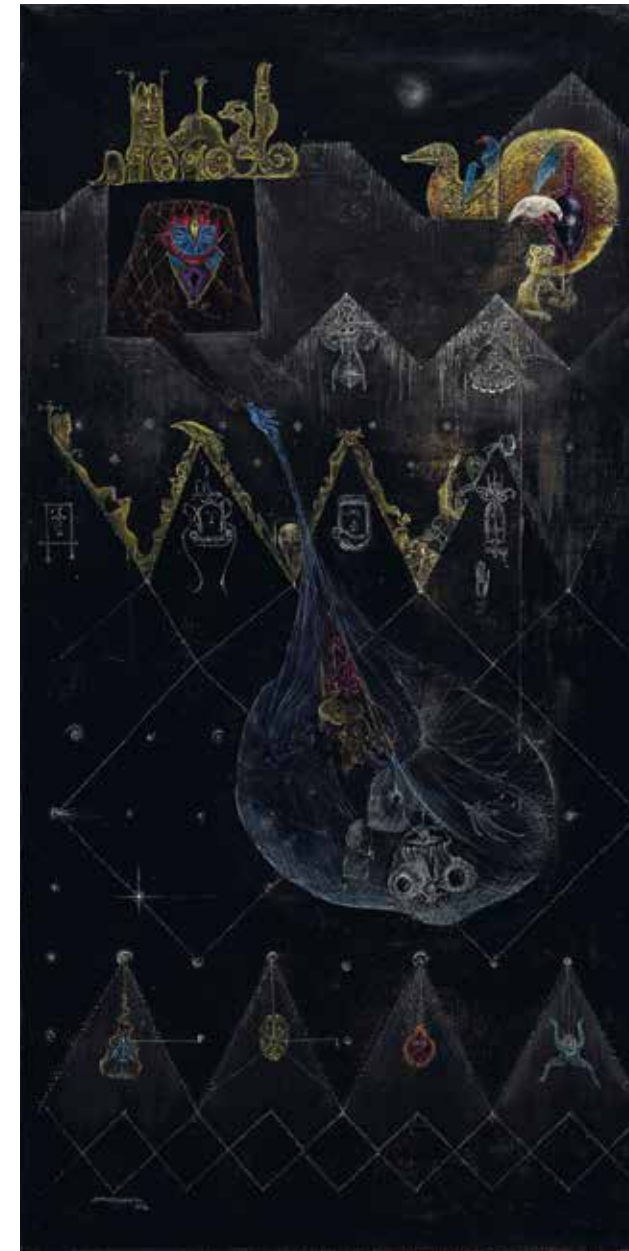

Onbekende meester

Claus Narr, zeventiende eeuw

Papier, 170 × 160 mm

Bij het verwijderen van deze tekening van een zure papieren drager bleek op de achterzijde een ontwerp van een juweel schuil te gaan.

Leonora Carrington

Donkere nacht van Aranoë, 1976

Olieverf op doek, 120 × 60 cm

De restauratie van dit doek was nodig met het oog op het reduceren van een verkleurde en niet-originele vernislaag. De glanzende en ongelijk aangebrachte vernis ging in tegen de esthetiek van de kunstenaar, die haar werk veelal ongevernist liet. De behandeling was complex omdat de originele verflaag zeer gevoelig is voor solventen.

Onbekende meester

Leven van Maria, 1418-1425

Olieverf en goud op vier panelen, ca. 79 x 51,5 cm

Dit zijn de oudste olieverfschilderijen in de collectie. Ze stammen uit de vroege vijftiende eeuw. De restauratie was een project waar verscheidene specialisten aan meewerkten in de periode 2022-2024. De behandeling richtte zich op het herstellen van de balans tussen de werken, die door eerdere, inconsistente restauraties verstoord was geraakt. Dit was vooral duidelijk in de voorstellingen op de achterzijde. Ook de techniek en de materialen werden onder de loep genomen en geanalyseerd met technische beeldvorming. Doel was het werk beter te kunnen plaatsen binnen zijn historische context: deze panelen zijn de zijluiken van wat ooit een groter altaarstuk geweest moet zijn.

Jakob Seisenegger

Portret van aartshertog Maximiliaan en Portret van aartshertogin Elisabeth, 1537

Olieverf op paneel, 41,5 × 33 cm (beide)

Aanleiding voor de behandeling van deze panelen waren ernstige opstaande verfschollen. Tijdens de behandeling werden verkleurde vernislagen en oude overschilderingen verwijderd. Ook de context van de werken werd onderzocht. Zij behoorden tot een groter ensemble dat was opgesteld in Schloss Ambras in Tirol. De reeks omvatte oorspronkelijk een portret van de keizer en de keizerin alsook van al hun kinderen. De werken zijn momenteel wereldwijd verspreid over diverse collecties.

Onbekende meester

Stenen retabel met de bewening van Christus en heiligen, ca. 1450-1460

Zandsteen, 119 × 150 × 24 cm

De restauratie van dit werk vond plaats in de periode 2023-2025. Het gaat om een bijzonder zeldzaam voorbeeld van een vijftiende-eeuws retabel dat uit één blok steen is gehouwen. De polychromie werd onder meer met MA-XRF-analyse onderzocht op haar originaliteit. Hoewel grote delen later werden bijgewerkt, was een deel van de originele polychromie nog intact. Tijdens de restauratie werden deze kleuren weer zichtbaar door het verwijderen van meer recente vernislagen. Losse delen werden gefixeerd en het hoofd van Christus (een negentiende-eeuwse plaasteren versie) werd opnieuw aan het geheel bevestigd.

3. PHOEBUS FELLOWSHIP

Het *Phoebus Fellowship* is een onderzoeksbeurs die in 2019 door The Phoebus Foundation werd opgestart. Het biedt kunsthistorici, onderzoekers en conservatoren de kans om kunstwerken uit de collectie van de stichting grondig te bestuderen. *Fellows* nemen deel aan grootschalige restauratieprojecten, in samenwerking met andere professionals, en krijgen ook een eigen project toegewezen, aangepast aan hun specialisatie of interessegebied. De *Phoebus Fellow* wordt geselecteerd uit een keur van internationale kandidaten met een masterdiploma van een erkende instelling die al een stage achter de rug hebben.

De *Fellow* doet bij The Phoebus Foundation ervaring op, en voor het team is dit een unieke kans om het netwerk uit te breiden en kennis te maken met jonge professionals uit de hele wereld.

HET PHOEBUS FELLOWSHIP WERD DE JONGSTE VIJF JAAR TOEGEKEND AAN:

Sarah Elisabeth Bayliss

Verenigd Koninkrijk / september 2020-januari 2021

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratie-behandeling en het technisch onderzoek van:

- * Onbekende meester, *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar*, achttiende eeuw
- * Jan Massijs, *Suzanna en de ouderlingen*, ca. 1540-1560
- * Peter Paul Rubens, *Diana en haar nimfen op jacht*, ca. 1636-1637
- * Frans II Francken, *Doortocht van Mozes en het volk van Israël door de Rode Zee*, ca. 1620

Jennifer González Corujo

Puerto Rico / februari-mei 2021

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratie-behandeling en het technisch onderzoek van:

- * Peter Paul Rubens, *Diana en haar nimfen op jacht*, ca. 1636-1637
- * Quinten Metsys, *Salvator Mundi*, ca. 1520

Anna Rota

Italië / augustus-oktober 2021

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratie-behandeling en het technisch onderzoek van:

- * Onbekende meester, *Opwekking van Lazarus*, ca. 1456
- * Joos van Cleve, *Maria met kind en een peer*, ca. 1525
- * Onbekende meester, *Onze-Lieve-Vrouw van de Kandelaar*, achttiende eeuw
- * Bernardo Bitti, *Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis*, ca. 1600

Alexandra Taylor

Nieuw-Zeeland / april-juli 2022

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratie-behandeling en het technisch onderzoek van:

- * David II Teniers, *Pannenkoekenbakster*, 1655/1665
- * Jan Miel, *Feestvierders op een markt in Prati*, ca. 1650-1660

Clara Bondía

Spanje / september-december 2022

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratie-behandeling en het technisch onderzoek van:

- * Onbekend, *Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis*, zeventiende eeuw
- * Onbekend, *Onze-Lieve-Vrouw van Quito*, zeventiende eeuw
- * Libero Badii, *Los Muñecos*, 1960-1968
- * Francisco Matto, *Landelijke scène*, 1939

PHOEBUS FELLOWSHIP VOOR ONDERZOEKERS

Behalve voor de restauratoren is er ook een *Phoebus Fellowship* voor onderzoekers. Zo was dra. Anne-Rieke van Schaik van november 2021 tot en met februari 2022 *research fellow* voor de deelcollectie Topografie & cartografie.

Annika Roy

Frankrijk–Nederland / juli-september 2023

Assisteren bij de restauratiebehandeling en het technisch onderzoek van:

* Hendrick De Clerck, *Noli me tangere*, ca. 1560-1630

Perrine de Fontenay

Frankrijk / oktober-december 2023

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratiebehandeling en het technisch onderzoek van:

* Diverse schilderijen uit de deelcollecties Latijns-Amerikaanse kunst uit de koloniale periode en Oude meesters
* Jakob Seisenegger, *Portret van aartshertog Maximiliaan* en *Portret van aartshertogin Elisabeth*, 1537, samen met restauratrice Sofia Hennen

Franziska Bunse

Duitsland / april-juni 2024

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratiebehandeling en het technisch onderzoek van:

* Een paneelschilderij dat het verhaal van de heilige Petrus en de honderdman Cornelius weergeeft en dat toegeschreven wordt aan de kring van de Antwerpse meester Maerten De Vos (1532-1603), onder het deskundige toezicht van Sara Mateu en in samenwerking met Brian Richardson.

Jade Hill

Verenigd Koninkrijk / januari-april 2025

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratiebehandeling en het technisch onderzoek van:

* José de Páez, *Heilige Rosalia*, achttiende eeuw
* Jakob Seisenegger, *Portret van aartshertog Maximiliaan* en *Portret van aartshertogin Elisabeth*, 1537
* Peter Snayers, *Beleg van Horn in Oostenrijk*, ca. 1630-1637

Aline Assumpção de Oliveira

Brazilië / september-november 2025

Assisteren bij en uitvoeren van de restauratiebehandeling en het technisch onderzoek van:

* Gregorio Gamarra, *Onze-Lieve-Vrouw van de Onbevleete Ontvangenis met Jezus en de heiligen Franciscus en Dominicus*, ca. 1630
* Onbekende meester, *Onze-Lieve-Vrouw van Barmhartigheid met heiligen*, 1772
* Justus Sustermans, *Kinderportret van Cosimo III de' Medici*, ca. 1665

VI. CONSERVATIE

1. BEWARING

Een veilige bewaring van de collectie komt voor The Phoebus Foundation op de eerste plaats. De stichting zet permanent belangrijke stappen om de collectie duurzaam te beheren en optimaal te ontsluiten. Het high end-depot en het restauratieatelier beantwoorden aan alle internationale standaarden inzake licht en klimaat. Er is een zorgvuldig uitgewerkt calamiteitenplan, en elk object krijgt een geschikte bewaarplaats. Er wordt permanent gezocht naar verbeteringen, en noden worden zo efficiënt en volledig mogelijk ingevuld dankzij een eigen team van art handlers, collectiebeheerders en restauratoren.

2020-2021

In deze periode hebben we de infrastructuur van het depot aanzienlijk uitgebreid en vernieuwd. Zo werden nieuwe schilderijrekken geïnstalleerd, kreeg het atelier een volledig uitgeruste verniskamer en werden ook de kantoorruimtes vernieuwd. Daarnaast namen we maatregelen om de veiligheids- en werkomstandigheden verder te optimaliseren. Zo werd een *silent-compressor* geplaatst, waardoor schilderijen professioneel gevernist kunnen worden, en kwam er een chemische trekkast ter bescherming van medewerkers die met chemische producten werken. De opslag van solventen, zuren en basen is voortaan veilig georganiseerd in een brandwerende veiligheidskast met filtering. Ook de poorten werden voorzien van luchtdicht rubber met het oog op gasblussing. Er werd een compactus geplaatst en het atelier kreeg een vaste schilderijwand.

2022

Om in te spelen op de toenemende noden zorgden we in 2022 voor bijkomende voorzieningen. Er kwamen extra rekken om lege kisten, die nodig zijn voor het vervoeren van de kunstobjecten, optimaal te stockeren in de hoogte. Daarnaast werden extra schilderijrekken geplaatst, net als nieuwe planokasten voor het bewaren van textiel en prenten.

2023

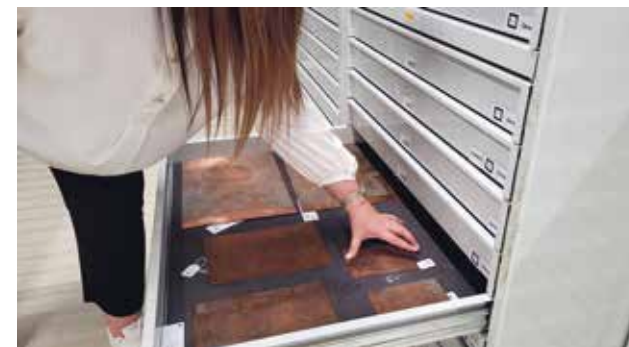
In 2023 werd de brandveiligheid versterkt door het plaatsen van een nieuwe brandpoort met een hogere brandweerstand. De compactus werd uitgebreid met honderd extra legborden. Daarnaast werden in het depot en het atelier informatie-schermen geïnstalleerd en gekoppeld aan de collectiedatabank ART, zodat gegevens steeds up-to-date en vlot raadpleegbaar zijn. Tot slot werd er ook een systeem ingericht voor de opslag van tapijten.

2024

Omdat veiligheid een cruciaal aandachtspunt blijft, werden de rekken uitgerust met schilderijbeugels en kantelbeveiliging. De depotruimtes werden aanzienlijk uitgebreid met nieuwe opslagzones.

2025

Ook in 2025 zetten we sterk in op de verdere professionalisering van de atelierwerking en de uitbreiding van de depotcapaciteit. Het atelier kreeg een vacuümtafel voor restauratie- en conservatiewerkzaamheden. Daarnaast kwamen er extra schilderijrekken bij en werd een depotruimte uitgebreid met een mezzanine voor de stockage van de textielcollectie. Verder werden de plannen opgestart voor de bouw van een volledig nieuw depot en atelier.

2. VOORBEREIDING BRUIKLENEN

Elk kunstwerk uit de collectie van The Phoebus Foundation dat wordt opgenomen in een tentoonstelling, wordt in het restauratieatelier voorbereid op het transport en de presentatie. Ieder stuk wordt grondig nagekeken en waar nodig behandeld. Onze vakkundige restauratoren bepalen hoe elk object getransporteerd mag/moet worden (type verpakkingsmateriaal en kisten) en hoe het gepresenteerd moet worden. Een klimaatbox met een stabiel microklimaat kan noodzakelijk zijn voor gevoelige objecten waarvoor schommelingen in de temperatuur en de relatieve vochtigheid vermeden moeten worden. Beelden krijgen een stabiele sokkel, boeken een boekensteun, prenten een passe-partout en een kader, kleine voorwerpen een transportdoos. De controle wordt afgerond door het opstellen van een conditierapport waarin de toestand van het werk wordt beschreven op het moment dat het het atelier verlaat.

3. TRANSPORT

Niet alleen in haar depot maar ook tijdens transporten streeft The Phoebus Foundation ernaar om de veiligheid van elk kunstwerk te allen tijde te garanderen. Dat doet ze door procedures uit te werken en te optimaliseren.

Sinds 2020 worden de transporten van alle kunstwerken in een eigen database verwerkt. Hierdoor kunnen de werken op elk moment gelokaliseerd worden en kan ook de historie van elke verplaatsing minutieus worden bijgehouden. Elk transport krijgt een uniek nummer. De status wordt continu bijgehouden om na te gaan waar de kunstwerken zich bevinden.

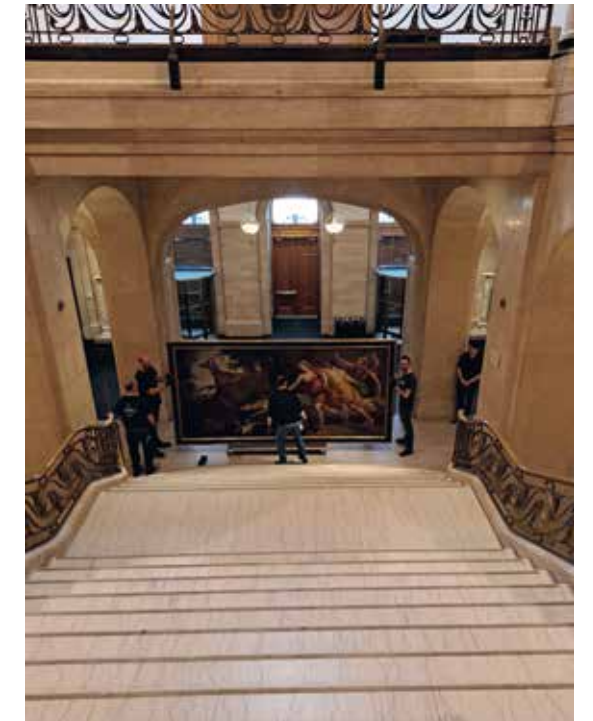
The Phoebus Foundation zorgt zelf voor de administratieve opvolging en planning van transporten. Ze werkt samen met logistieke experts om de internationale transporten zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

KATOEN NATIE ART

In 2012 richtte Katoen Natie de business unit Katoen Natie Art op. Deze afdeling is gespecialiseerd in de bewaring, het transport en de manipulatie van kunst, erfgoed en waardevolle voorwerpen. Ze beschikt over geklimatiseerde depots die beantwoorden aan de hoogste museale vereisten, geklimatiseerde voertuigen die speciaal ontworpen zijn voor het transport van kunst, en een ervaren team van art handlers.

In tegenstelling tot Katoen Natie Art is The Phoebus Foundation een niet-commerciële, zelfstandige entiteit. Als stichting van openbaar nut is ze geen onderdeel van Katoen Natie. Ze is wel een klant bij Katoen Natie Art.

VII. BEELDFORMING

The Phoebus Foundation streeft ernaar elk kunstwerk te voorzien van hoge resolutie-afbeeldingen. Door de jaren heen heeft de stichting een in-house-fotostudio uitgebouwd en dankzij samenwerkingen met gespecialiseerde fotografen wordt de collectie op grote schaal in beeld vastgelegd. De wetenschappelijke beeldvorming van haar kant draagt bij aan het onderzoek en de restauraties: IRR, X-Ray, UV en MA-XRF worden in huis uitgevoerd.

Sinds 2020 worden alle beeldaanvragen in de collectiedatabank ART opgenomen. Daardoor is het inmiddels overzichtelijker om een planning te maken voor de fotografen. Enerzijds wensen we van alle kunstwerken een foto om ze te identificeren, anderzijds zijn hoge-resolutiebeelden ook nodig voor interne en externe publicaties.

Binnen deze bredere strategie hebben we in 2025, na ruim een jaar intensief werken, een belangrijke stap gezet: de digitalisering van 40 000 glasnegatieven van de Antwerpse fotograaf Frans Claes werd voltooid. Dit grootschalige project, dat we realiseerden in samenwerking met de digitaliseringsbedrijven Iguana en Youston, vormt een mijlpaal in het behoud van dit omvangrijke en indrukwekkende fotografisch erfgoed. De originelen zijn professioneel gedigitaliseerd en veiliggesteld, terwijl elk negatief zorgvuldig is geregistreerd en opgenomen in de database.

Daarnaast hebben we in 2025 ook volop ingezet op de systematische fotografische registratie van de deelcollectie Maritiem & logistiek erfgoed. Een gespecialiseerde industrieel fotograaf brengt alles in beeld — van de kleinste werktuigen tot monumentale voertuigen — met oog voor detail, materiaal en schaal. Zo wordt een belangrijk deel van dit technisch en historisch erfgoed duurzaam vastgelegd en visueel ontsloten, met het oog op toekomstig onderzoek en de verdere publiekswerking.

VIII.

COLLECTIE

REGISTRATIE

Sinds 2015 werkt The Phoebus Foundation met de digitale databank ART. Dit systeem werd op maat ontwikkeld voor elke deelcollectie en wordt voortdurend aangepast aan de noden van zowel de collectie als de gebruikers.

De databank koppelt uitgebreide documentatie aan de kunstwerken: ingeplande transporten, verpakkingsvereisten, douanestatus, verzekeringswaarden, installatievereisten, bruikleendossiers, tentoonstellingsprojecten en relevante literatuur. Daarnaast beheert The Phoebus Foundation ook een omvangrijke beeldbank met hoge-resolutiefoto's, technische opnames en documentatie vóór en na een restauratie.

Sinds 2019 is ook de snel aangroeiende fysieke bibliotheek geïntegreerd in de databank. Nieuwe publicaties worden systematisch ingevoerd. Boeken waarin kunstwerken uit de collectie zijn opgenomen, kunnen eenvoudig gekoppeld worden aan de betreffende objecten. Dankzij de vermelding van hun vindplaats kunnen deze publicaties bovendien snel in de bibliotheek worden geraadpleegd.

In 2020 kreeg de databank een belangrijke upgrade, en dankzij de expertise van het team blijft het systeem continu evolueren. Een recent voorbeeld: sinds 2024 kunnen grotere bestanden rechtstreeks ingevoerd worden, waardoor manuele handelingen sterk beperkt worden. Ook de transportprocedure werd vereenvoudigd.

AI

In 2025 werd een AI-project opgestart om de collectiedatabase van The Phoebus Foundation slimmer en gebruiksvriendelijker te maken. Dankzij artificiële intelligentie wordt het binnenkort mogelijk om niet enkel op trefwoorden, maar ook op visuele motieven te zoeken. Door beeldherkenning en automatische gegevensinvoer te integreren zet de stichting een belangrijke stap naar een efficiëntere werking en een meer intuïtieve, toekomstgerichte ontsluiting van haar collectie.

IX. PUBLICATIONS

The Phoebus Foundation zet sterk in op de ontsluiting van haar collectie. Dat doet ze onder meer en op diverse manieren in publicaties, in de brede zin van dat woord: eigen boeken(reeksen), congresbundels, themanummers van het tijdschrift *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)*, artikels in externe wetenschappelijke tijdschriften,... Maar er zijn ook de artikels op de website, de *Phoebus Findings*, de afleveringen van een podcastreeks en het interactieve kinderplatform *Wat is Kunst? (WIK)*.

1. BOEKEN(REEKSEN), TIJDSCHRIFTEN EN ARTIKELS

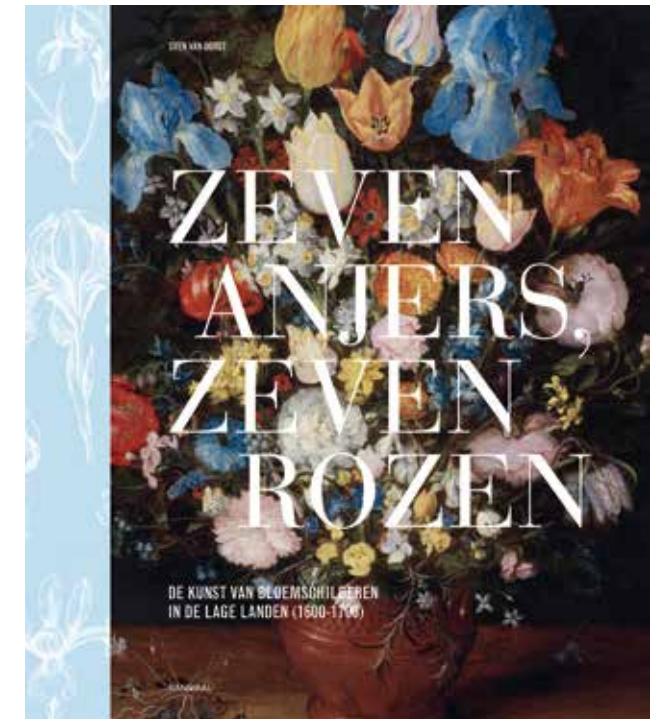
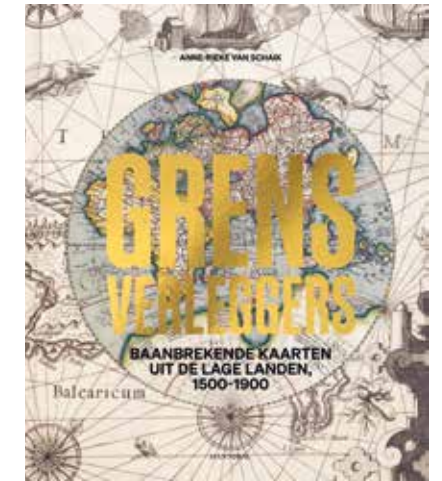
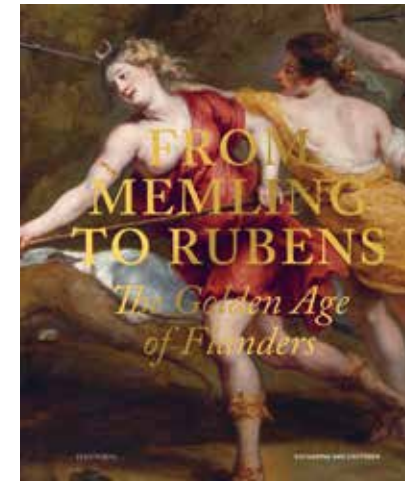
De thematische boekenreeks van The Phoebus Foundation ontsluit het wetenschappelijk onderzoek in het kader van grootschalige, meestal meerjarige onderzoeksprojecten over een of meerdere werken uit de collectie. Ook (kunst)historische overzichten die gekoppeld kunnen worden aan een deelcollectie van The Phoebus Foundation of die een tentoonstelling vergezellen, worden in deze reeks met omvangrijke kunstboeken gepubliceerd. De boeken verschijnen in het Nederlands en in het Engels. Ze worden, als dat wenselijk is, ook vertaald in het Frans, Duits en/of Spaans.

Nieuwe inzichten worden ook voorgesteld in een herziene uitgave van bestaande boeken. Zo werd *Oer. De wortels van Vlaanderen* uit 2017 heruitgegeven in 2025.

In het kader van tentoonstellingen werkt The Phoebus Foundation regelmatig samen met het tijdschrift *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)* voor het realiseren van themanummers. Dit rijk geïllustreerde tijdschrift vertelt in een notendop het verhaal van de tentoonstelling en gaat dieper in op geselecteerde thema's.

Nieuwe inzichten die het resultaat zijn van door The Phoebus Foundation gefinancierd wetenschappelijk onderzoek, worden gepresenteerd op binnen- en buitenlandse congressen en verschijnen al dan niet als een artikel in de bijbehorende congresbundel. In andere gevallen worden de vernieuwende bevindingen herwerkt tot wetenschappelijke artikels die ter publicatie aangeboden worden aan internationale *peer reviewed* tijdschriften.

Naar aanleiding van het tweejaarlijkse textielsymposium dat The Phoebus Foundation organiseert, publiceert de stichting ook stevast de akten van het congres.

HANNIBAL
BOOKS

HANNIBAL BOOKS

Hannibal Books is een toonaangevende Belgische uitgeverij, opgericht in 2011, met een sterke focus op kunst, fotografie en visuele cultuur. Elk boek combineert inhoudelijke diepgang met een uitgesproken gevoel voor vormgeving, drukwaliteit en esthetiek. In nauwe samenwerking met kunstenaars, curatoren en musea realiseert Hannibal publicaties die zowel nationaal als internationaal hun weg vinden naar een breed publiek.

Sinds 2021 maakt Hannibal Books deel uit van de bedrijvengroep Katoen Natie en is de uitgeverij de vaste partner van The Phoebus Foundation.

2021

Cäcilia Fluck & Petra Linscheid, *Explorers, First Collectors and Traders of Textiles from Egypt of the 1st Millennium AD*, Veurne, 2021.

Katharina Van Cauteren, 'Jeffen in de kunst: een bloemlezing van Jozef tot Jozef', in: Frank Judo & Jan Pauwels, *Liber amicorum amicorumque Jozef Dauwe*, Dendermonde, 2021: 13-27.

Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'Jacques Jordaens as family man: new information about the painter and his family in The Hague', *Oud Holland*, 1 (2021): 25-48.

Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'New information about Jacques Jordaens's portraits of Johannes I Wierds and his wife', *The Burlington Magazine*, 163 (2021): 155-157.

Leen Kelchtermans et al., *Thuis bij Jordaens*, themanummer *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, 2021, met een inleiding door Katharina Van Cauteren.

2022

Jolien Hoeckx, Niels Schalley et al., *Zot & zotter in de Vlaamse schilderkunst*, Veurne, 2022, met een inleiding door Katharina Van Cauteren. Ook verschenen in het Engels.

Larry Silver *Zot & zotter in de Vlaamse schilderkunst*, Veurne, 2022, met een inleiding door Katharina Van Cauteren. Ook verschenen in het Engels, met de titel *Fools & Folly in Flemish Art*.

Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'From drawings to comprehensive work of art: a reconstruction of Jacob Jordaens's Psyche Gallery in his Antwerp house', *Simiolus*, 44, 1-2 (2022): 28-59.

Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'Pregnancy Portraits by Jacob Jordaens and Anthony van Dyck', *Simiolus*, 44, 3-4 (2022): 201-224.

Sven Van Dorst & Katrijn Van Bragt, 'Van kunstwerk naar klavier: Frans Franckens muzikale meesterwerk', in: Timothy De Paepe & Hildegard Van de Velde (red.), *Klavier. Virginalen, klavecimbels en orgels verbeeld in de 16de en de 17de eeuw*, Antwerpen, 2022: 113-132.

Paul Huvene (red.), *COBRA. Een picturale en poëtische revolutie*, Veurne, 2022. Ook verschenen in het Engels, met de titel *COBRA. A Pictorial and Poetic Revolution*.

2023

Cäcilia Fluck & Petra Linscheid, *Dress. Continuity and Change in Egypt in the 1st Millennium AD*, Veurne, 2023.

Jozef Dauwe et al., *Vlaanderen op de kaart gezet*, themanummer *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, 2023.

Leen Kelchtermans & Katharina Van Cauteren, 'A third self-portrait by Gillis Van Tilborgh', *The Burlington Magazine*, 165 (2023): 584-589.

Leen Kelchtermans, 'Van bittere ernst tot bijtende satire: 17de-eeuwse strijdtaferelen belicht', in: Kevin Gony & Natasja Peeters (red.), *Filips II en de strijd om Europa. Oorlog en opstand in de zestiende eeuw*, Tielt, 2023: 240-250. Ook verschenen in het Frans.

Leen Kelchtermans, 'Amore e Psiche a casa di Jordaens. Il soffitto della sala tra suggestioni e invenzioni', in: Raffaella Morselli & Cecilia Paolini (red.), *Rubens a Palazzo Te. Pittura, trasformazione e libertà*, Venetië, 2023: 181-205.

Micha Leeflang, Sven Van Dorst, Katharina Van Cauteren, Leen Kelchtermans et al., *Van Antwerpen naar Amsterdam. Schilderkunst uit de zestiende en zeventiende eeuw*, Veurne, 2023. Ook verschenen in het Engels.

2024

Anne-Rieke van Schaik, *Grensverleggers. Baanbrekende kaarten uit de Lage Landen, 1500-1900*, Veurne, 2024, met een inleiding door Katharina Van Cauteren. Ook verschenen in het Engels, met de titel *Groundbreakers. Remarkable Maps from the Low Countries, 1500-1900*.

Anne-Rieke van Schaik, 'The Phoebus Foundation', *Caert-thresoor*, 43, 1 (2024): 30-31.

Katharina Van Cauteren, *From Memling to Rubens. The Golden Age of Flanders*, Veurne, 2024. Herdruk. Ook vertaald in het Frans, met de titel *De Memling à Rubens. L'âge d'or de la Flandre*.

Leen Kelchtermans, 'Days of her life. Rentmeestersvrouw Marie Nutius en haar portret door Antoon Van Dyck', *Jaarboek De Zeventiende Eeuw* (2024): 71-86.

Leen Kelchtermans, "'In desen staet": vroegmoderne mothers-to-be in woord en beeld', in: Eve Demoen & Karen Van Godtsenhoven, *M&Others. Mode en moederschap*, Tielt, 2024: 14-23. Ook verschenen in het Engels.

Sven Van Dorst et al., *Fous de Dymphne. Un monde de passion, d'audace et de rébellion*, Veurne, 2024. Franse vertaling van het boek uit 2020.

Veronique Van Humskerke et al., *De Boerentoren. Verhaal van een icoon*, Veurne, 2024, met bijdragen van onder anderen Katharina Van Cauteren, Fernand Huts, Johan Op de Beeck, Bas De Roo en Jonas Raats. Ook verschenen in het Engels, met de titel *The Farmers' Tower. Story of an Icon*, Veurne, 2024.

2025

Cäcilia Fluck & Petra Linscheid, *Silk Textiles from Egypt and Neighbouring Countries from Roman to Mamluk Times*, Veurne, 2025.

Katharina Van Cauteren (red.), *Oer. De wortels van Vlaanderen*, Veurne, 2025. Herziene uitgave.

Katharina Van Cauteren, 'Auf festem Grund. The Phoebus Foundation und die Kunst des Bewahrens', in: Julia Wallner & Susanne Blöcker (red.), *Seelenlandschaften 1874-1914*, Remagen, 2025: 7-9.

Leen Kelchtermans, 'Keine Karriere ohne Verbindungen: Das Netzwerk des flämischen Schlachtenmalers Peter Snayers', in: Guido von Büren et al. (red.), *Weltreich und Provinz: die Spanier am Niederrhein 1560-1660*, Fulda, 2025: 184-195.

Sven Van Dorst, *Zeven anjers, zeven rozen. De kunst van bloemschilderen in de Lage Landen (1600-1700)*, Veurne, 2025, met een inleiding door Katharina Van Cauteren. Ook verschenen in het Engels, met de titel *Forever Flowers. Mastery and Meaning of Flower Paintings in the Low Countries (1600-1700)*.

Veronique Van Humskerke et al., *Der Boerentoren. Geschichte einer Ikone en La Tour Boerentoren. Une icône anversoise*, Veurne, 2025. Duitse en Franse vertaling van het boek uit 2024.

2. PHOEBUS FOCUS-REEKS

De *Phoebus Focus*-reeks bestaat uit handzame boekjes waarin telkens één kunstwerk uit de collectie van The Phoebus Foundation centraal staat. Een binnen- of buitenlandse specialist belicht het werk op een wetenschappelijk onderbouwde, maar tegelijk toegankelijke manier. Elke editie opent met een voorwoord van dr. Katharina Van Cauteren, die het focuswerk in een fris en helder perspectief plaatst.

Om internationale auteurs en een niet-Nederlandstalig lezerspubliek te bereiken, verschijnt elk boekje sinds 2020 ook in het Engels. De inhaalbeweging om oudere edities te vertalen is bijna afgerond.

Sinds begin 2020 ontvangen abonnees van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)* bij elk nummer van hun tijdschrift een exemplaar van *Phoebus Focus*. De reeks is daarnaast verkrijgbaar via de webshop van Hannibal Books, samen met de andere publicaties van The Phoebus Foundation.

In 2022 breidden we de *Phoebus Focus*-boekenserie uit met een gelijknamige podcastreeks. Radiomaker en kunstenaar Koen Fillet interviewt erin de Nederlandstalige auteurs over hun werk. Momenteel verkennen we de mogelijkheden om de *Phoebus Focus*-podcast ook in een Engelstalige versie aan te bieden.

Dit zijn de nummers die zijn verschenen vanaf 2021:

Phoebus Focus XX
Lieke Wijnia
DE STERVENDE MARIA
MAGDALENA
Melchior de la Mars (ca. 1580-1650)
 en de kracht van emotie in de
Contrareformatie
 2021

Phoebus Focus XXI
Lara Yeager-Crasselt
PORTRET VAN EEN MAN
Michael Sweerts (1618-1664) en de
 elegante, Brusselse portretkunst
 2021

Phoebus Focus XXII
Madeleine Manderyck,
Jan Van Damme &
Zsuzsanna Van Ruyven-Zeman
PAULUS GESTENIGD EN
PAULUS GEGEELD
Abraham Van Diepenbeecks
(1596-1675) ontwerpen voor een
 glasramencyclus in de Antwerpse
Sint-Pauluskerk
 2021

Phoebus Focus XXIII
Inge Misschaert
PATERSHOL TE GENT
Jules De Bruycker (1870-1945) en
 de verbeelding van de stad
 2021

Phoebus Focus XXIV
Nils Büttner
PORTRET VAN KEIZER
SERVIUS SULPICIUS GALBA
Peter Paul Rubens (1577-1640) en de
 Romeinse-keizerreeksen
 2021

Phoebus Focus XXV
Leen Kelchtermans
HEILIGE BEGGA
Over Jacob Jordaens (1593-1678),
 de begijnen en hun fictieve stichteres
 2021

Phoebus Focus XXVI
Matthew Reeves
PLEURANTS
Albasten treurfiguren voor het
grafmonument van Jan van Berry
(1340-1416)
 2022

Phoebus Focus XXVII
Timothy De Paepe
PORTRET VAN HENRICUS
LIBERTI
Een muzikaal schilderij van
Antoon Van Dyck (1599-1641)
 2022

Phoebus Focus XXVIII
Sven Van Dorst
BLOEMENVAAS MET
VARKENSBROOD EN
EDELSTENEN
Een geschilderd juweel van
Jan I Brueghel (1568-1625)
 2022

Phoebus Focus XXIX
Wendy Wiertz
WAR LACE
Vrouwen, voedselhelp en
vaderlandsliefde in de
Eerste Wereldoorlog (1914-1918)
 2022

Phoebus Focus XXX
Katharina Van Cauteren
SUZANNA EN
DE OUDERLINGEN
#MeToo in de tijd van
Hendrick De Clerck (ca. 1560-1630)
 2022

Phoebus Focus XXXI
Wendy Wauters
HOOFDENBAKKER
Dromen van menselijke
maakbaarheid in de vijftiende
tot zeventiende eeuw
 2023

Phoebus Focus XXXII
Anne Adriaens-Pannier
KURSAAL EN ZEEDIJK
Léon Spilliaert (1881-1946) en
 atmosferische eenzaamheid
 bij de zee
 2023

Phoebus Focus XXXIII
Leen Kelchtermans
PORTRET VAN JOHANNES I
GANSACKER
Adellijke ambities van een
diamantslijper en de jonge
Antoon Van Dyck (1599-1641)
 2023

Phoebus Focus XXXIV
Sven Van Dorst
BLOEMENVAAS MET
VANITASSYMBOLLEN
Jan Davidsz. De Heem (1606-1684)
 op de grens tussen traditie en
 vernieuwing
 2023

Phoebus Focus XXXV
Katharina Van Cauteren
HEILIGE FAMILIE
IN NAZARETH
Over Diego Quispe Tito (ca. 1611-1681),
 de kunst van Cuzco, en Antwerpen
 als Hollywood aan de Schelde
 2023

Phoebus Focus XXXVI
Naomi Meulemans
AMORFE FIGUREN
Roberto Matta (1911-2002) en
 de kracht van fluo
 2024

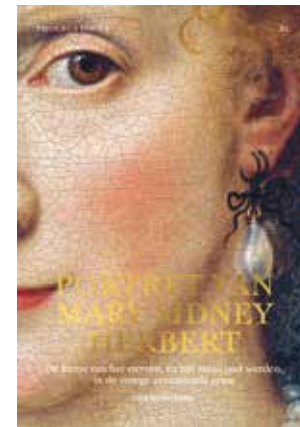
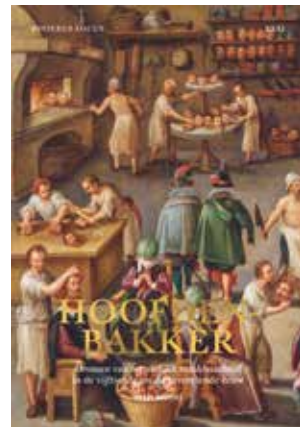
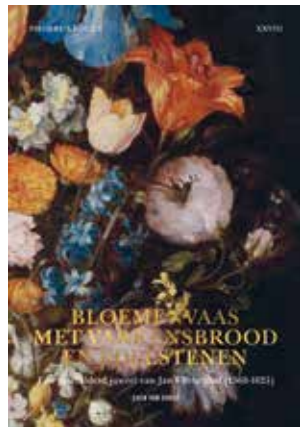
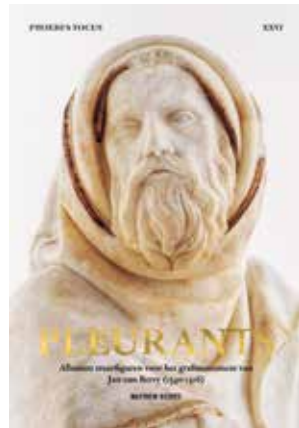
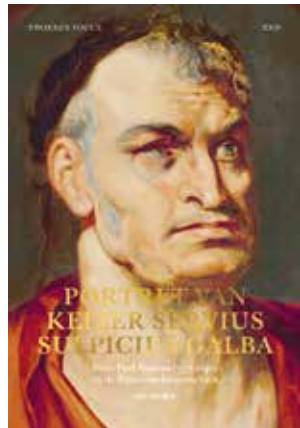
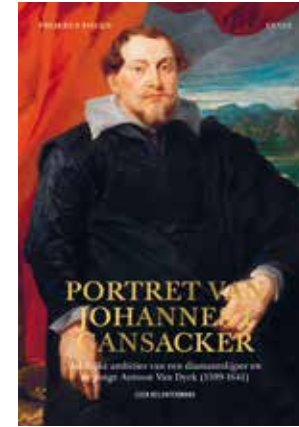
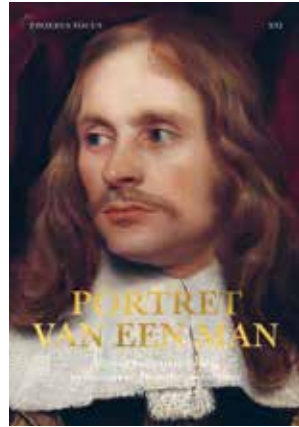
Phoebus Focus XXXVII
Katharina Van Cauteren
PORTRET VAN LADY DERING
Marcus II Gheeraerts en het gezicht
van het vroeg-zeventiende-eeuwse
Engeland
 2025

Phoebus Focus XXXVIII
Larry Silver
MERCURIUS DRAAGT PSYCHE
NAAR DE OLYMPUS
Bartholomeus Spranger (1546-1611)
 en een allegorie van lust en macht
 voor keizer Rudolf II
 2025

Phoebus Focus XXXIX
Jan Dirk Baetens
MARIA VAN BOURGONDIË
DEELT AALMOEZEN UIT
Henri Leys (1815-1869) tussen heden
 en verleden
 2025

Phoebus Focus XL
Leen Kelchtermans
PORTRET VAN
MARY SIDNEY HERBERT
De kunst van het sterven, en het
mooi oud worden, in de vroege
zeventiende eeuw
 2025

Phoebus Focus XLI
Lotte Kokkedee & Anna Tummers
TWEE VISSERSJONGENS
Over authenticiteit en vernieuwing
bij Frans Hals (1582/83-1666)
 2025

PHOEBUS FOCUS PODCAST

De podcastreeks *Phoebus Focus* belicht niet alleen de gelijknamige boekenreeks, maar ook andere publicaties en projecten van The Phoebus Foundation. In gesprek met topinterviewer Koen Fillet geven gasten een verfrissende inkijk in hun werk en inspiratie. De afleveringen fungeren zo als smaakmaker en weten een breed publiek te enthousiasmeren. Sinds de lancering in 2022 bereikten de 43 afleveringen een trouw en betrokken luisterpubliek.

2022

- 1 Sven Van Dorst over Daniël Seghers' *Bloemenvaas met rozen, narcissen en tulpen*.
- 2 Sven Van Dorst & Katrijn Van Bragt over Michaelina Wautiers *Studie van een jonge vrouw*.
- 3 Hildegard Van de Velde over Maerten De Vos' *Allegorie van de zeven vrije kunsten*.
- 4 Sven Van Dorst & Niels Schalley over het leven van de heilige Dimpna en het veelluik van Goossen Van der Weyden.
- 5 Leen Kelchtermans over Jacob Jordaens' portret van zijn dochter Elisabeth.
- 6 Naomi Meulemans over Karel Appels *Vogel*.
- 7 Leen Kelchtermans over Peter Snayers' *Overval op reizigers*.
- 8 Timothy De Paepe over Joris Hoefnagels *Elegant gezelschap in een tuin*.
- 9 Leen Kelchtermans over Jacob Jordaens' *Heilige Begga*.
- 10 Katharina Van Cauteren over Hendrick De Clercks *Aards Paradijs*.
- 11 Inge Misschaert over Jules De Bruyckers *Patershol te Gent*.

2023

- 1 Leen Kelchtermans over het innemende *Portret van een jonge vrouw* uit 1613.
- 2 Timothy De Paepe over Antoon Van Dycks *Portret van Henricus Liberti*.
- 3 Sven Van Dorst over Jan I Brueghels *Bloemenvaas met varkensbrood en edelstenen*.
- 4 Marjan Debaene over Jan II Bormans *Madonna met Kind*.
- 5 Dirk Imhof over Christoffel Plantijns *Biblia Regia op perkament*.
- 6 Prisca Valkeneers over Frans Ykens' *Keukenstillven*.
- 7 Peter Pauwels over het leven en werk van Frits Van den Berghe.
- 8 Katharina Van Cauteren over Hendrick De Clercks *Suzanna en de ouderlingen*.
- 9 Katrijn Van Bragt over de kinderportretten in de collectie van The Phoebus Foundation.
- 10 Leen Kelchtermans over Adam Frans Van der Meulens *Intrede van Lodewijk XIV in Douai*.
- 11 Niels Schalley & Sven Van Dorst over het verrassende drieluik *Sint-Lukas schildert de Madonna*.
- 12 Leen Kelchtermans over de barokke kunstenaarsportretten in de collectie van The Phoebus Foundation.
- 13 Katharina Van Cauteren over het intrigerende *Meermonster van Tagua Tagua*.

2024

- 1 Paul Huvenne over het leven en werk van Constant Permeke.
- 2 Leen Kelchtermans over de barokke componist Henricus Liberti.
- 3 Katharina Van Cauteren over Diego Quispe Tito's *Heilige Familie in Nazareth*.
- 4 Paul Huvenne over de zestiende-eeuwse portretkunst in de Lage Landen.
- 5 Wendy Wauters over de opmerkelijke iconografie van de *Hoofdenbakker*.
- 6 Naomi Meulemans over Roberto Matta's *Amorfe figuren*.
- 7 Sven Van Dorst over Jan Davidsz. De Heems *Bloemenvaas met vanitassymbolen*.
- 8 Leen Kelchtermans over Cornelis De Vos' *Roof van Europa* en de ontvoering van zijn dochter Elisabeth Catharina.
- 9 Anne Adriaens-Pannier over Léon Spilliaerts *Kursaal en zeedijk*.

2025

- 1 Anne-Rieke van Schaik over de bijzondere *Leo Belgicus*-kaarten.
- 2 Anne-Rieke van Schaik over de *Caerte van't Scheldt ende Sandvliet*.
- 3 Leen Kelchtermans over Antoon Van Dycks *Portret van Johannes I Gansacker*.
- 4 Rick de Leeuw over zijn album en de tentoonstelling *Het komt allemaal goed*.
- 5 Veronique Van Humskerke over de geschiedenis van de Boerentoren.
- 6 Inez Van de Leest over de bijzondere architectuur van de Boerentoren.
- 7 Katharina Van Cauteren over Marcus II Gheeraerts' *Portret van Lady Dering*.
- 8 Jan Dirk Baetens over Henri Leys' *Maria van Bourgondië deelt aalmoezen uit*.
- 9 Leen Kelchtermans over het fascinerende *Portret van Mary Sidney Herbert*.
- 10 Lotte Kokkedee & Anna Tummers over Frans Hals' *Twee vissersjongens*.

X. TENTOON STELLINGEN

Een van de kernopdrachten van The Phoebus Foundation is het delen van haar collectie en haar kennis met een zo ruim en divers mogelijk publiek. Tentoonstellingen zijn hiervoor een bijzonder krachtig instrument: ze brengen kunst, wetenschap en verhalen samen in een meeslepende totaalervaring. Door een doordachte selectie van topwerken te combineren met een sterke scenografie nodigen de tentoonstellingen van The Phoebus Foundation elke bezoeker uit om zich te laten mee- en vervoeren: jong of oud, kenner of nieuwsgierige passant, mensen van hier of van ver weg.

The Phoebus Foundation zet in haar tentoonstellingsprojecten sterk in op samenwerking. De tentoonstellingen worden opgebouwd rond werken uit de eigen collectie en worden soms aangevuld met bruiklenen van publieke en private partners.

1. TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

2021

From Memling to Rubens The Golden Age of Flanders

KADRIORG ART MUSEUM, TALLINN (ESTLAND)

23 APRIL – 28 NOVEMBER 2021

Met het project *From Memling to Rubens* zette The Phoebus Foundation haar eerste grote internationale tentoonstellingsstap. In het barokke Kadriorgpaleis — gebouwd in opdracht van tsaar Peter de Grote — werden meer dan honderdtwintig topstukken uit de deelcollectie Oude meesters samengebracht, van Hans Memling tot Peter Paul Rubens en Jacob Jordaens. Samen vertelden ze het verhaal van drie eeuwen Vlaamse kunst en cultuur, van middeleeuwse devotie tot barokke bravoure. De tentoonstelling lokte meer dan 35 000 bezoekers. Ze toonde hoe kunstenaars uit de Zuidelijke Nederlanden evolueerden tot vernieuwende ondernemers en hoe hun beeldtaal Europa eeuwenlang beïnvloedde.

Het project belichtte ook de historische band tussen Vlaanderen en de Baltische regio, waar een Hanzestad als Reval (Tallinn) een sleutelrol speelde in de handel en de uitwisseling van kunst. De prachtselectie schilderijen, sculpturen en curiosa was een visuele *rollercoaster* over thema's als geloof en hebzucht, schoonheid en macht. Tal van werken werden speciaal voor deze gelegenheid gerestaureerd en wetenschappelijk onderzocht.

De expo ging gepaard met de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020, in het Nederlands en het Engels), diverse edities in de *Phoebus Focus*-reeks en een themanummer van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*.

2021

Crazy about Dymphna The Story of a Girl who drove a Medieval City Mad

NIGULISTE MUSEUM, TALLINN (ESTLAND)

21 MEI – 28 NOVEMBER 2021

De tweede tentoonstelling van The Phoebus Foundation in Tallinn bracht het monumentale Dimpna-altaarstuk van Goossen Van der Weyden (1455-1543) opnieuw tot leven. Na een jarenlange restauratie en diepgaand onderzoek werden de acht panelen voor het eerst in hun volle glorie getoond. De triptiek, die in 1505 werd geschilderd voor de abdij van Tongerlo, vertelt het aangrijpende verhaal van Dimpna, de Ierse prinses die uitgroeide tot een symbool voor mededogen en zorg.

Een speelse scenografie combineerde kunsthistorische diepgang met digitale interactie: de ruim 12 000 bezoekers konden letterlijk over de schouder van de kunstenaar meekijken en de dialoog tussen abt en schilder volgen. Zo werd *Crazy about Dymphna* een ode aan vrouwelijke moed en menselijkheid. Het project zette na de halte in Tallinn zijn reis voort naar Geel, de stad waar Dimpna's nalatenschap nog springlevend is.

De tentoonstelling ging gepaard met de publicatie *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* (2020, in het Nederlands en het Engels) en een themanummer van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*.

2021

Thuis bij Jordaens

FRANS HALS MUSEUM, HAARLEM (NEDERLAND)

15 OKTOBER 2021 - 8 MEI 2022

In samenwerking met het Frans Hals Museum presenteerde The Phoebus Foundation de eerste monografische tentoonstelling ooit over Jacob Jordaens in Nederland. Net als Hals combineerde Jordaens humor, warmte en menselijkheid in een levendige schildersstijl. De expo liet bezoekers binnenkijken in de wereld van de kunstenaar en bracht de deur- en plafondstukken die zijn geschilderd voor zijn Antwerpse huis, voor het eerst sinds eeuwen weer samen in een gereconstrueerde pronkkamer. Zo werd *Thuis bij Jordaens* niet alleen een hulde aan een barokmeester, maar ook een intiem portret van de mens achter het meesterwerk. Met meer dan 33 000 bezoekers was de tentoonstelling een absolute publiekstrekker.

De expo ging gepaard met verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks en een themanummer van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*.

2022

Zot van Dimpna

Een wereld vol passie, lef en rebellie

SINT-DIMPNAKERK, GEEL (BELGIË)

1 APRIL - 2 OKTOBER 2022

Na het internationale succes in Tallinn keerde *Zot van Dimpna* terug naar Geel, de stad waar het verhaal van de heilige al dertien eeuwen springlevend is. Tussen de relieken van de Sint-Dimpnakerk werden de gerestaureerde panelen van Goossen Van der Weyden getoond te midden van uitingen van lokale devotie en gemeenschapszin. Met 16 000 bezoekers maakte de expo duidelijk hoe een middeleeuwse legende mensen blijft verbinden via haar boodschap van menselijkheid en gastvrijheid.

De tentoonstelling ging gepaard met de publicatie *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* (2020, in het Nederlands en het Engels) en een themanummer van *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*.

2022

Saints, Sinners, Lovers, and Fools 300 Years of Flemish Masterpieces

DENVER ART MUSEUM, DENVER (COLORADO, VS)

16 OKTOBER 2022 - 22 JANUARI 2023

Met *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* trok The Phoebus Foundation voor het eerst over de oceaan met een volledig tentoonstellingsproject. In het Denver Art Museum kon het Amerikaanse publiek meer dan 140 Vlaamse topstukken uit de collectie van de Foundation bewonderen. Aan de voet van de Rocky Mountains vonden ruim 47 000 bezoekers de weg naar een meeslepende tocht door drie eeuwen Vlaamse kunst. Het prestigieuze museum, gevestigd in het iconische gebouw van Daniel Libeskind, deelt met The Phoebus Foundation dezelfde ambitie: kunst naar een breed en divers publiek brengen en tegelijk een brug slaan tussen verleden en heden. De halte in Denver markeerde de start van een Noord-Amerikaanse tournee met maar liefst vijf venues.

De expo ging gepaard met de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020, in het Nederlands en het Engels) en verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks.

2022

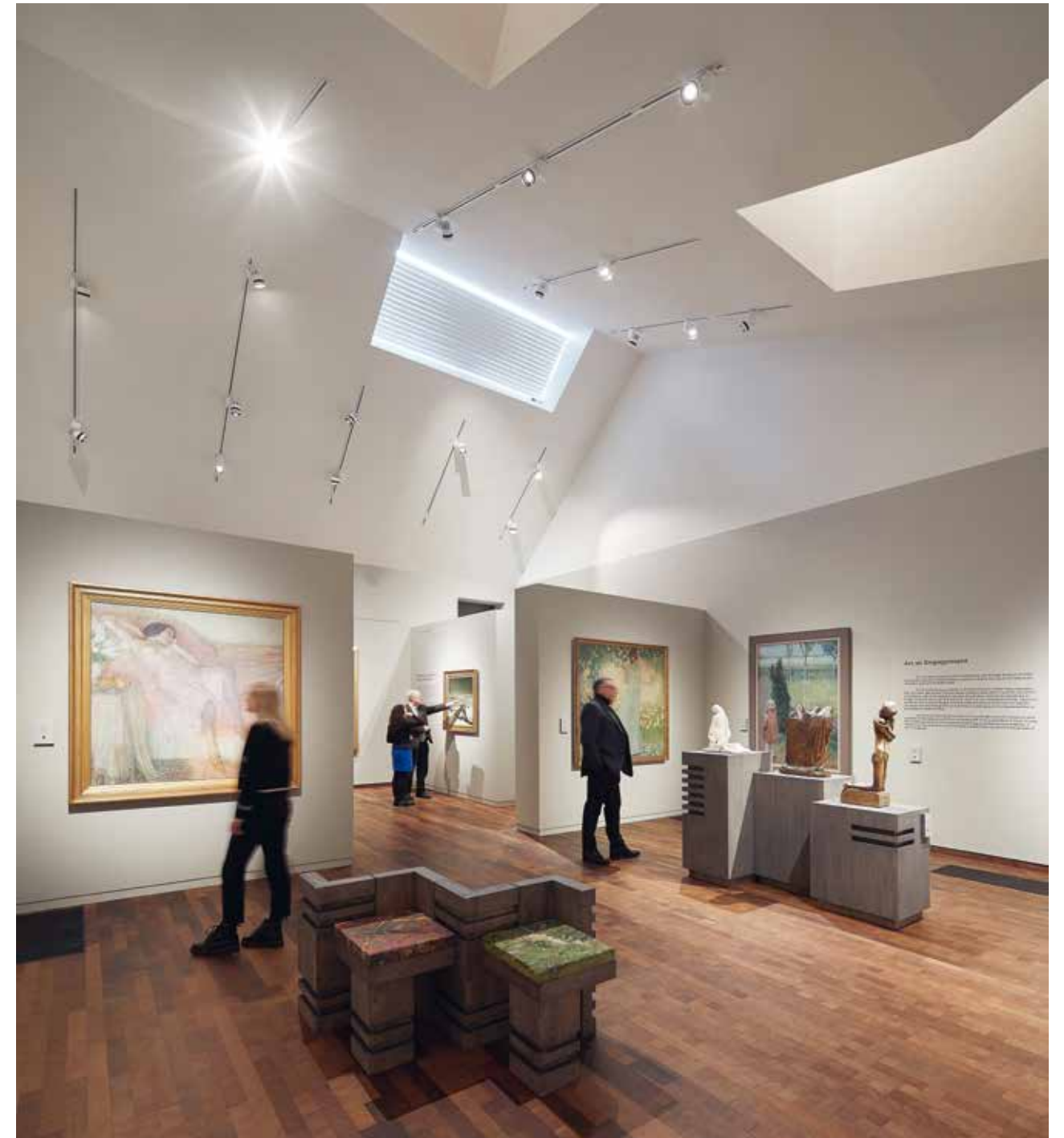
Painting Flanders Flemish Art 1880-1914

GAINSBOROUGH'S HOUSE, SUDBURY (VERENIGD KONINKRIJK)

21 NOVEMBER 2022 - 26 FEBRUARI 2023

Het gerenoveerde Gainsborough's House in Suffolk opende zijn nieuwe expovleugel met *Painting Flanders*, een selectie van bijna vijftig meesterwerken uit de collectie van The Phoebus Foundation. Schilderijen van Emile Claus, Rik Wouters, Léon Spilliaert, George Minne, Gustave Van de Woestyne en James Ensor toonden de veelzijdigheid en emotionele rijkdom van de Vlaamse moderniteit rond 1900. De expo schetste hoe kunstenaars tussen 1880 en 1914 balanceerden tussen idealisme en realiteit, tussen landelijke idylle en stedelijke onrust. Hun thema's — sociale verhoudingen, milieubewustzijn — blijven opvallend actueel. *Painting Flanders* bracht zo een nieuw, modern hoofdstuk van de Vlaamse kunst onder de internationale aandacht. De tentoonstelling werd bezocht door zo'n 20 000 kunstliefhebbers.

De expo ging gepaard met de publicatie *Oer. De wortels van Vlaanderen* (2017), de Engelse vertaling *Coming Home. Flemish Art 1880-1930* (2020) en een editie in de *Phoebus Focus*-reeks.

2023

St Dymphna The Tragedy of an Irish Princess

NATIONAL GALLERY OF IRELAND, DUBLIN (IERLAND)

28 JANUARI - 28 MEI 2023

Na Tallinn en Geel schreef het Dimpna-altaarstuk van Goossen Van der Weyden een nieuw hoofdstuk in Dublin. In de National Gallery of Ireland maakten bezoekers kennis met dit uitzonderlijke Vlaamse meesterwerk dat het verhaal vertelt van de Ierse prinses die haar thuis verliet om trouw te blijven aan haar overtuigingen. De tentoonstelling in Dublin sloeg een geslaagde brug tussen Dimpna's Ierse oorsprong en haar Vlaamse erfenis. Zo werd het project ook een symbolische thuiskomst, waarin kunst, identiteit en geschiedenis elkaar ontmoetten. Dat werd gesmaakt in Dublin: de tentoonstelling kreeg ruim 120 000 bezoekers over de vloer.

De tentoonstelling ging gepaard met de publicatie *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* (2020, in het Nederlands en het Engels).

2023

Saints, Sinners, Lovers, and Fools 300 Years of Flemish Masterpieces

DALLAS MUSEUM OF ART, DALLAS (TEXAS, VS)

19 FEBRUARI - 15 OKTOBER 2023

Na het succes in Denver reisde *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* naar Texas. Het Dallas Museum of Art, een van de grootste musea van de Verenigde Staten, bood met zijn ruime zalen en interactieve aanpak een nieuw perspectief op de Vlaamse meesters. Ook hier werd het publiek uitgedaagd om het herkenbare en het verrassende in de kunst te ontdekken — van religieuze devotie tot menselijke dwaasheid. De expo trok ruim 30 000 bezoekers en versterkte zo de uitstraling van The Phoebus Foundation in de internationale museumwereld.

De expo ging gepaard met de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020, in het Nederlands en het Engels) en verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks.

2024

History and Mystery Latin American Art and Europe

KUMU ART MUSEUM, TALLINN (ESTLAND)

13 APRIL - 25 AUGUSTUS 2024

Met *History and Mystery* presenteerde The Phoebus Foundation voor het eerst haar collectie Latijns-Amerikaanse kunst buiten België. In het gerenommeerde Kumu Art Museum in Tallinn werd een honderdtal werken samengebracht die de boeiende artistieke dialoog tussen Europa en Latijns-Amerika blootlegden. Kunst uit de Spaanse koloniale periode was er te zien naast modernistische topstukken van onder meer Diego Rivera, Joaquín Torres García, Roberto Matta en Wifredo Lam.

De kleurrijke scenografie liet zien hoe Europese invloeden en inheemse tradities versmolten tot een unieke beeldtaal. Met haar bijna 50 000 bezoekers vormde deze tentoonstelling alweer een erg geslaagde mijlpaal in de internationale werking van de stichting.

De expo ging gepaard met een editie in de *Phoebus Focus*-reeks. Ook bracht het Kumu Art Museum een tentoonstellingscatalogus in het Ests en het Engels uit.

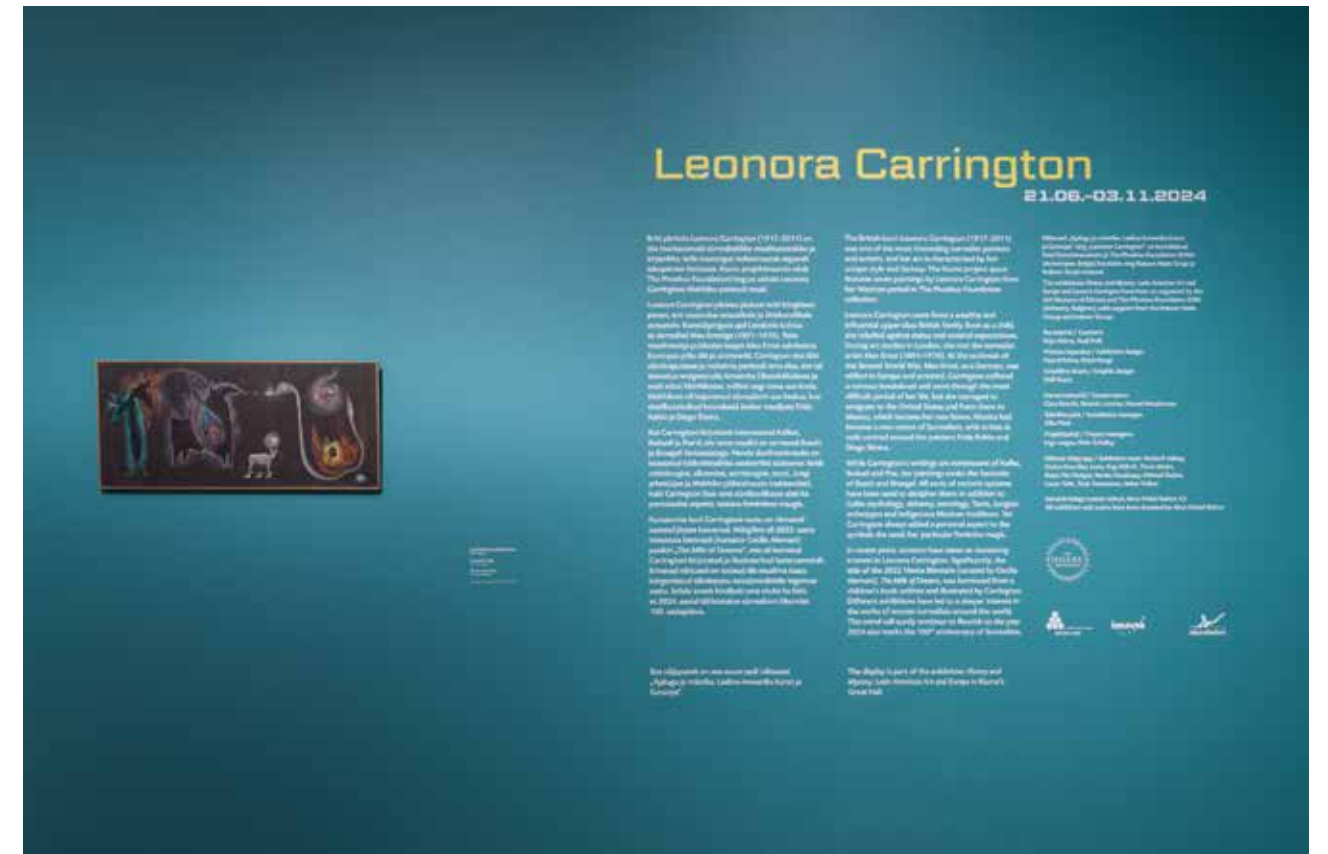

2024 Leonora Carrington

KUMU ART MUSEUM, TALLINN (ESTLAND)
13 APRIL – 25 AUGUSTUS 2024

Tegelijk met *History and Mystery. Latin American Art and Europe* wijdde het Kumu Art Museum in Tallinn een tentoonstelling aan Leonora Carrington (1917-2011). Deze van geboorte Britse kunstenares, een sleutelfiguur van het surrealisme, bracht het grootste deel van haar leven door in Mexico, waar ze een betoverende beeldtaal ontwikkelde vol mythe, droom en symboliek. Ze verweefde menselijke, dierlijke en spirituele wezens tot een poëtisch universum dat zich onttrekt aan logica en realiteit. De focusexpo toonde een selectie van Carringtons tot de verbeelding sprekende werken uit de collectie van The Phoebus Foundation.

De tentoonstelling viel samen met het honderdjarig bestaan van het surrealisme in 2024 en verwelkomde bijna 50 000 bezoekers.

2024

Saints, Sinners, Lovers, and Fools 300 Years of Flemish Masterpieces

MONTREAL MUSEUM OF FINE ARTS, MONTREAL (CANADA)

3 JUNI - 27 OKTOBER 2024

In 2024 reisde *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* naar Canada. Daar was de tentoonstelling te zien in het Musée des Beaux-Arts van Montréal, dat bekendstaat om zijn vernieuwende publiekswerking en internationale uitstraling. De Vlaamse meesters werden er gepresenteerd in het licht van de bredere Europese context waarin geloof, moraal en verbeelding centraal stonden. Met maar liefst 130 000 bezoekers groeide de tentoonstelling uit tot een van de publieksfavorieten van het jaar.

De expo ging gepaard met verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks en de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020, in het Nederlands en het Engels, met herdruk). Het boek werd speciaal voor deze gelegenheid vertaald in het Frans.

2024

Saints, Sinners, Lovers, and Fools 300 Years of Flemish Masterpieces

PEABODY ESSEX MUSEUM, SALEM (MASSACHUSETTS, VS)

14 DECEMBER 2024 - 27 APRIL 2025

Na het succes in Montréal reisde *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* opnieuw naar de Verenigde Staten, met een halte in Salem, de thuisbasis van het Peabody Essex Museum, een van de oudste en meest vooraanstaande musea ter wereld. Kunst uit de Zuidelijke Nederlanden is immers onlosmakelijk verbonden met wetenschap en internationale handel — een thematiek die bijzonder goed resoneerde in de ‘Witch City’, bekend om haar rijke maritieme geschiedenis. Ruim 43 000 kunstliefhebbers ontdekten er hoe de Vlaamse meesters nog altijd weten te verrassen en te ontroeren.

De expo ging gepaard met de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020, in het Nederlands en het Engels) en verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks.

2025

Fous de Dymphne Étonnantes histoires d'une peinture flamande

MONASTÈRE ROYAL DE BROU, BOURG-EN-BRESSE (FRANKRIJK)

5 APRIL - 17 AUGUSTUS 2025

Na stops in Tallinn, Geel en Dublin reisde het Dimpna-altaarstuk van Goossen Van der Weyden naar het Monastère Royal de Brou in Bourg-en-Bresse. Daar werd het meesterwerk voor het eerst in Frankrijk getoond. De tentoonstelling, die meer dan 16 000 bezoekers verwelkomde, bleef trouw aan het oorspronkelijke concept, maar vond in het klooster met het indrukwekkende grafmonument van landvoogdes Margareta van Oostenrijk, een nieuwe en betekenisvolle context waarin het verhaal van Dimpna een bijzondere historische weerklank kreeg.

De tentoonstelling ging gepaard met de publicatie *Zot van Dimpna. Acht panelen vol passie, lef en rebellie* (2020, Nederlands en Engels). Het boek werd naar aanleiding van deze tentoonstelling in het Frans vertaald.

2025

Het komt allemaal goed

KEIZERSKAPEL, ANTWERPEN (BELGIË)

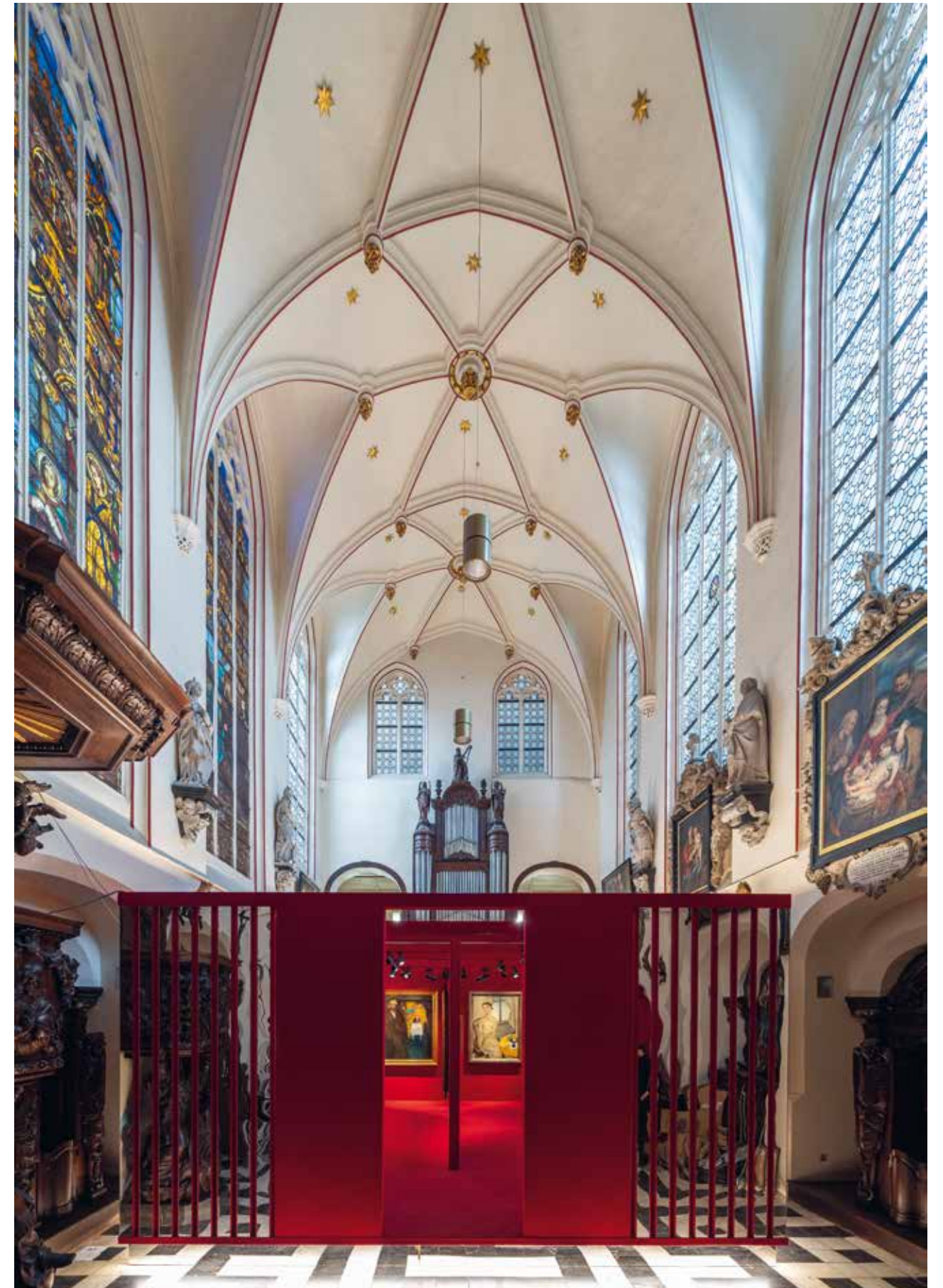
1 MEI 2025 - APRIL 2026

De jarenlange samenwerking van The Phoebus Foundation met de Antwerpse Keizerskapel kreeg in 2025 een poëtisch vervolg met *Het komt allemaal goed*. Wat begon als een gesprek tussen schrijver-zanger Rick de Leeuw en dr. Katharina Van Cauteren groeide uit tot een artistiek experiment waarin schilderijen niet enkel bekeken, maar ook beluisterd worden.

De Leeuw liet zich leiden door zijn verbeelding en intuïtie, en koos twaalf werken uit de collectie van The Phoebus Foundation: van een indringend portret van keizer Karel V en een tekening van hofschilder Hendrick De Clerck tot sprankelende taferelen van modernisten als Rik Wouters, Edgard Tytgat en Frits Van den Berghe. Hun beelden werden vertaald in woorden en muziek. Het resultaat is een nieuw album én een verrassende tentoonstelling met een bijzondere, fluweelrode scenografie, een dwaaltocht tussen beelden en klanken, met bezoekers die kiezen tussen kijken en luisteren of zich gewoon laten meevoeren in een zintuiglijke dialoog van kunst en muziek.

Het komt allemaal goed vormt een speelse voorbode van wat The Phoebus Foundation zal presenteren in haar eigen museum in de Boerentoren. De expo is daarom het vertrekpunt van een erfgoedbeleving waartoe ook een werfbezoek aan dat architectuuricoon behoort. Met op het moment van de redactie van dit verslag nog een half jaar te gaan staat de bezoekersteller al op bijna 50 000.

Deze expo gaat gepaard met de herziene uitgave van *Oer. De wortels van Vlaanderen* (2025).

2025

Bezoek de Boerentoren

BOERENTOREN, ANTWERPEN (BELGIË)

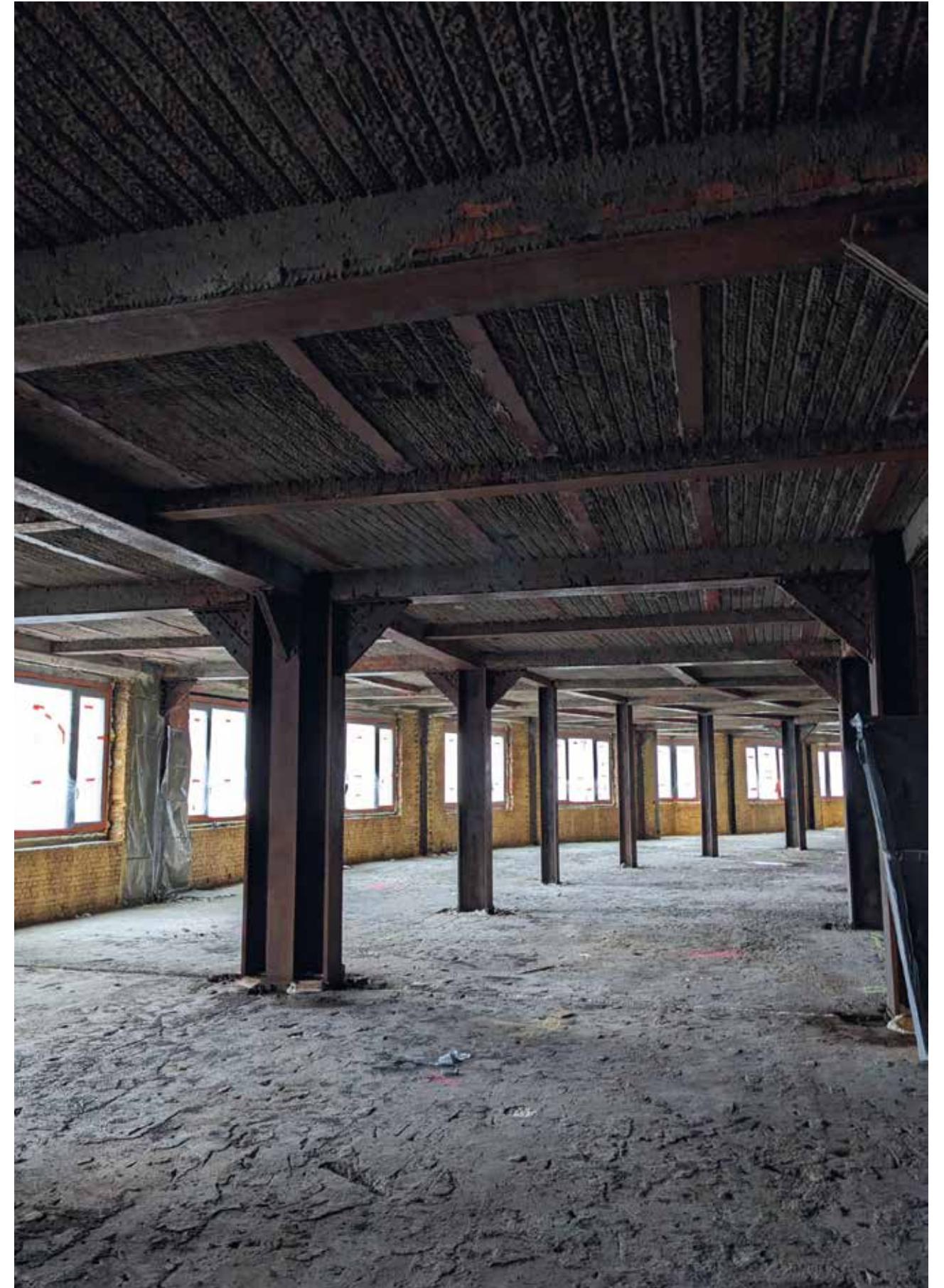
1 MEI 2025 - APRIL 2026

In mei 2025 opende de Boerentoren voor het eerst sinds jaren zijn deuren voor het publiek. Nu de eerste fase van de renovatie is afgerond, laat de openwerfbeleving bezoekers dit Antwerpse icoon in zijn meest pure vorm zien. De indrukwekkende staalstructuur, die sinds de jaren 1930 zelden zo zichtbaar was, toont de toren ruw, krachtig en in zijn volle architectonische glorie.

Het werfbezoek maakt deel uit van een erfgoedbeleving die start met de vernieuwende tentoonstelling *Het komt allemaal goed* in de Keizerskapel. Daarna staat een begeleid bezoek aan de Boerentoren op het programma. De rondleidingen, die om veiligheidsredenen enkel op reservatie mogelijk zijn, zijn in een mum van tijd volgeboekt. Wegens het grote succes werd de beleving tweemaal verlengd in de zomer. Ook in het najaar van 2025 bleef de site open. Eind 2025 genoten al bijna 50 000 bezoekers van deze unieke ervaring.

De open werf vormt het eerste hoofdstuk van de toekomstige erfgoedbeleving in de toren. Ze biedt niet alleen een blik achter de schermen van een architectuuricoon in ontwikkeling, maar laat bezoekers ook kennismaken met de geschiedenis, architectuur en toekomstvisie van de Boerentoren. Tijdens de rondleidingen presenteert The Phoebus Foundation haar plannen als nieuwe bewoner van het gebouw, waar haar collectie een vaste thuis krijgt in een nieuw museum voor kunst en erfgoed. Vanuit deze unieke locatie zal de stichting haar missie verder uitbouwen: kunst tonen, verhalen delen en tentoonstellingen organiseren die erfgoed, creativiteit en verbeelding samenbrengen. In het hart van 't Stad.

Bezoek de Boerentoren gaat gepaard met de publicatie *De Boerentoren. Verhaal van een icoon* (2024, in het Nederlands en Engels; 2025, in het Frans en Duits).

DE BOERENTOREN IN THE SPOTLIGHTS

In 2020 werd de Boerentoren aangekocht door de bedrijven van de groep Katoen Natie en Indaver. Op 21 juli 2020 werd de sleutel feestelijk overgedragen aan voorzitter Fernand Huts. Ook tijdens de intensieve saneringsfase, waarin de noodzakelijke asbestverwijdering plaatsvond, haalden we de Boerentoren letterlijk en figuurlijk onder het stof vandaan. Terwijl achter de schermen hard werd gewerkt aan de veilige voorbereiding van de herbestemming, kwam de toren opnieuw duidelijk in de kijker.

Op 21 juli 2023 zorgden militairen van het Derde Bataljon Parachutisten voor een eerste opvallend moment. Ter gelegenheid van de nationale feestdag daalden ze gecontroleerd af langs de gevel en sierden die met een enorme Belgische vlag.

In 2024 kreeg de toren een prominente rol binnen het kunstenfestival *Antwerp On Air*. Een monumentale opblaasbare gorilla — een knipoog naar King Kong — gaf het gebouw tijdelijk een nieuw silhouet. De interventie werd een publieksfavoriet en vergrootte de zichtbaarheid van de toren op een moment dat de binnenzijde door de werkzaamheden grotendeels gesloten bleef.

Met het afronden van de saneringsfase in 2025 konden de eerste open werfbezoeken van start gaan. Professionals, partners en geïnteresseerden kregen een unieke blik achter de schermen en zagen van dichtbij hoe het gebouw stap voor stap klaargemaakt werd voor zijn volgende hoofdstuk. Naast een nieuwe passage van King Kong binnen *Antwerp On Air* vormde 18 juni 2025 een belangrijk ijkpunt: architect Daniel Libeskind stelde er het definitieve ontwerp van de vernieuwde Boerentoren voor, ter gelegenheid van de 75ste verjaardag van Fernand Huts. Een taart in de vorm van de toren markeerde op smakelijke wijze de overgang van een gebouw-in-sanering naar een werf die koers zet naar haar culturele toekomst.

2025

Saints, Sinners, Lovers, and Fools 300 Years of Flemish Masterpieces

ROYAL ONTARIO MUSEUM (ROM), TORONTO (CANADA)

28 JUNI 2025 - 18 JANUARI 2026

Als grootste museum van Canada, met een indrukwekkende collectie die kunst, cultuur en natuur samenbrengt, was het ROM de ideale partner voor de laatste halte van *Saints, Sinners, Lovers, and Fools* in 2025. De prestigieuze instelling staat bekend om haar vernieuwende publiekswerking en sterke focus op culturele uitwisseling, waarden die nauw aansluiten bij de missie van The Phoebus Foundation.

Met bijna 45 000 bezoekers op het moment van de redactie van dit verslag, bevestigt de tentoonstelling in Toronto de blijvende aantrekkingskracht van de Vlaamse meesters. De expo is het sluitstuk van een meer dan succesvolle Noord-Amerikaanse tournee die honderdduizenden bezoekers bereikte en zo de Vlaamse kunst stevig op de internationale kaart zette.

De tentoonstelling gaat gepaard met de publicatie *Wij. Van zalig tot zot* (2020 in het Nederlands en Engels; 2024, in het Frans) en verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks.

2025

Garden of Delights The Seventeenth Century in Bloom

KADRIORG ART MUSEUM, TALLINN (ESTLAND)

30 AUGUSTUS 2025 - 25 JANUARI 2026

Met *Garden of Delights* keerde The Phoebus Foundation terug naar Tallinn. De tentoonstelling, opgebouwd rond meer dan driehonderd objecten uit de collectie, viert de rijke beeldtaal van bloemen, natuur en vergankelijkheid in de zeventiende-eeuwse kunst. Werken van Jan Brueghel de Oude, Clara Peeters, Anna Maria Janssens en Jan Davidsz. De Heem nemen de bezoeker mee op een zinnelijke reis naar uitingen van geloof, wetenschap en schoonheid.

Het project is het resultaat van jarenlang onderzoek onder leiding van Sven Van Dorst, hoofd van het restauratieatelier van The Phoebus Foundation. Zijn materiaal-technisch werk onthult verborgen details, vlindervleugels in verf en zelfs fragmenten in goud. De spraakmakende scenografie van de befaamde Antwerpse modeontwerper Walter Van Beirendonck voegt daar een hedendaagse dimensie aan toe, met modecreaties en monumentale bloemvormen die oud en nieuw laten botsen in een explosie van kleur en verbeelding. In het najaar van 2025 staat de teller al op ongeveer 25 000 bezoekers. Deze tentoonstelling zal in 2026 te zien zijn in Museum De Lakenhal in Leiden.

De expo gaat gepaard met de publicatie *Zeven anjers, zeven rozen. De kunst van bloemschilderen in de Lage Landen (1600-1700)* (2025, in het Nederlands en het Engels) en verschillende edities in de *Phoebus Focus*-reeks.

PORTFOLIO

Van elke tentoonstelling wordt een drietalige portfolio samengesteld (in het Nederlands, Engels en Frans), waarin het volledige project wordt vastgelegd. De portfolio's tonen het geheel — van concept tot zaalteksten, van scenografie tot sfeerbeelden — in een visueel aantrekkelijke presentatie. Zo krijgt elke tentoonstelling op papier een tweede leven. In 2024 en 2025 verschenen de portfolio's van *Zot van Dimpna* en *Trinity*. De portfolio's vormen een sterk communicatiemiddel om toekomstige partners en samenwerkingen aan te trekken. Ze hebben ook een blijvende archiefwaarde.

KUNSTWERKEN IN DE KIJKER (ANTWERPEN)

De samenwerking van The Phoebus Foundation met de Keizerskapel in Antwerpen is de voorbije jaren uitgegroeid tot een vaste traditie. Al vóór de expo *Het komt allemaal goed* werden er sterke tentoonstellingen georganiseerd, die telkens aansloten bij de publicaties van The Phoebus Foundation. De ingetogen kapel biedt een inspirerende omgeving voor kunst, die uitnodigt tot kijken, stilstaan en reflecteren.

Portret van een man door Michael Sweerts

KEIZERSKAPEL, ANTWERPEN (BELGIË)
21 JULI 2022 – 16 JULI 2023

Portret van een man (ca. 1655-1659) van Michael Sweerts kreeg in de Keizerskapel eindelijk de aandacht die dit werk verdient. Het verfijnde portret, dat lang over het hoofd werd gezien, toont de subtiele balans tussen traditie en vernieuwing die Sweerts typeert. Dankzij het grondige onderzoek van dr. Lara Yeager-Crasselt, dat gepubliceerd werd in *Phoebus Focus XXI*, werd het portret in zijn historische en artistieke context geplaatst en kwam het volop tot zijn recht.

Hoofdenbakker. Dromen van menselijke maakbaarheid

KEIZERSKAPEL, ANTWERPEN (BELGIË)
17 JULI 2023 – 16 JULI 2024

Hoofdenbakker focuste op een intrigerend schilderij uit het begin van de zeventiende eeuw dat op geestige wijze de menselijke ijdelheid aan de kaak stelt — een thema dat toen even herkenbaar was als nu. In *Phoebus Focus XXXI* analyseerde dr. Wendy Wauters taalgrappen, volksverhalen en beeldsymboliek en onthulde zo de gelaagdheid van dit merkwaardige werk.

Grensverleggers

KEIZERSKAPEL, ANTWERPEN (BELGIË)
17 JULI 2024 – 20 APRIL 2025

Grensverleggers toonde zeldzame kaarten en meetinstrumenten van pioniers als Michel Coignet en Gerard Mercator, die in de zestiende en zeventiende eeuw letterlijk de grenzen van de wereld verlegden. De expo sloot aan bij de gelijknamige publicatie van dra. Anne-Rieke van Schaik, die de geschiedenis van cartografie en innovatie in de Lage Landen tot leven bracht aan de hand van de uitgebreide cartografische collectie van The Phoebus Foundation.

In 2021-2022 zette The Phoebus Foundation ook kunstwerken in de Antwerpse Sint-Pauluskerk in de kijker.

Abraham Van Diepenbeeck en de glasramen van Sint-Paulus

SINT-PAULUSKERK, ANTWERPEN (BELGIË)
1 JULI 2021 – 1 JULI 2022

Twee olieverfschetsen van de hand van Abraham Van Diepenbeeck keerden na bijna vier eeuwen terug naar hun plaats van bestemming: de Antwerpse Sint-Pauluskerk. *Paulus gestenigd* en *Paulus gegeseld* behoren tot de zeldzame bewaarde ontwerpen voor de glasramen die ooit het koor van de kerk sierden. De presentatie bood een unieke kans om deze werken opnieuw te zien op de plek waarvoor ze ooit werden gemaakt — een uitzonderlijke locatie voor uitzonderlijke kunst. De expo ging gepaard met de publicatie van *Phoebus Focus XXII*, waarin Van Diepenbeecks ontwerpen en de verdwenen glasramencyclus tot in hun details worden bestudeerd.

2. PERMANENTE TENTOONSTELLINGEN

3500 jaar textielkunst

HEADQUARTERS KATOEN NATIE, ANTWERPEN

2004 - HEDEN

Katoen, wol en huiden: de geschiedenis van Katoen Natie begint bij het verhandelen van deze grondstoffen. De vaste tentoonstelling in HeadquARTers grijpt terug naar de oorsprong van het bedrijf én naar de wortels van onze beschaving.

De wereldvermaarde deelcollectie Archeologisch textiel van The Phoebus Foundation omvat unieke stukken uit het oude Egypte en Centraal-Azië. Van fijngeweven borduursels tot complete tunieken: de tentoonstelling *3500 jaar textielkunst* voert bezoekers mee op een reis door de tijd. Aan de hand van eeuwenoude weefsels, kleding en andere vondsten ontdekken zij niet alleen het vakmanschap van de Egyptenaren, maar ook de culturele erfenis van het Romeinse Rijk en het vroege christendom. De route eindigt in Centraal-Azië aan de Zijderoute, het legendarische kruispunt van handel, religie en ideeën.

Deze tentoonstelling is toegankelijk voor jong en oud en is te bezoeken op afspraak. Tussen 2021 en 2025 ontdekten ruim 6000 bezoekers deze bijzondere expo.

Beeldenpark Singelberg

BURCHT SINGELBERG, KALLO

2005 – HEDEN

Aan de oevers van de Schelde in Beveren-Waas stond ooit Burcht Singelberg, waarvan nog slechts een heuvel rest. Nu staat er de 'kantoorburcht' van Katoen Natie. Het gebouw, dat verwijst naar het middeleeuwse kasteel van de heerlijkheid Beveren, sluit met zijn robuuste architectuur aan bij het historische karakter van de omgeving. Burcht Singelberg toont de symboliek van kracht en continuïteit in een hedendaagse context.

Rondom de burcht ligt een park waarin topwerken van hedendaagse kunstenaars centraal staan. Bezoekers ontdekken er verrassend werk van Michaël Aerts, Pablo Atchugarry, Wim Delvoye, Atelier Van Lieshout, Hubert Minnebo, Jef Mouton, Ramsey Nasr en Antonio Seguí. The Phoebus Foundation organiseert er rondleidingen die de dialoog tussen kunst, architectuur en landschap tastbaar maken.

In 2025 kreeg het park een nieuw accent met de installatie van de monumentale beelden *Minotaur* en *Lady Hare* van de befaamde Britse kunstenares Sophie Ryder. De twee sculpturen voegen een gevoel van waardigheid en zachte grandeur toe aan het geheel. Ze markeren een volgende stap in de uitbouw van de site. Ook met de geplande uitbreiding blijft Burcht Singelberg evolueren tot een plek waar kunst, erfgoed en bedrijvigheid elkaar versterken.

Ruim 7500 kunstliefhebbers bezochten tussen 2021 en 2025 het sculpturenpark.

Deugnieten & rebellen

HEADQUARTERS KATOEN NATIE, ANTWERPEN

2018 - HEDEN

Behalve de collectie Archeologisch textiel krijgen ook moderne en hedendaagse kunstenaars een plaats in HeadquARTers, het kloppend hart van Katoen Natie, en wel in de expo *Deugnieten & rebellen*. De geselecteerde kunstenaars — Belgisch en internationaal — delen hun geestdrift en eigenzinnige blik. Hun werk weerspiegelt de rebelse spirit van het bedrijf.

Beeldhouwwerken van Maria Causa en José Gurvich, schilderijen van Julio Laraz en Edgard Tytgat, en installaties van Eddo Stern en Wim Delvoye: ze staan en hangen in harmonie met de bijzondere architectuur en vormen samen een inspirerende werkomgeving.

De tentoonstelling nodigt bezoekers uit tot reflectie over maatschappelijke, politieke en culturele thema's. Tegelijk wekt de speelse beeldtaal verwondering — precies wat kunst in een bedrijvige omgeving hoort te doen.

Zo'n 1500 bezoekers lieten zich tussen 2021 en 2025 inspireren door *Deugnieten & rebellen*.

Maritiem & logistiek erfgoed

HEADQUARTERS KATOEN NATIE, ANTWERPEN

2018 - HEDEN

In De Argentin, de werkplaats waar de deelcollectie Maritiem & logistiek erfgoed onderhouden wordt, krijgt de geschiedenis van de Antwerpse haven tastbaar gestalte. De verzameling, inmiddels goed voor meer dan zevenhonderd objecten, vertelt het verhaal van de haven in al haar facetten: van robuuste tractoren, over stootwagens en bascules, tot charmante pirrewitjes die ooit het dokleven kleur gaven.

Wat deze plek bijzonder maakt, is de manier waarop erfgoed er leeft. De unieke stukken worden met kennis van zaken beheerd door een team van voormalige havenarbeiders, die als vrijwilligers hun ervaring en vakmanschap inzetten. Zo blijft niet alleen het materiële erfgoed bewaard, maar ook de kennis en trots die ermee verbonden zijn.

Naast de objectencollectie bewaart De Argentin ook een indrukwekkend fotoarchief van meer dan 250 000 beelden dat de evolutie van de Antwerpse haven door de decennia heen documenteert. Samen vormen deze verzamelingen een levend geheugen van een stad en een gemeenschap die altijd in beweging zijn geweest. Ze vormen een eerbetoon aan de mannen en vrouwen die de haven hebben gemaakt tot wat ze vandaag is.

Naast de bezoeken op afspraak lokten de Open Monumenten- en Erfgoeddagen van 2021 tot en met 2025 telkens zo'n 300 bezoekers naar De Argentin.

CoBrA-depot

HEADQUARTERS KATOEN NATIE, ANTWERPEN

2023 – HEDEN

Op 2 mei 2023 opende het CoBrA-depot officieel zijn deuren. De vaste presentatie brengt een brede en veelzijdige selectie uit de collectie CoBrA-kunst van The Phoebus Foundation. Naast schilderijen omvat ze grafisch werk, sculpturen, keramiek, tapijten en toegepaste kunst, aangevuld met documenten, boeken, tijdschriften en brieven die de geest van de beweging tastbaar maken.

De tentoonstelling kreeg onderdak in een zorgvuldig gerestaureerd pand dat werd heringericht door de architecten Jan De Vylder, Inge Vinck en Jo Taillieu. Hun ontwerp vertaalt het industriële karakter van een depot naar een ruimte die volledig in dienst staat van de kunst. Net als de CoBrA-beweging zelf ademt het gebouw vrijheid, spontaniteit en energie. Het is geen decor, maar een werkplaats voor verbeelding – een omgeving die het creatieve proces voelbaar maakt en de kunst laat spreken. Zo weerspiegelt het depot niet alleen de geest van CoBrA, maar ook de visie van The Phoebus Foundation: kunst tonen in al haar levendigheid en menselijkheid.

Het CoBrA-depot opende inmiddels voor meer dan 5000 bezoekers de deuren.

XI. S A M M E N W E R K I N G E N

The Phoebus Foundation gelooft sterk in het bundelen van krachten. De voorbije jaren kwamen samenwerkingen tot stand met diverse musea, erfgoedinstellingen, verenigingen, steden en gemeenten. Voor het realiseren van haar tentoonstellingen en bij het ondersteunen van externe projecten realiseerde The Phoebus Foundation al partnerschappen met een groot aantal nationale en internationale instellingen.

1. MUSEA

Aathal (CH), Sauriermuseum
Antwerpen (BE), Keizerskapel
Antwerpen (BE), Museum Snijders&Rockoxhuis
Antwerpen (BE), Sint-Pauluskerk
Bourg-en-Bresse (FR), Monastère Royal de Brou
Dallas (VS), Dallas Art Museum
Den Haag (NL), Kunstmuseum
Denver (VS), Denver Art Museum
Dublin (IE), National Gallery of Ireland
Haarlem (NL), Frans Hals Museum
Knuttenborg (DK), Museum of Evolution
Montréal (CA), Musée des Beaux-Arts de Montréal
Salem (VS), Peabody Essex Museum
Stad Geel (BE), Sint-Dimpnakerk
Sudbury (VK), Gainsborough's House
Tallinn (EST), Kadriorg Art Museum
Tallinn (EST), Kumu Art Museum
Tallinn (EST), Niguliste Museum
Toronto (CA), Royal Ontario Museum
Utrecht (NL), Museum Catharijneconvent

2. HEDENDAAGSE KUNSTENAARS

Jan Fabre Kunst, theater en verbeelding

The Phoebus Foundation ondersteunt sinds 2018 de artistieke werking van Jan Fabre en zijn gezelschap Troubleyn. De samenwerking gebeurt in een partnerschap met Katoen Natie, Indaver en Hannibal Books, en vertrekt vanuit de overtuiging dat kunst en verbeelding mensen kunnen verbinden en uitdagen.

Naast het verzamelen van Fabres beeldend werk draagt de stichting bij aan de productie en internationale verspreiding van zijn theatercreaties. Troubleyn experimenteert voortdurend met taal, lichaam, muziek en ruimte — thema's die ook in de collecties van The Phoebus Foundation weerklinken: de zoektocht naar schoonheid, de kracht van vakmanschap en de spanning tussen geest en materie.

Met deze structurele steun onderstreept The Phoebus Foundation haar engagement voor hedendaagse kunst in de breedste zin van het woord: het gaat van onderzoek en conservering tot actieve productie en presentatie.

Jan Fabre
Terre de la montée des anges, 1997
Kevers en garen, 150 cm hoog
ANTWERPEN, THE PHOEBUS FOUNDATION

Maartje Elants Landschap met weerhaken

In 2024 werkte The Phoebus Foundation samen met kunstenaar Maartje Elants voor haar tentoonstelling in het Emile Van Dorenmuseum in Genk. Daarin ging zij de dialoog aan met het werk van de negentiende-eeuwse landschapsschilder die Van Doren was. Elants eigende zich zijn penseeltoets en kleurgebruik toe, maar vertaalde de harmonie van zijn landschappen in een hedendaagse beeldtaal vol ritme en spanning.

Dr. Katharina Van Cauteren verzorgde de opening, waarin ze Elants typeerde als 'een kunstenaar die het landschap ontregelt en nieuw leven inblaast' — een schilderes die de traditie van Van Doren niet herhaalt, maar transformeert tot een persoonlijk en actueel verhaal.

Maartje Elants
Naast gevallen vaas, 2022
Olieverf op doek, 140 × 110 cm
PARTICULIERE COLLECTIE

Fashion Department Vakmanschap en vernieuwing

Sinds 2016 ondersteunt The Phoebus Foundation de Modeafdeling van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen. Jaarlijks stelt de stichting ruimtes ter beschikking in HeadquARTers voor de jurydeliberatie na de modeshow en verleent ze logistieke en praktische ondersteuning aan studenten en docenten.

De samenwerking weerspiegelt het engagement van The Phoebus Foundation voor jong talent, vakmanschap en innovatie. De ontmoeting tussen erfgoed en hedendaagse mode benadrukt de continuïteit van de Antwerpse creativiteit — van oude meesters tot nieuwe ontwerpers.

Walter Van Beirendonck Scenografie met lef

The Phoebus Foundation werkt geregeld samen met Walter Van Beirendonck, lid van de legendarische Zes van Antwerpen en een van de meest originele modeontwerpers ter wereld. Zijn scenografieën tillen tentoonstellingen naar een ander niveau: kleurrijk, eigenzinnig en met een feilloos gevoel voor ritme en verrassing.

Voor *Blind Date* (2020) ontwierp hij een opstelling waarin portretkunst letterlijk uit haar kader stapte. In 2025 volgde *Garden of Delights*. *The Seventeenth Century in Bloom* in het Kadriorg Art Museum in Tallinn, waar Van Beirendonck de historische bloemstillevens omtoverde tot een zinnenprikkende totaalbeleving. Uitvergrote modelbloemen, zelfontworpen tapijten en hedendaagse modesilhouetten van ontwerpers als Dries Van Noten, Comme des Garçons en Richard Quinn creëerden samen een flamboyant universum waarin kunst, natuur en mode één verhaal vertelden.

Van Beirendonck voegt een onmiskenbare X-factor toe aan elke ruimte. Hij vertaalt kunst van eeuwen geleden naar de visuele taal van vandaag en maakt ze opnieuw relevant in een wereld die denkt in beelden. Zijn scenografieën tonen dat tentoonstellingen meer kunnen zijn dan zalen met schilderijen: het zijn meeslepende ervaringen die geschiedenis, creativiteit en verbeelding samenbrengen in een explosie van kleur en energie.

Bart De Pauw & Little Harry Film en verbeelding

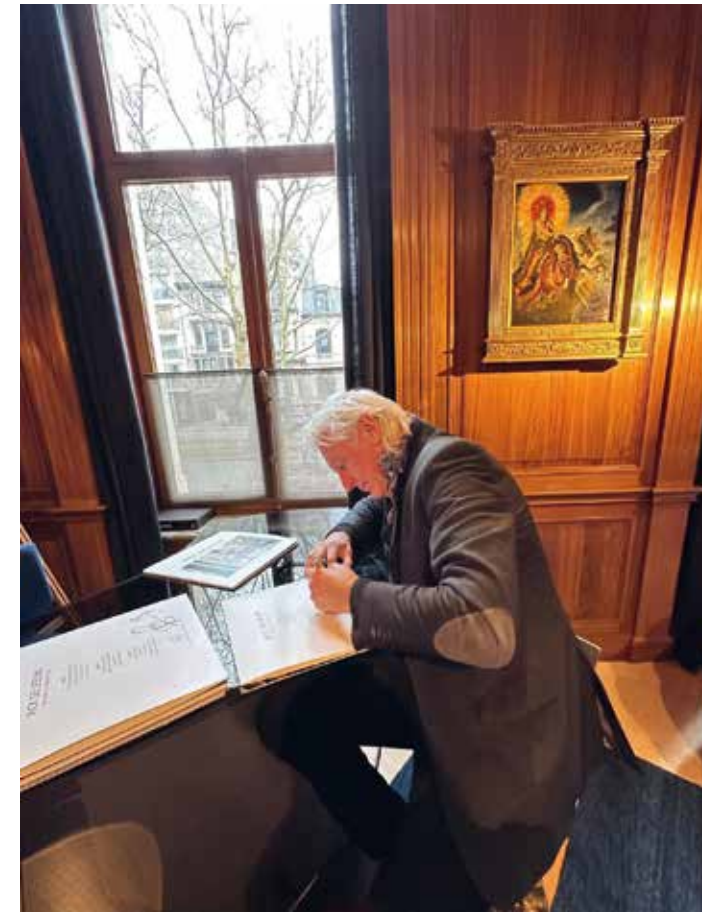
De samenwerking van The Phoebus Foundation met televisiemaker Bart De Pauw en zijn productiehuis Little Harry begon in 2018. Voor de tentoonstelling *Vossen* ontwikkelden Bart en zijn team interactieve filmpjes en spelelementen die het verhaal van Reynaert de vos op een frisse manier tot leven brachten voor een breed publiek. Sindsdien groeide het partnerschap uit tot een vaste creatieve motor binnen de werking van de stichting.

Little Harry is verantwoordelijk voor de video-producties bij het educatieve platform *Wat is Kunst?*, waar kinderen op een toegankelijke en humoristische manier kennismaken met kunst en erfgoed.

Daarnaast werkt het productiehuis aan twee grote documentaires: één over Fernand Huts, waarin het verhaal wordt verteld van de ondernemer achter het bedrijf en van de mens achter de mythe, en één over The Phoebus Foundation, waarin kijkers op de eerste rij — de fly-on-the-wall-ervaring — beleven hoe de stichting evolueerde naar een internationale cultuurspeler.

Een voorlopig hoogtepunt in de samenwerking zijn de twee Engelstalige films van elk 45 minuten in de reeks *Phoebus Files*. *Girl at the River*, geïnspireerd op het schilderij van Emile Claus en met Amelia Gething en Harrison Osterfield in de hoofdrollen, vertelt over de zoektocht naar liefde door tijd en ruimte. *The Judgement of Paris*, gebaseerd op Hendrick De Clercks meesterwerk, brengt met Levi Bent en Philippe Brenninkmeyer een speelse en humoristische vertaling van een eeuwenoud verhaal over jaloezie, ambitie en verlangen.

Met de *Phoebus Files* tonen Bart De Pauw en Little Harry hoe klassieke kunstwerken nieuw leven krijgen in bewegend beeld. In zekere zin doen zij wat de schilders van vroeger deden: verhalen vertellen met de meest vernieuwende middelen van hun tijd. Met verbeelding, lef, ontroering en een knipoog slaan ze zo een brug tussen heden en verleden.

Rick de Leeuw Kunst krijgt een stem

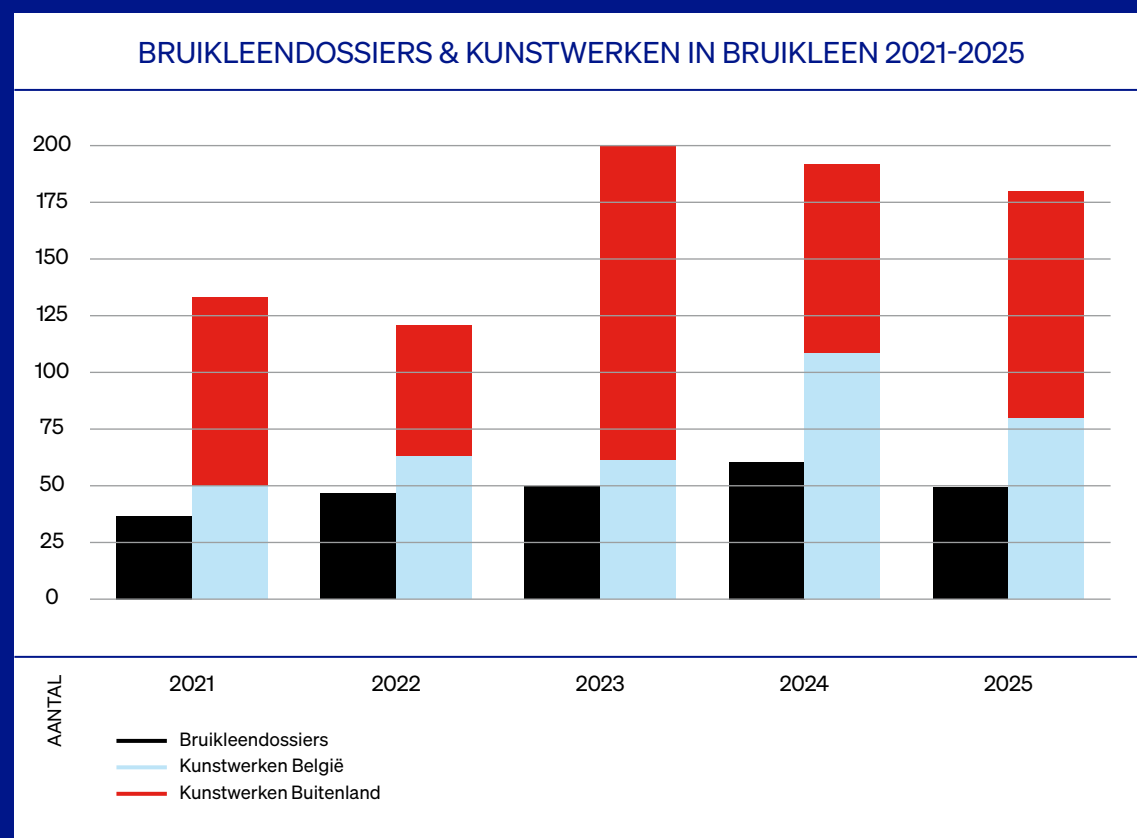
In de persoon van schrijver, muzikant en performer Rick de Leeuw werkt The Phoebus Foundation samen met een hedendaagse kunstenaar die kunst niet enkel bekijkt maar ook beluistert. Voor *Het komt allemaal goed* (2025) liet De Leeuw zich inspireren door twaalf schilderijen uit de collectie — van oude meesters tot modernisten. Hij vertaalde hun beelden in songteksten en muziek.

Het resultaat was niet enkel een muziekalbum, maar ook een tentoonstelling in de Antwerpse Keizerskapel. In een fluweelrode scenografie werden de schilderijen omgeven door muziek en tekst, en smolten beeld, woord en klank samen tot één ervaring.

Rick de Leeuw beweegt zich als kunstenaar tussen woord en beeld, tussen emotie en inzicht. Zijn intuïtieve aanpak sluit naadloos aan bij de missie van The Phoebus Foundation om erfgoed te laten spreken tot het publiek van vandaag. Met *Het komt allemaal goed* bracht hij de collectie letterlijk aan het zingen — zowel in de kapel als op het podium, en ook tijdens de concerttour die hand in hand ging met de tentoonstelling.

XII. BRUIKLEENEN

The Phoebus Foundation gelooft dat kunst en erfgoed er zijn om te worden getoond en gedeeld met een zo breed mogelijk publiek, van Madrid en Chicago tot Schilde en Zierikzee. Om dat doel te bereiken geeft de stichting kunstwerken in tijdelijke of langdurige bruikleen voor tentoonstellingsprojecten van musea en culturele instellingen in binnen- en buitenland. Elk werk wordt in het restauratieatelier tentoonstellingsklaar gemaakt, indien nodig gerestaureerd en vervolgens in een optimale conditie vervoerd, afgeleverd en gepresenteerd bij de ontvangende instelling.

De stichting geeft bruiklenen aan grote internationale musea — zoals het Louvre, de National Gallery, het Prado en het Rijksmuseum — maar even graag aan kleinere lokale musea. De voorbije jaren werden bestaande samenwerkingen verdiept en vonden nieuwe partners hun weg naar de collectie. Dat blijvende vertrouwen bevestigt de reputatie van The Phoebus Foundation als gewaardeerde en betrokken partner binnen de internationale museumwereld.

Tussen 2021 en 2025 leende The Phoebus Foundation 628 werken uit aan 108 instellingen.

- Aken (Duitsland) — Suermondt-Ludwig-Museum
- Amsterdam (Nederland) — Koninklijk Paleis
- Amsterdam (Nederland) — Rijksmuseum
- Antwerpen (België) — Campo & Campo
- Antwerpen (België) — DIVA
- Antwerpen (België) — Keizerskapel
- Antwerpen (België) — KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen)
- Antwerpen (België) — MoMu (Modemuseum)
- Antwerpen (België) — Museum De Reede
- Antwerpen (België) — Museum Plantin-Moretus
- Antwerpen (België) — Museum Snijders&Rockoxhuis
- Antwerpen (België) — Museum Vleeshuis
- Antwerpen (België) — Onze-Lieve-Vrouwekerk
- Antwerpen (België) — Sint-Pauluskerk
- Bazel (Zwitserland) — Kunstmuseum Basel
- Bergen (België) — Musée des Beaux-Arts
- Berlijn (Duitsland) — Staatliche Museen zu Berlin – Gemäldegalerie
- Brussel (België) — Bozar
- Brussel (België) — Hangar Art Centre
- Brussel (België) — Van Buuren Museum
- Brussel (België) — Villa Empain
- Cassel (Frankrijk) — Musée de Flandre Cassel
- Charleroi (België) — Musée des Beaux-Arts
- Chicago (Verenigde Staten) — Art Institute of Chicago
- Deinze (België) — Mudel
- Den Haag (Nederland) — Kunstmuseum
- Den Haag (Nederland) — Mauritshuis
- Diest (België) — Sint-Sulpitiuskerk
- Dublin (Ierland) — National Gallery of Ireland
- Enschede (Nederland) — Rijksmuseum Twenthe

Gent (België) — Museum voor Schone Kunsten
 Gent (België) — STAM Gent
 Haarlem (Nederland) — Frans Hals Museum
 Hamburg (Duitsland) — Bucerius Kunst Forum
 Hasselt (België) — Kunstuur Hasselt
 Hasselt (België) — Modemuseum
 Helsinki (Finland) — Ateneum Art Museum
 Hingene (België) — Kasteel d'Ursel
 Keulen (Duitsland) — Wallraf-Richartz-Museum
 Kortrijk (België) — Abby Museum
 Laren (Nederland) — Singer Laren
 Lausanne (Zwitserland) — Fondation de l'Hermitage
 Leiden (Nederland) — Museum De Lakenhal
 Leuven (België) — Abdij van Park
 Leuven (België) — M Leuven
 Londen (Verenigd Koninkrijk) — National Gallery
 Los Angeles (Verenigde Staten) — Getty Museum
 Maagdenburg (Duitsland) — Kulturhistorisches Museum
 Maastricht (Nederland) — Bonnefanten Museum
 Madrid (Spanje) — Museo Nacional del Prado
 Mannheim (Duitsland) — Kunsthalle Mannheim
 Mantua (Italië) — Palazzo del Te
 Mechelen (België) — Heilige Geestkapel
 Mechelen (België) — Hof van Busleyden
 Namen (België) — Musée des Arts Anciens
 Namen (België) — Musée Rops
 Nijmegen (Nederland) — Museum Het Valkhof
 Oostende (België) — Ensorhuis
 Oostende (België) — Mu.ZEE
 Oostende (België) — Venetiaanse Gaanderijen
 Oxford (Verenigd Koninkrijk) — Ashmolean Museum
 Parijs (Frankrijk) — Musée du Louvre
 Praag (Tsjechië) — Abdij van Strahov
 Remagen (Duitsland) — Arp Museum Bahnhof Rolandseck
 Rijsel (Frankrijk) — Palais des Beaux-Arts de Lille
 Rodez (Frankrijk) — Musée Soulages
 Schilde (België) — Museum Albert Van Dyck
 Sint-Martens-Latem (België) — Museum Gevaert-Minne
 Sint-Niklaas (België) — Huis Janssens
 Sint-Niklaas (België) — STEM (Stadsmuseum Sint-Niklaas)
 Stuttgart (Duitsland) — Staatsgalerie Stuttgart
 Tallinn (Estland) — Niguliste Museum
 Tongeren (België) — Onze-Lieve-Vrouwebasiliek
 Utrecht (Nederland) — Centraal Museum
 Utrecht (Nederland) — Museum Catharijneconvent
 Venlo (Nederland) — Limburgs Museum
 Voeren (België) — Kasteel Voeren
 Warschau (Polen) — Museum of Modern Art
 Warschau (Polen) — National Museum in Warsaw
 Wenen (Oostenrijk) — Albertina
 Wenen (Oostenrijk) — Kunsthistorisches Museum
 Zierikzee (Nederland) — Stadsmuseum Zierikzee

PRESTIGIEUZE BRUIKLENEN

De voorbije jaren reisden topstukken uit de collectie van The Phoebus Foundation de wereld rond. Van Parijs tot Los Angeles, van Londen tot Madrid: steeds meer musea weten de weg te vinden naar de stichting, die kunst niet alleen bewaart maar ook graag deelt.

Louvre, Parijs

In 2024-2025 was The Phoebus Foundation partner van de tentoonstelling *Figures du fou* in het Louvre, over de verbeelding van waanzin in de kunst van de middeleeuwen tot de barok. De stichting leverde maar liefst acht bruiklenen én zelfs het campagnebeeld van de expo. Deze samenwerking zette de internationale reputatie van de collectie opnieuw sterk in de verf.

Kunsthistorisches Museum, Wenen

Voor de tentoonstelling *Michaelina Wautier. Malerin (2025-2026)* leende The Phoebus Foundation drie werken van Wautier uit. De expo haalt de Brusselse schilderes uit de schaduw van haar mannelijke tijdgenoten en plaatst haar opnieuw in de Europese canon.

Palazzo del Te, Mantua

Tijdens *Rubens a Palazzo Te. Pittura, trasformazione e libertà (2023-2024)* vormden de plafonddstukken van Jacob Jordaens, die ooit zijn geschilderd voor zijn eigen woning, letterlijk het hoogtepunt van de tentoonstelling. Het project werd verlengd wegens groot succes — een bewijs van de internationale aantrekkingskracht van deze samenwerking.

National Gallery, Londen

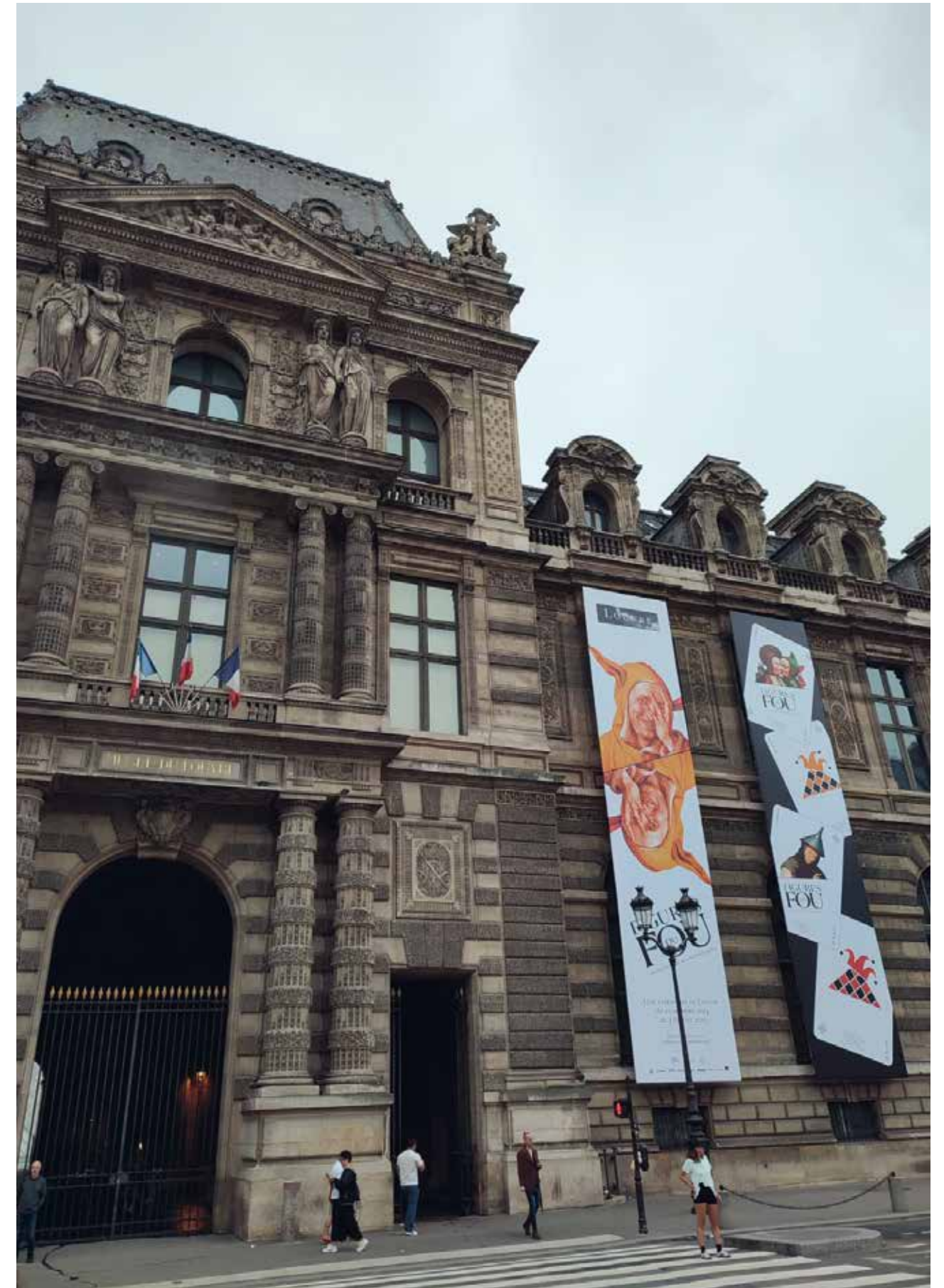
In 2023 trokken drie werken uit de collectie naar Londen. Het *Portret van een oude vrouw* van Quinten Metsys schitterde in *The Ugly Duchess. Beauty and Satire in the Renaissance*, terwijl schilderijen van Theo Van Rysselberghe en Henry Van de Velde te zien waren in *After Impressionism. Inventing Modern Art*. Beide tentoonstellingen lokten een recordpubliek.

Getty Museum, Los Angeles

Van 2022 tot 2025 was de *Bloemenvaas met varkensbrood en edelstenen* van Jan Brueghel de Oude te zien in het Getty Museum. Het werk werd een van de hoogtepunten van de permanente opstelling en illustreerde de nauwe samenwerking tussen beide instellingen op het vlak van onderzoek, restauratie en presentatie.

Museo Nacional del Prado, Madrid

In 2025 reisde Juan Correa's *Maria met Kind en aartsengelen* naar het Prado voor de tentoonstelling *Guadalupe de México*. De expo bracht de Mexicaanse devotie voor Onze-Lieve-Vrouw van Guadalupe in beeld en toonde hoe kunst een brug kan slaan tussen culturen en continenten.

PRESTIGIEUZE BEZOEKERS

Onze kunstwerken reizen de wereld rond. Geregeld duiken ze daarbij op in het gezelschap van opvallend hoog bezoek. In januari 2025 bewonderde koningin Mathilde *De Leie in de winter* tijdens de tentoonstelling *Emile Claus. Prins van het luminisme* in het Mudel (Museum van Deinze en de Leiestreek). Dat bijzondere moment gaf de expositie voor ons nog wat extra glans.

Die vorstelijke interesse kreeg een vervolg in het Kunsthistorisches Museum in Wenen, waar de koningin eind september bij de opening van de prestigieuze overzichtstentoonstelling over Michaelina Wautier werd gefotografeerd naast onze *Studie van een vrouw*. Ook in Nederland kwamen onze werken prominent in beeld. Op 11 mei 2023 opende koning Willem-Alexander in het Utrechtse Catharijneconvent *Ode aan Antwerpen*, een expo waar meer dan dertig schilderijen van The Phoebus Foundation te zien waren. Hij kreeg een rondleiding van dr. Katharina Van Cauteren, wat de internationale uitstraling van onze collectie in de verf zette.

Ook buiten de museumzalen kreeg het werk van The Phoebus Foundation vorstelijke aandacht. Tijdens het exclusieve televisie-interview ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van koningin Mathilde in januari 2023 lag het boek *Politiek en Schilderkunst*, geschreven door Katharina Van Cauteren, zichtbaar op haar salontafel — een onverwacht maar veelzeggend teken van waardering.

XIII.

INFRASTRUCTUUR & PERSONEEL

In tien jaar tijd evolueerde The Phoebus Foundation tot een professioneel georganiseerde stichting met een moderne infrastructuur en een gespecialiseerd team van medewerkers in binnen- en buitenland.

Sinds 2018 bevinden de kantoren van de onderzoeks-, project-, collectie- en publicatie-afdelingen zich in een voormalige notariswoning aan de Jan Van Rijswijcklaan in Antwerpen. In 2020 werden ook de kantoren bij het depot en het restauratieatelier in Kallo grondig gerenoveerd en aangepast aan de noden van de restauratoren en de logistieke medewerkers die instaan voor transport, art handling en facilitaire ondersteuning.

Momenteel bestaat het vaste team uit een vijftiental medewerkers, aangevuld met freelance-restauratoren, onderzoekers, vakspecialisten, stagiairs, vrijwilligers en jobstudenten. Zowel het restauratieatelier als het onderzoeksteam ontvangt bovendien geregeld internationale specialisten via het *Phoebus Fellowship*, dat jonge professionals de kans biedt om ervaring op te doen binnen de werking van The Phoebus Foundation.

In de toekomst zetten we onder meer in op de uitbouw van de infrastructuur. Plannen voor een nieuw depot en een restauratieatelier in Kallo zijn in ontwikkeling, terwijl in Antwerpen de Boerentoren wordt voorbereid als toekomstige thuisbasis voor de tentoonstellingen van The Phoebus Foundation.

DE BOERENTOREN 2.0

De Boerentoren, sinds 1931 een herkenningspunt in de skyline van Antwerpen, krijgt een nieuw leven als huis voor kunst, cultuur en beleving. The Phoebus Foundation transformeert het monument tot een open toren die erfgoed, architectuur en innovatie samenbrengt.

Voor het ontwerp tekent de Pools-Amerikaanse architect Daniel Libeskind. Hij behoudt het elegante art-decosilhouet dat de toren tot een icoon maakte, maar herdenkt het gebouw van binnenuit. Grote glazen volumes brengen licht en transparantie in de betonnen structuur, terwijl nieuwe circulatieroutes bezoekers tot in de top van het gebouw leiden.

Halverwege de toren komt er een beeldentuin met uitzicht op de kathedraal — een rustpunt tussen stad en hemel, waar bezoekers kunst kunnen ervaren in openlucht. Helemaal boven wordt de kroon van de toren opnieuw een oriëntatiepunt: een panoramische uitkijplek die uitzicht biedt over de stad en de Schelde.

Binnenin ontstaat een verticale stad in het klein. Op de lagere verdiepingen komen brasserieën, winkels en boekhandels, daarboven tentoonstellingsruimtes voor kunst en erfgoed, en hogerop publieke zones waar ontmoeting centraal staat. De toren wordt zo niet enkel hersteld, hij wordt heruitgevonden. Dit wordt een gebouw dat zijn geschiedenis eert door ze naar de toekomst te vertalen.

De Boerentoren 2.0 verbeeldt waar The Phoebus Foundation voor staat: erfgoed als levend weefsel, architectuur als dialoog tussen oud en nieuw, en cultuur als iets dat zichtbaar, tastbaar en deelbaar moet zijn.

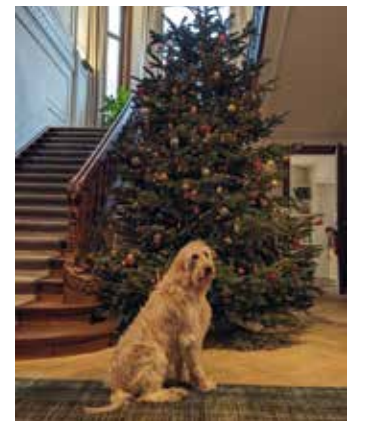
1. TEAMCULTUUR

The Phoebus Foundation hecht veel belang aan een hechte en inspirerende teamcultuur. Naast de dagelijkse samenwerking op kantoor, in het depot en in het restauratieatelier is er ruimte voor momenten die collega's, freelancers en vaste partners samenbrengen buiten de werkcontext.

Twee tradities zijn intussen vaste waarden geworden: het jaarlijkse kerstfeest en de zomerbarbecue. Die laatste groeide van een kleinschalige karaokeavond uit tot een echte zomerklassieker, telkens met een optreden. Zo trad tijdens de zomer van 2025 Rick de Leeuw op, naar aanleiding van het album dat hij maakte bij schilderijen uit de collectie en de tentoonstelling *Het komt allemaal goed*.

Door het jaar heen worden ook informele teamavonden georganiseerd, telkens na interne projectpresentaties of updates. Dat zijn momenten waarop we ideeën delen, maar ook samen genieten van een gezellige maaltijd — variërend van kaas- en wijnavonden tot pasta-avonden of diners met een zuiderse toets.

Ook gezamenlijke uitstappen maken een vast deel uit van de werking als team. In 2022 kregen we een exclusieve preview van het hernieuwde KMSKA, met onder meer een blik achter de schermen in het restauratieatelier. In 2023 volgde een bezoek aan het Havenhuis, het iconische Antwerpse landmark ontworpen door Zaha Hadid. Intussen bleef de Boerentoren een steeds terugkerende bestemming: bij wijze van voorproefje bezocht het team de toekomstige thuisbasis van de stichting meermaals. Afgelopen zomer stond bovendien een heus werfbezoek op het programma, zoals gebruikelijk gevolgd door een informeel etentje. Dat moment van teambuilding bood een zeldzame inkijk in een van de meest ambitieuze projecten van onze organisatie.

2. SAMENWERKING BINNEN DE BEDRIJVENGROEP

The Phoebus Foundation deelt haar expertise ook actief met de collega's van Katoen Natie en Indaver. Tijdens het jaarlijkse managementseminarie verzorgden medewerkers van de stichting in 2025 presentaties over de werking en over de toepassing van artificiële intelligentie binnen Phoebus. Ook tijdens de Katoen Natie-incentive naar Canada dat jaar werd een lezing gegeven over de collectie, de projecten en de internationale tentoonstellingen van The Phoebus Foundation.

Dergelijke uitwisselingen versterken niet alleen de onderlinge banden binnen de groep. Ze vergroten ook de zichtbaarheid van The Phoebus Foundation en haar werking op internationaal niveau.

XIV.

EDUCATIE &

PUBLIEKS

BEGELEIDING

The Phoebus Foundation wil zo veel mogelijk mensen in contact brengen met kunst, geschiedenis en erfgoed. In tentoonstellingen, publicaties, podcastafleveringen, sociale media en educatieve initiatieven laat de stichting jong en oud kennismaken met haar collectie en met de verhalen achter de kunstwerken.

De tentoonstellingen van The Phoebus Foundation zijn bewust opgebouwd in verschillende niveaus. Ze spreken zowel kenners als een breed publiek aan en combineren inhoudelijke diepgang met een laagdrempelige beleving. Toegankelijkheid is een weloverwogen keuze: wie kunst begrijpt, leert ook het belang van erfgoed waarderen.

Zaalteksten en audiogidsen worden helder en uitnodigend opgesteld, met ruimte voor verwondering en ontdekking. Voor wie dieper wil graven, zijn er extra publicaties en begeleidende uitgaven, zoals *OKV*-themanummers, kunstboeken, edities van *Phoebus Focus* en bezoekersgidsen. Daarnaast organiseert The Phoebus Foundation lezingen en rondleidingen. Die worden gegeven door zorgvuldig opgeleide gidsen. Zij brengen het verhaal van de collectie op een toegankelijke manier tot leven.

Ook digitaal zoekt The Phoebus Foundation contact met haar publiek. In podcasts, nieuwsbrieven en de educatieve website *Wat is Kunst?* kunnen bezoekers, leerkrachten en kinderen de collectie verkennen in hun eigen tempo – thuis of in de klas. Zo wordt kunst niet alleen bekeken, maar ook beleefd, begrepen én doorgegeven.

1. GIDSENWERKING

Een sterke publiekswerking begint bij mensen die verhalen kunnen vertellen. Voor haar tijdelijke tentoonstellingen en de permanente presentaties in HeadquARTers en op Burcht Singelberg werkt The Phoebus Foundation samen met een team van freelancegidsen die speciaal voor deze taak worden opgeleid.

De gidsen kennen niet alleen de collectie, maar ook de bredere context waarin de werken zijn ontstaan. Ze koppelen historische kennis aan vertelkunst en maken complexe thema's toegankelijk voor een divers publiek, dat gaat van schoolgroepen tot kenners. Tijdens rondleidingen leggen ze de link tussen verleden en heden en brengen ze kunst, geschiedenis en wetenschap tot leven.

Met deze aanpak bouwt The Phoebus Foundation aan een gemeenschap van betrokken vertellers die de collectie niet alleen tonen, maar ook laten spreken.

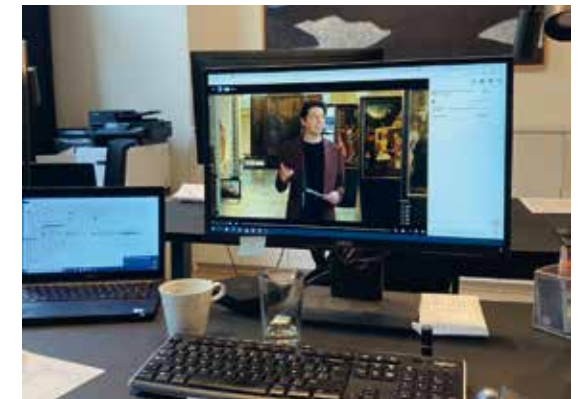

2. LEZINGEN EN CURATOR TALKS

Behalve in haar tentoonstellingen en publicaties deelt The Phoebus Foundation haar kennis ook in lezingen en *curator talks*. Deze momenten bieden een directe blik achter de schermen van het onderzoek en de totstandkoming van projecten, door de mensen die eraan meewerken.

Curatoren, onderzoekers en restauratoren brengen hun bevindingen over kunst, techniek en geschiedenis tot leven en tonen hoe je wetenschappelijk onderzoek omzet in publiekverhalen. De lezingen vormen een brug tussen specialisten en bezoekers. Ze nodigen uit tot dialoog over wat kunst kan betekenen.

Of het nu gaat om een curator die in gesprek gaat met collega's van een internationaal museum, een onderzoeker die een nieuw boek voorstelt of een restaurator die zijn werk toelicht aan studenten: telkens staat kennisdeling centraal. Zo is The Phoebus Foundation niet alleen een bewaarplaats van erfgoed, maar wordt het ook een levendige ontmoetingsplek waar wetenschap en publiek elkaar vinden en met elkaar in gesprek gaan.

3. KUNSTEDUCATIE

Scholen, gezinnen en kinderen vormen een belangrijk deel van het doelpubliek van The Phoebus Foundation. Daarom wordt bij elke tentoonstelling bijzondere aandacht besteed aan het jonge publiek, met activiteiten op maat die nieuwsgierigheid en verbeelding prikkelen.

Een speerpunt in deze werking is de educatieve website *Wat is Kunst?*, een interactief platform voor kinderen tussen 8 en 12 jaar. Op een speelse en toegankelijke manier leren ze er naar kunst kijken, nadenken en zelf creëren. De site bundelt korte filmpjes, audioguides, lespakketten en doe-opdrachten waarmee kinderen, leerkrachten en (groot)ouders samen aan de slag kunnen.

Naast de digitale werking worden bij tentoonstellingen educatieve pakketten en rondleidingen uitgewerkt voor scholen, met aandacht voor actief leren en visuele geletterdheid. Zo wil The Phoebus Foundation niet enkel kunst tonen, maar jonge bezoekers ook leren kijken, vragen stellen en verbanden leggen — vaardigheden die verder reiken dan het museum.

Met *Wat is Kunst?* en de educatieve programma's wil The Phoebus Foundation de volgende generatie meenemen in haar missie: kunst niet zien als iets uit Verweggistan, maar als iets dat deel uitmaakt van het leven van elke dag.

WWW.WATISKUNST.BE

4. NOCTURNES, FAMILIEDAGEN EN THEMADAGEN

Om kunst en erfgoed voor iedereen toegankelijk te maken organiseert The Phoebus Foundation regelmatig publieksmomenten die verder gaan dan het klassieke tentoonstellingsbezoek. Tijdens nocturnes, familiedagen en themadagen wordt de drempel verlaagd en de ervaring verdiept, telkens met een programma op maat van het publiek.

Naar aanleiding van tijdelijke tentoonstellingen worden nocturnes ingericht met lezingen, performances of muziek. Dat gebeurt vaak in samenwerking met kunstenaars, auteurs of muzikanten. Tijdens *Het komt allemaal goed* (2025) werkte The Phoebus Foundation samen met Rick de Leeuw voor avondlijke evenementen waarin kunst, muziek en verhaal elkaar ontmoetten.

Daarnaast worden familiedagen georganiseerd in samenwerking met de bedrijven van de groep Katoen Natie en Indaver. Op deze dagen stelt The Phoebus Foundation haar werking en educatieve initiatieven voor aan een breed publiek. Bezoekers kunnen kennismaken met de website *Wat is Kunst?* en deelnemen aan creatieve activiteiten die kunst op een speelse manier dichterbij kinderen brengen.

Ook op themadagen, zoals Erfgoeddag en Open Monumentendag, organiseert The Phoebus Foundation op haar vaste collectielocaties rondleidingen, lezingen en bezoeksmomenten. Zo bereikt de stichting telkens een ander publiek — van buurtbewoners tot kunstliefhebbers — en blijft erfgoed iets om samen te beleven.

5. OPLEIDINGEN

The Phoebus Foundation hecht veel belang aan levenslang leren. Ze wil niet alleen haar bezoekers informeren, maar ook haar eigen medewerkers de kans geven om hun kennis en vaardigheden voortdurend te verruimen. Daarom organiseert de stichting interne opleidingen en neemt ze deel aan gespecialiseerde cursussen van diverse organisaties, zoals FARO en andere erfgoedpartners. Daarnaast blijft The Phoebus Foundation graag op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen binnen het onderzoeksveld. Zo wonen medewerkers geregeld lezingen en academische colleges bij. In december 2023 stond bijvoorbeeld het afscheidscollege van prof. dr. Jan Van der Stock (KU Leuven) op het programma, waarin hij zijn meest recente inzichten over Pieter Bruegel de Oude deelde.

Een vaste waarde in de interne vorming is de opleiding *How to Handle Artworks*, die systematisch wordt verzorgd door een van de restauratoren van The Phoebus Foundation. Tijdens deze sessies leren de art handlers omgaan met de specifieke uitdagingen die kwetsbare kunstwerken stellen, zodat elk object op een veilige en verantwoorde manier kan worden verplaatst of behandeld.

In 2022 kreeg het geüpdatete calamiteitenplan extra aandacht tijdens een interne workshop. Tijdens deze vorming werden de procedures bij brand, waterschade en andere risico's toegelicht, waaronder ook mogelijke incidenten in het kader van protestacties. Het volledige team maakte kennis met de verschillende stappen van het noodprotocol – van de eerste handelingen tot de interne opvolging en de te contacteren diensten. Zo raakte elke medewerker vertrouwd met de correcte reactieketen en versterkte de workshop niet alleen de alertheid maar ook het gedeelde engagement voor een veilige omgang met de collectie.

Ook worden regelmatig gespecialiseerde workshops georganiseerd. In december 2024 gaf dr. Ehab Al-Emam (Universiteit Antwerpen, Sohag University) een tweedaagse workshop over het gebruik van PVA-borax-agarosegels bij de reiniging van schilderijen, een innovatieve methode waardoor restauratoren met meer controle en veiligheid kunnen werken.

Het bewaren en conserveren van zilveren objecten kwam aan bod tijdens een opleiding met Lucy t'Hart. Eind 2025 vond een meerdaagse workshop plaats over het gebruik van de nieuwe lagedruktafel in het restauratieatelier, onder leiding van prof. dr. Davide Riggardi. Daarin werden theorie en praktijk gecombineerd om de toepassing van de techniek in toekomstige restauraties te optimaliseren.

In 2025 nam het hele team deel aan een workshop AI, waarin de mogelijkheden van artificiële intelligentie voor onderzoek, publiekswerking en de dagelijkse organisatie werden verkend. De sessie zette aan tot reflectie over hoe nieuwe technologieën kunnen bijdragen aan efficiëntie, kennisdeling en creativiteit binnen de werking van The Phoebus Foundation.

XV. MARKETING & COMMUNICATIE

Het is een ferme rode draad in dit verslag: The Phoebus Foundation wil kunst en erfgoed zo breed mogelijk delen. Via haar tijdelijke en vaste tentoonstellingen, website, sociale media, podcasts en publicaties – zowel digitaal als op papier – bereikt ze een groeiend publiek van kunstliefhebbers, partners en nieuwsgierige bezoekers, met als baseline: kunst wordt niet enkel getoond, maar ook gedeeld, besproken en beleefd.

De voorbije vijf jaar werd stevig ingezet op de verdere uitbouw van de communicatie-strategie. De herkenbare visuele stijl, doelgerichte nieuwsbrieven en gerichte samenwerkingen met media en culturele instellingen zorgden ervoor dat de stichting een duidelijke en consistente stem heeft gekregen. De resultaten liegen er niet om: persconferenties trekken steevast een ruime vertegenwoordiging uit de nationale en internationale media, tentoonstellingen ontvangen vele tienduizenden bezoekers en de online-community van volgers en nieuwsbrieflezers groeit gestaag.

Online-campagnes en storytelling brengen de verhalen achter de collectie op een toegankelijke manier tot leven, terwijl we met klassieke communicatiemiddelen – persmomenten, drukwerk en publicaties – het contact met het publiek verdiepen. Door die mix van digitale en analoge communicatie bouwt The Phoebus Foundation aan een duurzaam en veelzijdig publieksbereik.

1. HUISSTIJL

Sinds 2016 werkt The Phoebus Foundation samen met de gerenommeerde vormgever Paul Boudens, die de huisstijl ontwierp en in 2023 werd bekroond met de Henry van de Velde Lifetime Achievement Award. Zijn karakteristieke stijl komt terug in al de communicatie en publicaties — van catalogi en brochures tot flyers en campagnebeelden. Dat bezorgt de projecten en de stichting een sterke en herkenbare visuele identiteit.

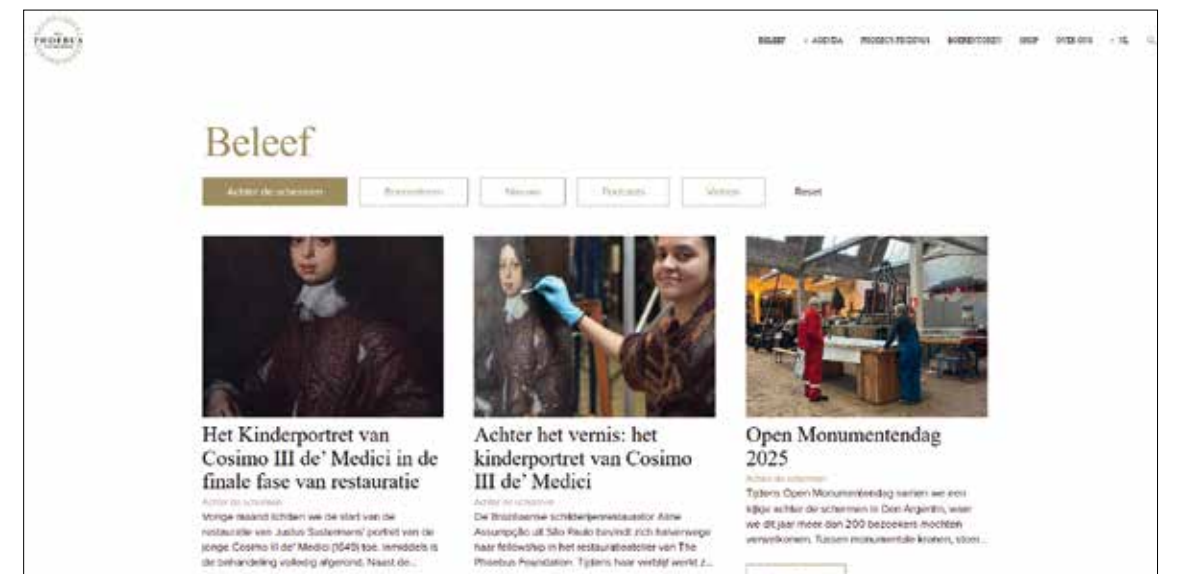
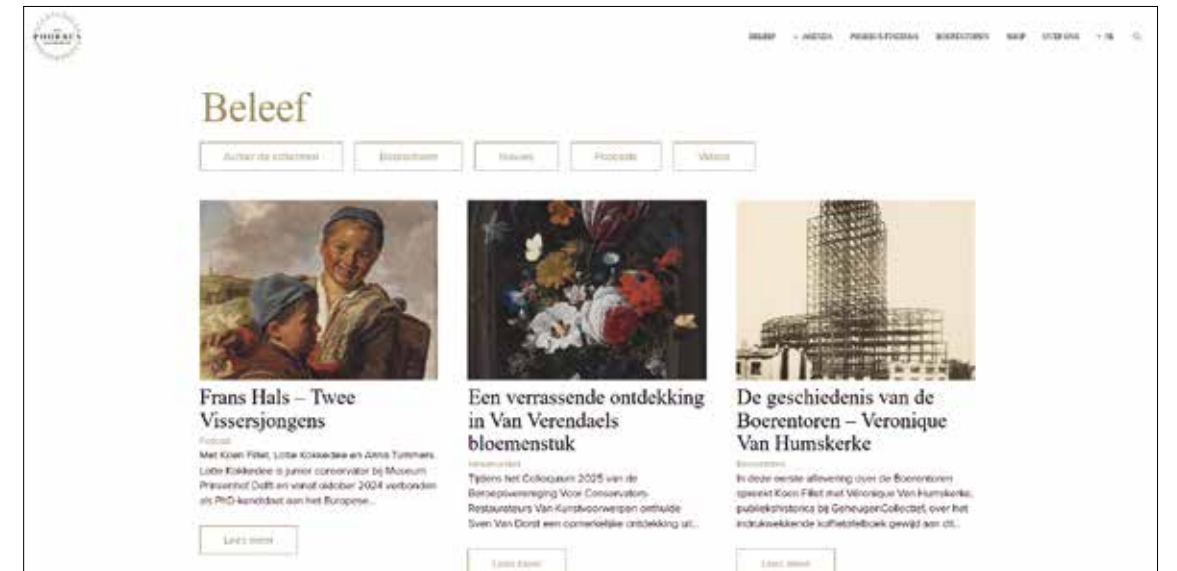
2. WEBSITE

Sinds 2019 is de website van The Phoebus Foundation het digitale visitekaartje van de stichting. De site biedt een helder overzicht van de werking, de projecten en het onderzoek, en maakt de collectie toegankelijk voor een breed publiek.

De site bevat een overzichtelijke *Beleef*-sectie met artikelen uit de reeks *Achter de schermen*, podcastafleveringen, video's en nieuwsberichten. In de *Agenda* vinden bezoekers een duidelijk overzicht van lopende, voorbij en toekomstige tentoonstellingen en bruiklenen.

Op de pagina *Phoebus Findings* ontmoeten wetenschap en publiekscommunicatie elkaar. In deze reeks korte en toegankelijke bijdragen stellen we nieuwe onderzoeksresultaten voor aan een breed publiek. Een andere blikvanger is de *Boerentoren*-pagina, die regelmatig wordt aangevuld met updates, foto's en nieuws over de voortgang van het project.

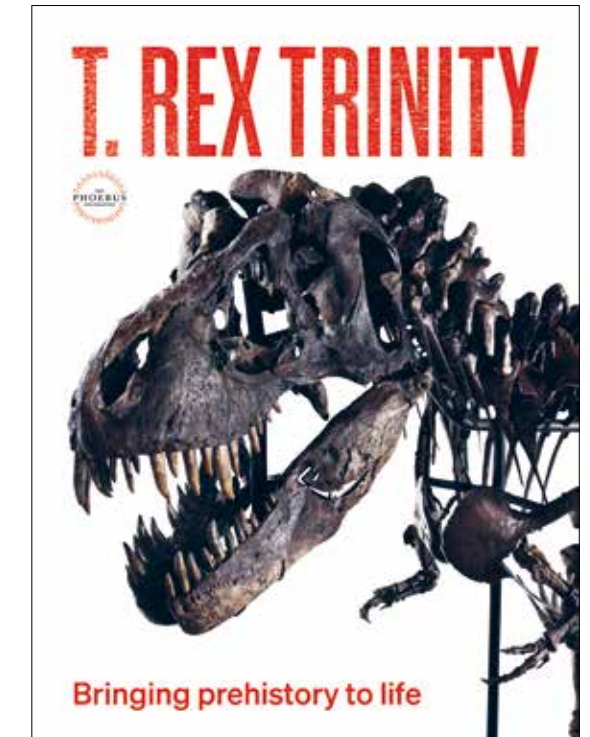
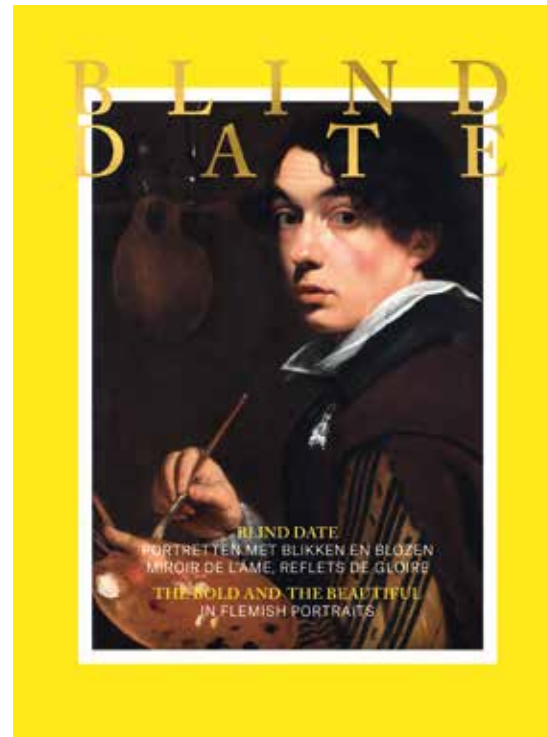
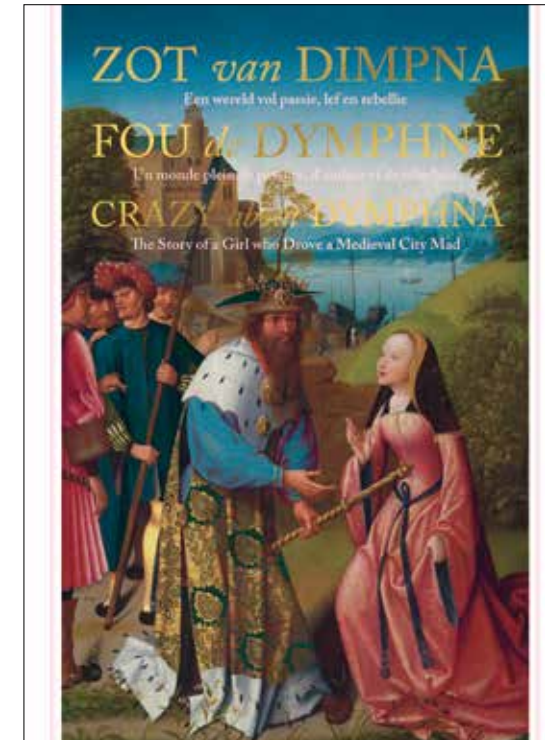
Bezoekers kunnen via de website publicaties bestellen of doorklikken naar afzonderlijke tentoonstellingswebsites. De site is momenteel beschikbaar in het Nederlands en Engels; een Franse versie is in voorbereiding.

3. TENTOONSTELLINGS-PORTFOLIO'S

Na elke tentoonstelling stelt The Phoebus Foundation een portfolio samen die de expo laat doorleven op papier. Deze publicatie bundelt zaalbeelden, zaalteksten, persartikelen en praktische informatie, en vormt zo een beknopt maar volledig overzicht van het project.

De portfolio's worden verspreid bij musea, culturele instellingen en potentiële partners, met het oog op toekomstige samenwerkingen of internationale reizende tentoonstellingen. Ze fungeren als een tastbaar naslagwerk én als een visitekaartje van de werking van The Phoebus Foundation.

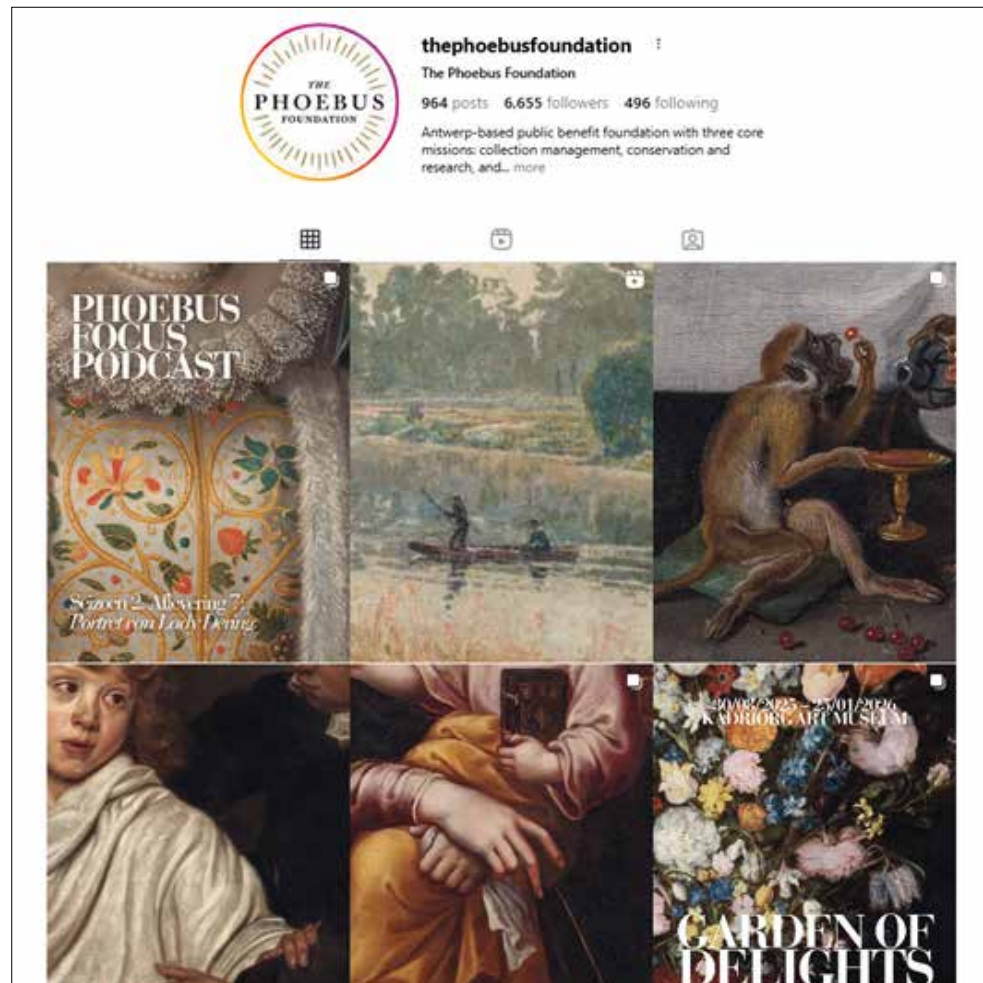

4. SOCIALE MEDIA

Sinds 2018 is The Phoebus Foundation actief op sociale media. Via Facebook, Instagram, YouTube en LinkedIn delen we in het Nederlands en het Engels nieuws over tentoonstellingen, onderzoek, publicaties en podcasts, maar ook over samenwerkingen met musea, cultuurhuizen en partners in binnen- en buitenland. Zo bereikt de stichting zowel een lokaal als een internationaal publiek.

De berichten variëren van korte updates van het werk achter de schermen — in het depot, tijdens de opbouw van een expo of bij een restauratie — tot weetjes over de collectie, interviews met experts en verhalen over lopende projecten. De toon is uitnodigend en inhoudelijk, met oog voor context en verbeelding.

Gerichte campagnes met posts en reels versterken de zichtbaarheid van de grote tentoonstellingen en zorgen voor extra publieksbereik, zowel digitaal als op locatie. De aanpak werpt vruchten af: het online-netwerk groeit gestaag, en de interactie met volgers toont dat het publiek zich steeds meer betrokken voelt bij de werking van The Phoebus Foundation.

5. NIEUWSBRIEF

Wat in de covidperiode begon als een intern communicatiekanaal voor vaste en freelance-medewerkers, is intussen uitgegroeid tot een volwaardige nieuwsbrief die maandelijks en op een vast moment een wereldwijde community van bijna 50 000 lezers bereikt. De nieuwsbrief bundelt een breed palet aan updates: een blik achter de schermen, lopende en geplande tentoonstellingen, nieuws over de Boerentoren, de nieuwste ontwikkelingen rond *Wat is Kunst?*,... Abonnees ontvangen als eersten informatie over tentoonstellingen, bruiklenen, publicaties en podcasts.

De nieuwsbrief verschijnt in het Nederlands en het Engels en vormt de brug tussen de dagelijkse werking en het publiek. De brief houdt de duizenden ontvangers betrokken bij de projecten, de collectie en de verhalen van The Phoebus Foundation.

Daarnaast werd een aparte nieuwsbrief opgezet voor leerkrachten en andere geïnteresseerden rond *Wat is Kunst?*. Deze educatieve editie richt zich specifiek op scholen en gezinnen, en biedt inspirerende lesideeën, nieuwe opdrachten en praktische tips om kinderen spelenderwijs met kunst in contact te brengen.

XVI.

PHOEBUS

KIJKT VOORUIT

1. DE BOERENTOREN

De komende jaren staan voor The Phoebus Foundation in het teken van de herontwikkeling van de Boerentoren. Na jaren van onderzoek en voorbereiding wordt het iconische gebouw stap voor stap getransformeerd tot een open huis voor kunst, erfgoed en ontmoeting.

Onder leiding van architect Daniel Libeskind krijgt de toren een nieuwe toekomst, waarin geschiedenis en innovatie elkaar versterken. Terwijl het historische karakter behouden blijft, ontstaat binnenin een levendige plek waar tentoonstellingen, architectuur, gastronomie en beleving samenkomen – met als spectaculaire publiekstrekker de Tyrannosaurus rex *Trinity*, die hier een vaste thuis zal krijgen.

Het project wordt met grote verwachtingen én met enthousiasme onthaald. Voor The Phoebus Foundation markeert het de volgende fase in haar verhaal: van collectie en kenniscentrum naar een publiek cultuurhuis in het hart van Antwerpen. De Boerentoren wordt een huis voor kunst en ideeën, een ontmoetingsplek voor nieuwsgierige geesten, en een nieuw herkenningspunt voor iedereen die in Vlaanderen kunst wil zien, begrijpen en beleven.

2. BURCHT SINGELBERG

Terwijl de Boerentoren de vitrine van The Phoebus Foundation wordt, blijft Burcht Singelberg het technische hart achter de schermen. Hier komen kennis, vakmanschap en logistiek samen en wordt de collectie bewaard, onderzocht en gerestaureerd. De komende vijf jaar wordt de site aanzienlijk uitgebreid met een nieuw kunstdepot en een restauratieatelier. Dat is een investering in duurzaamheid, expertise en toekomstgericht erfgoedbeheer.

Het nieuwe depot, dat is ontworpen door POLO.platform, wordt een state-of-the-art bewaarcomplex dat qua schaal en uitrusting tot de Europese top zal behoren. Er komen gespecialiseerde zones voor schilderijen, textiel, papier, sculpturen en archieven, en er zal ruimte zijn om de collectie optimaal te beheren en te ontsluiten.

Ook het restauratieatelier krijgt een nieuw onderkomen, ruimer en technologisch beter uitgerust dan ooit. De ateliers zullen voorzien zijn van de meest geavanceerde faciliteiten voor onderzoek, restauratie en conservatie: klimaatgeregelde zones, fotostudio's, preparatie- en verpakkingsruimtes, een spuitcabine en een anoxiekamer. Dat laatste is een zuurstofarme ruimte waar schadelijke insecten in kwetsbare objecten veilig en milieuvriendelijk kunnen worden bestreden.

Een bijzonder architecturaal en ook symbolisch onderdeel van dit project is de nieuwe beiaardtoren, die is opgetrokken in staal. Met tachtig klokken — waaronder de zwaarste van West-Europa — wordt dit de grootste beiaard ter wereld. De toren zal fungeren als herkenningspunt én klankrijk symbool voor kunst, ambacht en gemeenschap: een uniek instrument dat letterlijk een stem geeft aan Singelberg.

De voltooiing van deze uitbreiding is gepland voor 2028. Dit markeert een belangrijke stap in de verdere uitbouw van Singelberg tot een toonaangevend centrum voor collectiebeheer, restauratie en erfgoedbehoud.

COLOFON

SAMENSTELLING

Katharina Van Cauteren

COÖRDINATIE & REDACTIE

Katharina Van Cauteren & Leen Kelchtermans

EINDREDACTIE

Leen Kelchtermans & Patrick De Rynck

BEELDREDACTIE

Katharina Van Cauteren & Leen Kelchtermans
m.m.v. Hannah Lanneer

© SABAM 2026

Karel Appel / Fred Bervoets / Leonora Carrington / Corneille /
Wim Delvoye / Leon De Smet / Jan Fabre / Mariette Teugels /
Edgard Tytgat / Jef Van Tuerenhout

FOTOGRAFIE

Artishot

Mike Bink Fotografie

Anton Corbijn

DALiM

Timothy De Paepe

Danilo Donzelli

Vincent Everarts

Fris Visuals

LLUM / POLO.platform

Luk Monsaert

MRB

Dominique Provost

Phil Robinson

Kristi Sits

Sam Tobiana

Adri Verburg

Kristof Vrancken

The Phoebus Foundation dankt haar medewerkers,
alle instellingen en fotografen die beeldmateriaal aanleverden.

GRAFISCH ONTWERP

Paul Boudens

DRUK

Graphius

UITGEVER

The Phoebus Foundation son

Wie The Phoebus Foundation wil volgen, kan terecht op

WWW.PHOEBUSFOUNDATION.ORG

© The Phoebus Foundation Stichting van Openbaar Nut, 2026

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveel-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of
openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever. Als u opmerkingen of vragen heeft,
neem dan gerust contact op via info@phoebusfoundation.org.

MET STEUN VAN DE BEDRIJVEN VAN DE GROEP
KATOEN NATIE - INDAVER

M

M

X

X

|

THE PHOEBUS FOUNDATION
SON

JAN VAN RIJSWIJCKLAAN 126
2018 ANTWERPEN | BELGIË

WWW.PHOEBUSFOUNDATION.ORG

M

M

X

X

V